

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MİRASIN PAYLAŞILMASINDAN SONRA
MİRASÇILARIN MÜTESELSİL SORUMLULUĞU**

NESİBE GÜLGÜN DALKILIÇ

EYLÜL 2016

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MİRASIN PAYLAŞILMASINDAN SONRA
MİRASÇILARIN MÜTESELSİL SORUMLULUĞU**

NESİBE GÜLGÜN DALKILIÇ

EYLÜL 2016

Tez Başlığı: **Mirasın Paylaşılmasından Sonra Mirasçılarının Müteselsil Sorumluluğu**
Tezi Hazırlayan: **Nesibe Gülgün DALKILIÇ**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mehmet Yazıcı
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığımı onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet Turhan
Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup yüksek lisans tezi olarak uygun bulunmuştur.

Yrd. Doç. Dr. H. Tolunay OZANEMRE YAYLA
Tez Danışmanı

Tez Jüri Tarihi: 07 / 09 /2016

Tez Jüri Üyeleri:

Yrd. Doç. Dr. H. Tolunay OZANEMRE YAYLA (Çankaya Üniv.)

Yrd. Doç. Dr. Abdülkerim Yıldırım (Gazi Üniv.)

Yrd. Doç. Dr. Nesibe Kurt Konca (Çankaya Üniv.)

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı : Nesibe GÜLGÜN DALKILIÇ

İmza :

Tarih :

07.09.2016

ÖZET

MİRASIN PAYLAŞILMASINDAN SONRA MİRASÇILARIN MÜTESELSİL SORUMLULUĞU

GÜLGÜN DALKILIÇ, Nesibe

Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk

Tez Yöneticisi : Yrd. Doç. Dr. H. Tolunay OZANEMRE YAYLA

Eylül-2016, 128 sayfa

Miras bırakanın ölümüyle miras bırakanın şahsına bağlı olmayan ve intikale elverişli hak ve borçları mirasçılara geçmektedir. Miras bırakanın ölümüyle mirasçılar arasında tüzel kişiliğe sahip olmayan miras ortaklığı oluşmaktadır. Miras ortaklığı mirasın elden paylaşılması, yazılı paylaşma sözleşmesi ile paylaşılması veya paylaşma davası ile sona ermektedir. Tezimizin konusunu mirasın paylaşılmasından sonra mirasçılarının müteselsil sorumluluğu oluşturmaktadır. Mirasçılar, tereke borçlarından ve tereke borçlarına dahil olan miras bırakanın borçlarından alacaklılara karşı miras ortaklığının kurulmasından itibaren müteselsil sorumludurlar. Mirasçılarının müteselsil sorumluluğu mirasın paylaşılmasından sonra da devam etmektedir. Mirasçılarının sorumluluğu üçüncü kişilere karşı sorumluluğu olmakla birlikte mirasçılarının birbirlerine karşı da sorumlulukları bulunmaktadır. Mirasçılar, birbirlerine karşı zapta karşı tekeffülden, ayıba karşı tekeffülden ayrıca alacağın varlığından ve borçlunun ödeme gücünden dolayı sorumlulukları bulunmaktadır. Mirasçılar, şahsından doğan kişisel def'i ve itirazları yahut bütün mirasçılar bakımından ileri sürülebilecek ortak def'i veya itirazları ileri sürme

hakkına sahiptir. Mirasçuların müteselsil sorumluluğu, iki şekilde sona ermektedir. İlk olarak mirasçular arasında, borçların paylaşılmasına veya mirasçulardan bir veya birkaçına yüklenmesine ilişkin sözleşme yapımaları durumunda ilgili sözleşmeye alacaklının rıza göstermesi durumunda mirasçuların müteselsil sorumluluğu sona erer. İkinci olarak ise mirasçular tereke borçlarına ilişkin olarak, tereke borçlarının paylaşılması veya ilgili borcun mirasçulardan birine veya birkaçına yüklenmesine dair bir anlaşma yapmamaları durumunda ya da böyle bir anlaşma yapılmasına rağmen ilgili anlaşmaya alacaklının rıza göstermemesi durumunda paylaşmanın gerçekleşmesinden itibaren, o tarihte ilgili borç muaccel hale gelmemişse, ilgili borcun muaccel hale gelmesinden itibaren beş yıllık sürenin dolması ile sona erer.

Anahtar Kelimeler: Miras ortaklığı, Paylaşma sözleşmesi, Paylaşma dâvası, Sorumluluk.

ABSTRACT

JOINT LIABILITY OF HEIRS AFTER PARTITION OF THE HERITAGE

GÜLGÜN DALKILIÇ, Nesibe

Master Thesis

Graduate School of Social Sciences
Private Law

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. H. Tolunay OZANEMRE YAYLA
September 2016, 128 pages

With the death of legator, the cessible rights and obligations which are not related with the legator will transferred to the heirs. With the death of legator, there will occur a heritage partnership between the heirs which will not be legal entity. This heritage partnership ends with a written contract, with a case of elimination of joint ownership or portion of the heritage by hand. The theme of our thesis is build up of the topic "joint liability of heirs after partition of the heritage". The Heirs, are joint liable for the obligations of the heritage and the obligations of the legator which are included in heritage obligations. The joint liability is also continuing after the elimination of joint ownership. The heirs are responsible not only to each other but also to the strangers. The heirs are responsible to each other for quiet enjoyment; defect liability and also debtor's ability to pay and existence of claim. The heirs have a right to make the plea and abjections thar can be alleged with regard to person

himself or all the heirs themselves. The joint liability of heirs ends in two ways. First, if the heirs make a contract between themselves which is explaining they will share the obligations or they will burden the obligations to one or more than one person and the obligee assents this contract, than the joint liability will end. Second, related with the heritage obligations, if the heirs does not make a contract between themselves which is explaining they will share the obligations or does not make a contract which is explaining they will burden the obligations to one or more than one person or even they make an agreement and the obligee refuses, beginning from the partition of the heritage, if the related obligation will not be payable at this date, the joint liability will end after five years when the obligation will be payable.

Keywords: Community of heirs, Partition contract, Judicial partition, Liabilities.

TEŐEKKÜR

Tez çalıőmam sűresince deęerli yardım ve katkılarıyla beni bilgilendiren ve yűnlendiren tez danıőmanım Yrd.Doç.Dr. Hatice Tolunay Ozanemre YAYLA'ya, yine kıymetli deneyim ve bilgi birikiminden faydalandıęım ve manevi desteęini esirgemeyen, bana hukuku sevdiren annem Av. Hatice Gűnnur DALKILIÇ'a ve hayatın Medeni Kanunu'nunda yer alan "Dűrűstlűk ve İyiniyet Kuralları" űzerine kurulu olduęunu űęreten babam Av. Hűseyin Vadi DALKILIÇ'a, manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan zekasıyla motivasyonuma katkı saęlayan kardeőim Serra Gűlőah DALKILIÇ'a teőekkűrű bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN SAYFA	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	x
KISALTMALAR.....	xiii

BÖLÜMLER

GİRİŞ	1
BÖLÜM I	
ANA HATLARIYLA MİRASIN PAYLAŞILMASI	
§.1. MİRASIN PAYLAŞILMASI KAVRAMI VE PAYLAŞMANIN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	4
I. Mirasın Paylaşılması Kavramı.....	4
II. Paylaşmanın Hukuki Niteliği	6
A. Tereke Borçlarının Paylaşılması	7
B. Tereke Haklarının Paylaşılması.....	7
§.2. MİRASIN PAYLAŞILMASININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ.....	9
I. Paylaşma Sözleşmesiyle Gerçekleştirilmesi.....	9
A. Paylaşma Sözleşmesinin Şartları.....	10
B. Paylaşma Sözleşmesinin Türleri.....	13
1. Genel Olarak	13
2. Elden Paylaşma	14
3. Yazılı Paylaşma Sözleşmesi	16
C. Miras Paylaşma Sözleşmesinin Tereke Borçlarına Etkisi	20
II. Paylaşma Davasıyla Gerçekleştirilmesi.....	21
A. Şartları.....	22
1. Menfi Şartları	22
2. Müspet Şartları.....	23
B. Davada Usul	26
1. Davanın Açılması.....	26
2. Davanın Tarafları	26
3. Davada Hâkimin Görev ve Yetkileri.....	27
C. Paylaşma Davasının Hukuki Niteliği.....	30
§3. MİRASIN PAYLAŞILMASININ GENEL OLARAK HÜKÜMLERİ.....	31
I. Miras Ortaklığının Tümüyle veya Belli Bir Mirasçı veya Mirasçılar Bakımından Sona Ermesi	31
II. Mirasçıların Üçüncü Kişilere Karşı Müteselsil Borçluluklarının Devam Etmesi	33

III. Paylaşma Konusu Hususlara İlişkin Mirasçılarının
Birbirlerine Karşı Garanti Sorumlulukları.....33

BÖLÜM II

MİRASÇILARIN MİRASIN PAYLAŞILMASINDAN

SONRAKİ MÜTESELSİL

BORÇLULUKLARINDA BORCUN DAYANAĞI, HUKUKİ

NİTELİĞİ, UNSURLARI VE HÜKÜMLERİ

§.4. MÜTESELSİL BORCUN DAYANAĞI.....	38
§.5. HUKUKİ NİTELİĞİ.....	39
§.6. MÜTESELSİL BORCUN UNSURLARI.....	41
I. Mirasçıların Müteselsil Borçluluğunun Tarafları	41
A. Alacaklı	41
B. Her Bir Mirasçı.....	41
II. Mirasçıların Müteselsil Borçluluğunun Konusu	43
A. Mirasçıların Müteselsil Borçluluğunun Kapsamına Dâhil Olan Borçlar.....	43
1. Kapsamı	43
III. Miras Bırakanın Borçlarından Sorumlu Olmayan Mirasçılar	46
§.7. MÜTESELSİL BORCUN HÜKÜMLERİ.....	47
I. Dış İlişkide.....	47
A. Alacaklının Talep Hakkının Hukuki Niteliği ve Özellikleri.....	47
B. Talebin Yöneltilmesinin Etkisi.....	48
C. Mirasçıların İleri Sürebileceği Def' i ve İtirazlar	49
1. Ortak (Müşterek) Def' iler.....	50
2. Kişisel (Şahsi) Def' iler	53
II. İç İlişkide.....	54
A. İç İlişkideki Payından Fazla Ödeme Yapan Mirasçının Diğer Mirasçılara Rücu Hakkı.....	54
1. Rücu Hakkının Dayanağı.....	55
2. Rücu Hakkının Doğması ve Kullanılması	56
3. Birden Fazla Mirasçıya Rücu.....	57
B. Halefiyet.....	58

BÖLÜM III

MİRASÇILARIN MÜTESELSİL BORÇLULUKLARINDA ÖZEL

DURUMLAR

§.8. MİRASTAN FERAGAT HALİNDE	60
§.9. TEREKENİN RESMİ TASFİYESİ HALİNDE.....	62
§ 10. DEFTER TUTMANIN TALEP EDİLİP MİRASIN TUTULAN DEFTERE GÖRE KABUL EDİLMESİ HALİNDE.....	64
§.11. MİRASIN REDDİ HALİNDE	66
§ 12. BELİRLİ MAL VASIYETİNİN İFASI BORCU HALİNDE.....	69
§ 13. DEVLETİN VE SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMUNUN MİRASÇI OLMASI HALİNDE.....	70
§ 14. MİRASBIRAKANIN MİRASÇILARDAN HERHANGİ BİRİNE BORÇLU OLMASI HALİNDE	71
§ 15. MİRASIN GEÇMESİNDEN DOĞAN BORÇLAR	72
§ 16. KEFALET BORÇLARINDAN DOLAYI SORUMLULUK.....	73
§ 17. MİRAS PAYININ DEVRİ HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU	73

§ 18. MİRASÇILARIN FAİZ BORÇLARINDAN DOLAYI SORUMLULUĞU	76
§ 19. MİRASÇILARIN İFLASI HALİNDE	77
§ 20. MİRASÇILARIN KREDİ BORÇLARININ BULUNMASI HALİNDE	78
§ 21. PAYLAŞMADA KENDİSİNE REHİNLİ MAL ÖZGÜLENEN MİRASÇININ SORUMLULUĞU	81
BÖLÜM IV	
MİRASÇILARIN MÜTESELSİL SORUMLULUKLARININ SONA ERMESİ	
§ 22. GENEL SONA ERME SEBEPLERİ	84
I. Genel Olarak	84
II. Borçlar Hukukuna Özgü Sona Erme Sebepleri	85
A. İfa	85
B. Takas	87
C. İbra	87
D. Yenileme	91
E. Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi	92
F. Kusursuz İfa İmkânsızlığı	94
§ 23. Miras Hukuku'na Özgü Sona Erme Sebepleri	96
I. Alacaklının Rızasıyla Müteselsil Sorumluluğun Sona Ermesi	96
A. Genel Olarak	96
B. Alacaklının Rızasının Konusu	96
C. Alacaklının Rızasının Hukuki Niteliği	98
D) Rızanın Hüküm ve Sonuçları	99
II. Beş Yıllık Sürenin Dolmasıyla Müteselsil Borçluluğun Sona Ermesi	100
A. Genel Olarak	100
B. Beş Yıllık Sürenin Hukuki Niteliği	100
C. 5 Yıllık Sürenin Başlangıcı	101
D. 5 Yıllık Sürenin Sona Ermesinin Sonuçları	102
SONUÇ	105
KAYNAKÇA	110

KISALTMALAR

AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
b	: Bent
BK	: Borçlar Kanunu
bkz	: Bakınız
c	: Cümle
dn	: Dipnot
E	: Esas
EMK	: Eski Medeni Kanun
f	: Fıkra
İBK	: İçtihadı Birleştirme Kararı
İİK	: İcra ve İflas Kanunu
K	: Kanun
m	: Madde
RG	: Resmi Gazete
s	: Sayfa
T	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TST	: Tapu Sicili Tüzüğü
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vb	: ve benzeri
vd	: ve devamı
Y	: Yargıtay

YHD : Yargıtay Hukuk Dairesi
YHGK : Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBK : Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı

GİRİŞ

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun üçüncü kitabı Miras Hukuku'na ilişkin hükümleri içermektedir. Kanunumuzun 640'ıncı ve devamı maddelerinde "Mirasın paylaşılması, paylaşmanın sonuçları, mirasçılarının sorumlulukları ve mirasçılarının sahip olduğu haklar" kanun kapsamında incelenmiştir. Çalışmanın konusunu "Türk Miras Hukuku'nda mirasın paylaşılmasından sonra mirasçılarının müteselsil sorumluluğu" oluşturmaktadır. Çalışmada bu çerçevede, genel olarak mirasın paylaşılması ve bu bağlamda mirasın mirasçılar arasında yapılan bir sözleşmeyle veya paylaşma davası yoluyla paylaşılması ve ancak bundan sonra mirasçılarının mirasın paylaşılmasından sonraki müteselsil sorumlulukları ve bu sorumluluğun sona ermesi konuları ele alınmıştır.

Türk Hukuku'nda ölen bir kimsenin malvarlığı değerleri yani terekesi, ilgili kişinin mirasçılara geçen haklar ve miras bırakanın borçları hiçbir işleme gerek kalmaksızın mirasçılara geçmektedir. Miras bırakanın mirasçılarının birden fazla olması durumunda mirasın açılmasından, miras paylaşımının tamamlanmasına kadar miras bırakanın malvarlığı değerleri üzerinde bütün mirasçılar miras ortaklığının bir üyesi olarak elbirliği ile hak sahibi olurlar. Önemle belirtmelidir ki miras bırakanın ölümü ile birlikte miras bırakanın yalnızca hakları değil miras bırakanın borçları da mirasçılara geçmektedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda ölen kimsenin borçlarından dolayı mirasçılık sıfatını haiz olan kimselerin yani mirasçılarının yalnızca terekedeki değerler ile değil aynı zamanda kişisel malvarlıklarıyla da müteselsilen sorumlu oldukları esas kabul edilmektedir. Bu şekilde mirasçılar, terekeye dâhil aktif değerler üzerinde elbirliği ile hak sahibi iken tereke borçları bakımından müteselsil olarak sorumlu olurlar.

Müteselsil sorumluluk, salt miras hukuku terimi olmamakla birlikte aynı zamanda Borçlar Hukuku'nun da önemli bir kavramıdır. Medeni Kanun'da işlenmiş olan müteselsil sorumluluk kavramı mirasçılarının müteselsil sorumluluğu olarak ele alınmaktadır.

Çalışmamızın konusunun mirasçılarının müteselsil sorumluluğu olarak belirlenmesinde yaşamın olağan akışı içerisinde meydana gelen ölüm olayının ardından mirasçılarının hak ve borçları ile bununla birlikte miras bırakanın alacaklılarının haklarının korunması bakımından büyük öneme sahip olan bir konu olması etkili olmuştur.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, ana hatlarıyla mirasın paylaşılması kavramı ele alınmaktadır. Mirasın paylaşılması kavramı, mirasın paylaşılmasının hukuki niteliği, paylaşmanın paylaşma sözleşmesi veya paylaşma davası ile gerçekleştirilmesi, mirasın paylaşılmasının hüküm ve sonuçlarından miras ortaklığının sona ermesinin sonuçları ve paylaşmanın gerçekleşmesinden sonra mirasçılarının birbirlerine karşı sorumlulukları ele alınmıştır.

İkinci bölümde, mirasçılarının mirasın paylaşılmasından sonraki müteselsil borçluluklarında borcun dayanağı, hukuki niteliği, unsurları ve iç ilişkideki rücu hakkı ve mirasbırakanın borcunu ifa eden mirasçının alacaklılarının haklarına halef olması ve dış ilişkide alacaklıların ifa talebi ile karşılaşan mirasçının ileri sürebileceği bütün mirasçılarının sahip olduğu ortak def'i ve itirazları ileri sürme hakkı yahut tamamen alacaklı ile olan şahsi münasebetinden doğan kişisel def'i ve itirazları ileri sürme hakkı kanununda yer alan düzenlemeler ışığında incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, mirasçılarının miras bırakanın borçlarından dolayı müteselsil sorumluluğu hakkındaki özellik taşıyan; mirastan feragat, terekenin resmi tasfiyesi, defter tutmanın talep edilip mirasın tutulan deftere göre kabul edilmesi, deftere kaydedilmiş alacaklar bakımından mirasçılarının borçluluğu, deftere kaydedilmemiş olan alacaklar bakımından mirasçılarının borçluluğu, mirasın reddi, belirli mal vasiyetinin ifası borcu, devletin mirasçı sıfatı ile sorumluluğu, miras bırakanın mirasçılardan herhangi birine borçlu olması halinde diğer mirasçılarının sorumluluğu, mirasın geçmesinden doğan borçlar, kefalet borçlarından dolayı sorumluluk, miras

payının devri halinde mirasçuların sorumluluğu gibi bazı durumlar ve bunların özellikleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Nihayet dördüncü ve son bölümde mirasçuların müteselsil sorumluluklarının Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen genel sona erme sebepleri ve Türk Medeni Kanun'da düzenlenen Miras Hukuku'na özgü sona erme sebepleri olan ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Bu çalışmada, bu şekilde, yargı içtihatları ve bilimsel çalışmalar ışığında mirasçuların mirasın paylaşılmasından sonraki müteselsil sorumlulukları meselesi ayrıntılı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM I

ANA HATLARIYLA MİRASIN PAYLAŞILMASI

Ş.1. MİRASIN PAYLAŞILMASI KAVRAMI VE PAYLAŞMANIN HUKUKİ NİTELİĞİ

I. Mirasın Paylaşılması Kavramı

Miras bırakanın ölümü üzerine, miras bırakanın birden fazla mirasçısı bulunduğu takdirde mirasçılardan oluşan bir miras ortaklığı meydana gelmektedir¹. Kanun koyucu, miras ortaklığını paylaşmaya kadar, mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık olarak tanımlamaktadır.

Miras ortaklığına dâhil olan mirasçılar nitelik itibariyle yasal ve atanmış mirasçılardır. Mirastan feragat eden, mirası reddeden veya vasiyet alacaklısı konumunda olanlar miras ortaklığı dâhilinde yer almamaktadırlar². Mirasın paylaşılmasında payların oluşturulmasında sağ kalan eş ve atanmış mirasçılar da

¹ Bilge Öztan, *Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)*, 6.Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2014, s.465; Gökhan Antalya, *Miras Hukuku*, Vedat Matbaacılık, İstanbul, 2015, s.320; Ali Naim İnan, Şeref Ertaş, Hakan Albaş, *Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku*, 8.Baskı, İzmir, 2012, s.469; Mustafa Dural, Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku, Miras Hukuku ,Cilt IV*, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2013, s.437; Ahmet Mithat Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, 6.Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2015, s.301-302." Miras ortaklığı, herhangi bir tüzel kişiliğe haiz olmamakla birlikte doktrinde ve içtihatlarda genel kabul gören bir terim olması sebebiyle çalışmamız kapsamında miras ortaklığı terimi kullanılmıştır. Ancak miras ortaklığı terimi miras bırakanın ölümü ile terekeye elbirliği mülkiyet kapsamında malik olan kimseleri ifade etmektedir."

² Öztan, a.g.e., s.465; Antalya, a.g.e., s.320; İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.469.

paylaşmaya dahil edilir³. Miras ortaklığı, geçici nitelik gösterir. Miras ortaklığı, mirasın açıldığı anda re'sen oluşur ve terekede herhangi bir mal kalmayınca veya miras tümüyle paylaşılıncaya kadar devam eder. Miras ortakları, mirasın paylaşılmasına kadar tereke üzerinde elbirliği malik olmaya devam ederler⁴.

Mirasın paylaşılması, her bir mirasçı tarafından talep edilebilir⁵. Kanun koyucu mirasçılara mirasın paylaşılmasını talep hakkına ilişkin olarak vazgeçilmez ve zaman aşımına uğramaz bir talep hakkı tanımıştır⁶. Mirasçılardan herhangi birinin paylaşmayı talep etmesi üzerine mirasçılar kendi aralarında yapacakları bir anlaşma doğrultusunda paylaşma işlemini gerçekleştirerek miras ortaklığına son verebilecekleri gibi mirasçılar arasında anlaşma sağlanamadığı takdirde paylaşma davası yoluyla paylaşma işlemi gerçekleştirebilir. Mirasın paylaşılması kavramına miras paylarının oluşturulması, miras paylarının özgülenmesi, terekeye ilişkin borçların ödenmesi veya bir teminata bağlanması, bu doğrultuda oluşturulan miras paylarının mirasçılara devriyle ilgili mirasın tasfiyesine ilişkin bütün işlemler girmektedir.

Doktrinde paylaşma kavramı, dar ve geniş olmak üzere iki anlamda kullanılmaktadır⁷. Dar anlamda mirasın paylaşılması, tasfiye işlemleri sonunda terekede kalan malvarlığı değerlerinin mirasçılar arasında fiilen bölüşülüp, mirasçıların kişisel tasarruflarına geçmesi olarak tanımlanmakta; geniş anlamda

³ **Kılıçoğlu**, a.g.e., s.372-373; Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi Konusunda Ayrıntılı Bilgi İçin Bkz. **Faruk Acar**, Aile Konutu, Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı, 4.Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2014, s.129-130; **Hüseyin Hatemi**, Miras Hukuku, 5.Bası, İstanbul, 2014, s.33; **Nihat İnal**, Miras Davaları, 3.B., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011, s.800.Bkz.Y.7.H.D.15.04.1971 1971/1163, 1971/1797.

⁴ **Öztan**, a.g.e, s.466; **Rona Serozan, Baki İlkay Engin, Miras Hukuku**, 4.Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2014, s.614; **Antalya**, a.g.e., s.402; **Necip Kocayusufpaşaoğlu**, Miras Hukuku, 3. Bası, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1987, s. 652; **Mehmet Özgür Avcı, Mirasın Mahkeme Kararıyla Paylaşılması**, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2014, s.3; **İnan, Ertaş, Albaş**, a.g.e., s.445.

⁵ **Dural, Öz**, a.g.e., s.454; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.679; **Serozan, Engin**, a.g.e, s.638; "Yargıtay, bu hususta 8. HD. 24.06.2014 T. E: 2014/5192, K: 13289 sayılı kararında Türk Medeni Kanunu'nun 642. maddesine uyarınca, mirasçılardan her birinin, sözleşmeye veya kanun gereğince ortaklığı sürdürmekle yükümlü olmadıkça, her zaman mirasın paylaşılmasını isteyebilir hükmüne yer vermiştir." 8. HD. 24.06.2014 T. E: 2014/5192, K: 13289.(Çevrimiçi) <http://www.e-uyar.com>, 10 Şubat 2016.

⁶ **Kılıçoğlu, Miras Hukuku**, s.317; **Antalya**, a.g.e., s.429.

⁷ **Avcı**, a.g.e., s.22; **Fahrettin Aral, Türk Medeni Hukukunda Mirasın Taksimi Davası**, 1979, Ankara Üniversitesi Basımevi,(Taksim Davası), s.29; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.679.

mirasın paylaşılması ise miras ortaklığının sona ermesi için gerekli olan tasfiye işlemlerinin tamamını ifade etmektedir⁸.

Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesi uyarınca mirasçılarının paylaşılan mallardan doğan birbirlerine karşı ayıba ve zapta karşı tekeffüle ilişkin sorumlulukları da paylaşmanın gerçekleştirilmesinden itibaren başlayacaktır. *Kılıçoğlu*'nun da belirttiği üzere paylaşma konusu mala ilişkin yarar ve hasarın da paylaşmanın gerçekleştirilmesinden sonra söz konusu mal kendisine geçen mirasçıya geçeceğini kabul etmek gerekir; zira paylaşma gerçekleştirilmediği sürece paylaşmaya konu olan tereke değerleri açısından miras ortaklığı devam etmektedir. Söz konusu mala ilişkin yarar ve hasarın mirasçıya geçmesi de ancak paylaşmanın ifası ile mümkün olmaktadır⁹. Burada belirttiğimiz husus esas olarak yazılı paylaşma sözleşmesi açısından göz önünde bulundurulmalıdır. Zira elden paylaşma sözleşmesinde sözleşmenin kurulması ve ifası aynı anda yapılan bir anlaşma olduğu için yarar ve hasar sözleşmenin kurulduğu anda mirasçıya geçecektir¹⁰.

II. Paylaşmanın Hukuki Niteliği

Kanun koyucu, Türk Medeni Kanunu'nun 599'uncu ve 640'ıncı ve devamı maddeleri uyarınca miras bırakanın ölümü üzerine terekenin mirasçılara bir küll halinde intikal edeceğini ve bu yolla mirasçılar arasında elbirliği ortaklığının meydana geleceğini belirtmektedir. Miras ortakları terekeye elbirliği mülkiyet halinde maliktirler. Burada ayrıksı bir durum olarak miras bırakanın borçları gösterilebilir. Miras bırakanın borçları söz konusu olduğunda kanun koyucu alacaklının menfaatlerini ön planda tutarak mirasçılar arasında müteselsil sorumluluk esasını benimsemiştir¹¹.

Mirasçılardan her biri aralarındaki elbirliği ortaklığa son verip, malların kendi mülkiyetlerine geçirilmesini, borçların da hiç olmazsa iç ilişkide paylaşılmasını talep

⁸ *Avcı*, a.g.e., s.23; *Aral*, a.g.e., s.29; *Ahmet Mithat Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi*, Ankara, 1989, s.24; *Kılıçoğlu*, *Miras Hukuku*, s.389.

⁹ *Kılıçoğlu*, *Miras Hukuku*, s.436.

¹⁰ *Kılıçoğlu*, *Miras Hukuku*, s.436.

¹¹ *Hatice Tolunay Ozanemre Yayla, Mirasın Paylaşılması*, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2011, s.319; *Öztan*, a.g.e., s.536; *Kılıçoğlu*, *Miras Hukuku*, s.395; *Kocayusufpaşaoğlu*, a.g.e, s.728.

edebilir¹². Mirasın paylaşılması, elbirliği hak sahipliğini sona erdirerek mirasçıların kişisel hak sahipliğini ortaya çıkarır. Terekenin paylaşılması açısından malların, hakların ve borçların paylaşılmasının hukuki nitelikleri farklı olup ayrı ayrı incelemeye tabi tutulmaktadır.

A. Tereke Borçlarının Paylaşılması

Mirasçılar, tereke borçlarının ödenmesi bakımından müteselsilen sorumlu olduklarından dolayı mirasçıların bunları dava yolu ile paylaşmaları mümkün değildir, borçların paylaşımı mirasçıların anlaşmaları ile çözümlenecektir¹³. Terekedeki hakların paylaşılması konusunda, söz konusu haklar mirasçıların kişisel malvarlıklarına geçmekte iken borçlar bakımından böyle bir durum söz konusu değildir. Mirasçıların tereke borçlarının tamamı veya bir kısmının paylaşılması amacıyla kendi aralarında yapmış oldukları "borcun yüklenilmesi" veya "borçtan kurtarma taahhüdü" niteliğindedir. Ayrıca mirasçılar arasında hüküm ve sonuç doğuran anlaşmanın alacaklıya karşı ileri sürülebilmesi alacaklı mirasçılar arasında yapılan anlaşmaya rıza göstermiş olmadıkça mümkün değildir¹⁴. Bu şekilde mirasçıların kendi aralarında belirledikleri paylaşma kuralları alacaklının rızası olmadıkça dış ilişkide hüküm ve sonuç doğurmamakta mirasçıların alacaklı karşısında müteselsil sorumluluğu paylaşmadan itibaren, alacak daha sonra muaccel oluyorsa muacceliyet tarihinden itibaren beş yıl süre ile devam edecektir. Tüm bu belirtilen hususlarla birlikte alacaklının mirasçılar arasında yapılan borcun paylaşılmasına ilişkin anlaşmayı kabul etmesi durumunda müteselsil sorumluluk kişisel sorumluluğa dönüşmektedir¹⁵.

B. Tereke Haklarının Paylaşılması

Miras ortaklığı bakımından paylaşmanın hukuki niteliği mirasçıların tereke ile olan ilişkisine bağlı tutulmuştur. Elbirliği mülkiyette farklı görüşler bulunmakla birlikte; elbirliği mülkiyette bölünmemiş hak sahipliği görüşünden hareket edenler,

¹²Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.676; Avcı, a.g.e., s.24; Antalya, a.g.e., s.429.

¹³Kılıçoğlu, a.g.e., s.320; Antalya, a.g.e., s.435; Serozan, Engin, a.g.e., 645.

¹⁴Avcı, a.g.e., s.25; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.734; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.23.

¹⁵Avcı, a.g.e., s.25; Aral, a.g.e., s.33; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.297.

terekeye dâhil hakların süjesinin miras ortaklığı olduğunu, mirasçılarının bu haklar üzerinde doğrudan hak sahibi olmadığını kabul etmektedirler¹⁶. Buradaki bölünmemiş hak sahipliği mirasın paylaşılması ile sona erecektir. Bu görüşe göre paylaşma hak intikali niteliğindedir; mülkiyet ilk olarak miras ortaklığına ardından mirasçılara geçecektir¹⁷. Burada ölüm ile miras ortaklığına kendiliğinden intikal eden haklar, mirasçılara ikinci intikal işlemi ile tekrar paylaşma ile geçecektir. Bu görüş, ortaklardan oluşan topluluğun hak sahibi olması açısından eleştirilmiştir; bu görüşü eleştiren yazarlar, elbirliği ortaklığının, ortaklığa dâhil mallar üzerinde hak sahibi olduğunun kabul edilmesi durumunda, bir tüzel kişiliğin ortaya çıkacağını belirterek, bir topluluğun bir yandan haklara sahip ve borçlarla yükümlü olduğunun diğer yandan tüzel kişiliğe sahip olmadığını kabul edilemeyeceğini belirtmektedirler¹⁸.

Elbirliği mülkiyetinde bölünmüş hak sahipliği görüşünü benimseyenler açısından ise elbirliği mülkiyetinde aynı eşya üzerinde eşit güce sahip birden fazla aynı hak bulunmaktadır. Bu görüşü benimseyenler, terekedeki hak ve borçların süjesinin miras ortaklığı değil bizzat mirasçılar olduğunu kabul etmektedir¹⁹. Mirasçılarının her biri tereke eşyası üzerinde bütün hak ve yetkilere sahip konumda olacaktır. Gerçekten de ikinci görüş uygulama açısından daha elverişlidir. Zira *Kılıçoğlu'nun* da belirttiği üzere miras ortaklığının tüzel kişiliği bulunmamakla beraber miras bırakanın ölümüyle mülkiyet hakkının intikal ettiği bir kişi yoktur ki, paylaşma yolu ile mirasçılara yapılan devir ikinci bir intikal sayılabilsin; paylaşma, mirasçılara bütün olarak intikal eden tereke mal ve hakları üzerindeki yetkilerin dağıtılması, zaten malik olan bu kimselere birbirlerinin haklarından vazgeçmesi anlamını taşımaktadır²⁰.

Bu görüşe göre, birden fazla kimsenin elbirliği ile hak sahibi olduğu durumda, tek başına hak sahipliğine benzer bir durum söz konusu olabilecek, her bir ortak, sadece kendisine düşecek kısım üzerinde hak sahibi olacaktır. Yani paylı hak sahipliği söz konusu olacaktır. *Ozanemre Yayla*, hakka sahip olma ve hak üzerinde

¹⁶Bu görüş hakkında bkz. **Kılıçoğlu**,Miras Hukuku,s.271; **İmre, Erman**, a.g.e., s.308; **Serozan, Engin**, a.g.e., s. 645; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.676.

¹⁷ Bu görüş hakkında bkz. **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s.334(bkz.261. dn'dan naklen).

¹⁸**Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.31.Ayrıntılı bilgi için bkz. **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.31 vd. ve 94. dn.'da adı geçen yazarlar.

¹⁹Bu görüş hakkında bkz. **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s.334; **Aral**, a.g.e., s.33.(259.dn. naklen)

²⁰**Kılıçoğlu**,Miras Hukuku, s.298.

tasarruf etmenin birbirinden ayrı olarak değerlendirilmesi durumunda "ikilik" ortaya çıkacağını; bunun sonucu olarak elbirliği ortaklığında her bir ortağın şekli anlamda hak sahibi, ancak maddi anlamda başka bir ifade ile hak üzerindeki tasarruf yetkisinin ortakların tümünde olacağını belirtmektedir²¹.

Günümüzde ikinci görüşün benimsenmesi doğrultusunda, elbirliği ortaklığında hak sahipliği açısından hak sahibinin birden fazla olduğunun kabulü ile paylı ortaklıktaki durumla benzerlik gösterdiği ve mirasçıya tahsis edilecek payın tanınması bakımından da elbirliği hak sahipliği ilişkisinin açıklanmasını kolaylaştıracağı belirtilmektedir²².

§.2. MİRASIN PAYLAŞILMASININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

I. Paylaşma Sözleşmesiyle Gerçekleştirilmesi

Paylaşma sözleşmesi, mirasçılardan paylaşmaya ilişkin olarak kendi aralarında anlaşmaları sonucunda oluşmaktadır. Mirasın paylaşılması konusunda elbirliği ortağı mirasçılar oybirliği ile anlaştıkları takdirde hâkimin aracılığına ya da yasal paylaşma kurallarına başvurmaya gerek kalmamaktadır²³. Paylaşma sözleşmesine dâhil olan bütün mirasçılardan kural olarak tam ehliyetli olması gerekir. Paylaşma sözleşmesine dâhil olan fakat tam ehliyetli olmayan bir mirasçı söz konusuysa paylaşma sözleşmesi yapılırken ilgili mirasçıyı yasal temsilcisi temsil edecektir; sınırlı ehliyetliler bakımından, Türk Medeni Kanunu'nun 429'uncu maddesinde yasal danışmanın onay vermesi gereken işlemler arasında sayılmadığından sınırlı ehliyetli de paylaşma sözleşmesi yapılabilir²⁴.

Mirasçılar dilediği takdirde herhangi bir yazılı paylaşma sözleşmesi düzenlemeden doğrudan doğruya elden paylaşma yolu ile de paylaşmayı

²¹Ozanemre Yayla, a.g.e., s.32.

²²Ozanemre Yayla, a.g.e., s.33.

²³Serozan, Engin, a.g.e., s.659; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.722; Aral, a.g.e., s.36; Avcı, a.g.e., s.49; Damla Mamük, "Mirasın Paylaşılmasında Mirasçılardan İrade Özgürlüğü ve Bu Özgürlüğün İstisnaları", Ankara Barosu Dergisi, S.2, 2013, s.323; Zahit İmre, Hasan Erman, **Miras Hukuku**, 9.Baskı, İstanbul, 2015, s.455

²⁴Serozan, Engin, a.g.e., s.659.

gerçekleştirebileceklerdir. Mirasçılar arasında payların oluşturulması ve fiilen alınması veya aralarında yapacakları paylaşma sözleşmesi mirasçıları bağlar²⁵.

A. Paylaşma Sözleşmesinin Şartları

Mirasçılar terekeyi tamamen veya kısmen paylaşma iradesine sahip olmalıdırlar. Terekenin kısmi olarak paylaşılması miras ortaklığına tamamen sonlandırmayan yalnızca belirli paylaşma konusu mallara ilişkin tasfiye sonucunu doğuran bir paylaşma türüdür²⁶. Terekeye dâhil mallarla ilgili olarak kısmi paylaşma veya tam paylaşma mirasçıların anlaşmaları ile mümkündür. Tam paylaşma, terekenin tamamının mirasçılar arasında paylaşılırak, miras ortaklığına son verilmesi sonucunu doğuran; kısmi paylaşma ise terekeye dâhil mallarla ilgili olarak miras ortaklığını sona erdirmeyen sadece belirli mallar konusunda tasfiye işlemini doğuran bir anlaşmadır.

Yargıtay'ın önceki içtihatlarında kısmi paylaşmaya ilişkin olarak kısmi paylaşmanın dava yolu ile mümkün olamayacağını belirten bir takım kararları söz konusuydu²⁷. Yeni Türk Medeni Kanunu'nun 642'nci maddesinin ikinci fıkrası ile her mirasçının, terekedeki belirli malların aynen, bu mümkün olmadığı takdirde satış yolu ile paylaşılmasına karar verilmesini Sulh Hukuk Mahkemesi'nden talep edebileceğini belirten hükmü ile kısmi paylaşmanın dava yolu ile talep edilebileceği belirlenmiştir.

Terekenin paylaşılmasında ilk olarak aranan şart Türk Medeni Kanunu'nun 646'ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca mirasçıların paylaşmanın gerçekleştirilmesi doğrultusundaki irade beyanlarının kesin ve açık bir şekilde belirtilmesidir²⁸. Mirasçıların kendi aralarında anlaşmaları doğrultusunda yapılmış olan bu sözleşmeye bağlı kalmaları gerekmektedir. Mirasçılardan en az birinin açık ve net bir şekilde sözleşmeye bağlılık iradesini açık bir şekilde beyan etmemiş

²⁵Özüğür, a.g.e., s.1605; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.722; Aral, a.g.e., s.36; Avcı, a.g.e., s.49; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.180.

²⁶Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.356; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.174; Avcı, a.g.e., s.54; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.686.

²⁷Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.345.

²⁸Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.86; Avcı, a.g.e., s.49; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.722; Antalya, a.g.e., s.469.

olması belirtilmemesi durumunda yapılan bütün işlemler paylaşmaya hazırlık niteliğindeki işlemlerden ibaret olacaktır²⁹.

Mirasın sözleşmeyle paylaşılmasında oy birliği prensibi geçerlidir³⁰. Paylaşma sözleşmesi bizzat mirasçı veya temsilcisi tarafından yapılmış olabilir. Mirasın paylaşılması konusunda mirasçılardan oybirliği ile karar verememeleri durumunda paylaşmanın yapılması mirasçılardan en az birinin talep etmesi üzerine paylaşma davasında hâkim tarafından gerçekleştirilecektir³¹.

Genel olarak mirasın paylaşılması bakımından irade serbestîsi ilkesi geçerli olmasına karşılık kimi zaman kanundan, miras bırakanın iradesinden veya yargı kararlarından doğan bir paylaşma engeli söz konusu olabilir. İrade serbestîsinin en önemli sınırlamalarından biri olarak Türk Medeni Kanunu'nun 643'üncü maddesinde mirasçılar arasında cenin bulunması³² hali öngörülmüştür ki bu takdirde mirasçılar arasında yapılan paylaşma sözleşmesi geçersiz olacak ve hâkim de paylaşmaya ilişkin olarak hüküm kuramayacaktır. Türk Medeni Kanunu'nun 642'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca terekenin tamamının veya belli bir kısmının derhal paylaşılması, terekenin tamamı veya ilgili kısım yönünden değer önemli ölçüde azalmasına sebep olacak ise, Sulh hâkimi mirasçılardan birinin talep etmesi üzerine terekenin tamamının veya ilgili kısmının paylaşılmasını erteleyebilir³³. Mirasçılardan her biri, tereke borçlarının paylaşmadan önce ödenmesini veya güvenceye bağlanmasını talep edebilir. Bu durumda borçlar ödeninceye veya güvenceye bağlanıncaya kadar paylaşma ertelenecektir³⁴. Miras bırakanın vasiyet veya miras sözleşmesi ile paylaşma yasağı belirlemesi halinde de paylaşma ertelenecektir³⁵.

²⁹ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.173; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.45; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.704.

³⁰ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.174; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.704; Nuşin Ayiter, Ahmet Kılıçoğlu, Miras Hukuku, 2.B., Savaş Yayınları, Ankara, 1991, s.300; Dural, Öz, a.g.e., s.461.

³¹ Kemal Oğuzman, Miras Hukuku, 6.B., Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995, s.333; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.45; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.686.

³² Ozanemre Yayla, a.g.e., s.46 ; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.681; Mamük, a.g.e., s.320.

³³ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.46; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.35; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.682; Avci, a.g.e., s.120.

³⁴ Antalya, a.g.e., s.438 " Yazar, tarımsal işletmelere ilişkin olarak 30.04.2014 tarihli ve 6537 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi kullanımı Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un (RG.29001) 9. maddesi uyarınca : " 22/11/2001 tarihli ve 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 659.,660.,661.,662.,663.,664.,665.,666.,667. ve 668. maddeleri ile 22/11/1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun 13. maddesinin 5. fıkrasının son cümlesinin yürürlükten kaldırıldığı Söz konusu yasal düzenleme doğrultusunda

Türk Medeni Kanunu'nun 650'nci maddesinde mirasçılarının, tereke mallarından mirasçı veya ortak kök sayısınca pay oluşturacakları; anlaşma sağlanamazsa, mirasçılardan her birinin, payların oluşturulmasını sulh mahkemesinden isteyebileceği ayrıca hakimin payların oluşturulmasında yerel adetleri, mirasçılarının kişisel durumlarını ve çoğunluğun arzusunun göz önünde bulundacağı hususuna değinilmiştir. Payların özgülenmesi hususunda mirasçılarının anlaşmasına olanak bulunmazsa kur'a çekileceği hükme bağlanmıştır.

Mirasın paylaşılması iki aşamadan oluşmaktadır; bunlardan ilki miras paylarının oluşturulması ikinci aşama oluşturulan bu payların mirasçılara özgülenmesidir³⁶. Türk Medeni Kanunu'nun 650'nci madde hükmü genel hatları ile paylaşmaya hazırlık işlemini belirtmekle hem elden paylaşma sözleşmesi hem de yazılı paylaşma sözleşmesi yönünden uygulanabilir bir hükümdür.

Mirasçılar, oybirliği ile anlaşarak miras paylarını serbestçe oluşturabilirler. Mirasçılar payların oluşturulmasıyla ilgili anlaşmaya varamadıkları takdirde paylar, mirasçılardan birinin talebi üzerine hâkim tarafından belirlenecektir³⁷.

En son aşamada belirlenmiş olan paylar ilgili mirasçıya özgülenecektir. Burada da irade serbestîsi ilkesi uyarınca mirasçılar arasında anlaşma sağlanabilir.

mirasa konu tarımsal araziler ile yeter gelirli tarımsal arazilerin devri, mirasçılarının paylarının ödenmesi, ölüme bağlı tasarruflar ile düzenleme yapılması, denkleştirme gibi hususlar, 3/72005 tarihli ve 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu bünyesinde ele alındığını belirtmiştir.; **Ozanemre Yayla**, a.g.e.,s.46.

³⁵**Dural, Öz**, a.g.e., s.469; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.684; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.47-48 "Miras bırakanın paylaşmayı tamamen yasaklaması veya olağandan çok daha uzun bir süre ertelemesi hukuka aykırıdır;bu tip bir ölüme bağlı tasarruf iptal edilebilecektir.Yazar, saklı paylı mirasçılarının , miras bırakan tarafından paylaşmanın ertelenmesi sonucunda zedelenmesi ihtimalinde tasarrufun tenkisini talep edebileceklerini ve açılan davada hakimin ilgili ölüme bağlı tasarrufu, saklı paylı mirasçılarının saklı paylarına kavuşmalarını sağlayacak şekilde tenkise tabi tutulacağına değinmektedir."

³⁶**Öztan**, a.g.e., s.499; **Avcı**, a.g.e., s.104; **İmre, Erman**, a.g.e., s.468.

³⁷**Ayiter, Kılıçoğlu**, a.g.e, s.281;" Yargıtay, paydaşlar arasında anlaşma sağlanmadıkça hakimin kendiliğinden bazı taşınmazların bir kısmı paydaşlara, kalanını diğer paydaşlara verilmesi şeklinde aynen bölünerek paylaşmaya karar veremeyeceğini kabul etmektedir." 14. HD. 20.11.2014 T. E: 8778, K: 13158.(Çevrimiçi) <http://www.e-uyar.com>, 21 Mart 2016.

Miras paylarının özgülenmesi konusunda yine mirasçıların anlaşamamaları durumunda hâkimin kararı devreye girecek paylaşma davası gündeme gelecektir³⁸.

B. Paylaşma Sözleşmesinin Türleri

1. Genel Olarak

Türk Medeni Kanunu'nun 676'ncı maddesinde mirasçılar arasında paylarını oluşturulması ve fiilen alınması veya aralarında yapacakları paylaşma sözleşmesinin sözleşmenin tarafı olan mirasçılarını bağlayacağı hükmüne yer verilmektedir. Paylaşma sözleşmesi, kendi içinde elden paylaşma ve yazılı paylaşma sözleşmesi olmak üzere ikiye ayrılır³⁹.

Mirasçının terekenin paylaşılması yönünden belirlediği sözleşme türünün elden paylaşma sözleşme olması durumunda mirasçı aynı bir hak elde edecek; yazılı paylaşma sözleşmesini tercih etmesi durumunda mirasçı bir alacak hakkı elde edecektir⁴⁰. Paylaşmaya ilişkin olarak her iki taksim türünde de taahhüt ve tasarruf işlemi aşamaları bulunmaktadır. Elden paylaşma sözleşmesinde taahhüt ve tasarruf işlemleri iç içedir⁴¹.

Mirasın paylaşımında tereke değerlerinin kapsamı olarak ayırma tabi tuttuğumuzda tereke değerlerinin ve mirasçılarının tamamını kapsamına aldığında "**tam paylaşma**"⁴² olarak adlandırılır ki tereke değerlerinin tamamı bütün mirasçılar için paylaşıldığında miras ortaklığı sona erecektir. Mirasçılar arasındaki anlaşma sonucunda paylaşmanın kapsamına bazı tereke malları dâhil edildiğinde "**kısmi**

³⁸Ozanemre Yayla, a.g.e., s.179." Yazar, doktrinde genel olarak hakimın payları özgüleme yetkisinin kabul edilmemekle birlikte, Türk Medeni Kanunu'nun 650/3 maddesi gerekçe gösterilerek payların özgülenmesi konusunda anlaşma sağlanamaması halinde kur'a çekilmesi yoluna gidileceğine değinmektedir."

³⁹Ayiter, Kılıçoğlu, a.g.e., s.297 ; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.68; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.180.

⁴⁰Ozanemre Yayla, a.g.e., s.180; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.721; Ayiter, Kılıçoğlu, a.g.e., s.296.

⁴¹Öztan, a.g.e., s.519; Avcı, a.g.e., s.62; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e. s.712; Antalya, a.g.e., s.445.

⁴²Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.46; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.181; Avcı, a.g.e., s.53.

paylaşma" söz konusu olmaktadır ki kısmi paylaşmada paylaşma konusu dışında bırakılan tereke değeri açısından miras ortaklığı sürecektir⁴³.

2. Elden Paylaşma

Miras bırakanın birden fazla mirasçısının bulunması halinde mirasçılar arasında paylaşmanın gerçekleştirilmesine kadar terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan, miras bırakanın ölümü ile kendiliğinden oluşan bir miras ortaklığı meydana gelecektir. Söz konusu ortaklık miras ortaklığına dahil bütün aktif değerler üzerinde elbirliği hak sahipliğinin bulunduğu bir hukuki ilişkidir⁴⁴.

Türk Medeni Kanunu'nun 676'ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca mirasçılarının kendilerine tekabül eden terekeye ilişkin payın belirlenmesi sonucu söz konusu payı fiilen alması durumunda elden paylaşma söz konusu olmaktadır. Elden paylaşmaya ilişkin olarak bütün mirasçılarının tereke değerleri hususunda hangi tereke değerinin hangi mirasçıya ait olduğu gibi belirleyici unsurlar hakkında anlaşmaya varmış olmaları ve bu anlaşma doğrultusunda paylaşmayı gerçekleştirmiş olmaları gerekmektedir.

Yukarıda paylaşmanın taahhüt ve tasarruf işlemlerinden oluştuğunu belirtmiştik. Elden paylaşma sözleşmesi yönünden taahhüt ve tasarruf işlemleri bir arada gerçekleşmektedir⁴⁵.

Doktrinde ağır basan görüş, elden paylaşma sözleşmesine konu olabilecek tereke değerlerinin uygulamada rahatlıkla taksim edilebilecek nitelikteki değerlerde söz konusu olabileceğidir⁴⁶.

Elden paylaşma sözleşmesi herhangi bir şekle bağlı değildir. Elden paylaşma sözleşmesinde mirasçılar oybirliği ile miras paylarını fiilen paylaşmaktadırlar.

⁴³Antalya, a.g.e., s.447; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.184-185.

⁴⁴Nuri Erişgin:"Birlikte Mirasçılarının Miras Bırakanın Banka Hesabı Üzerindeki Tasarruf Yetkisi",Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.52,Sayı:3,2003,s.123; Avcı, a.g.e., s.13; Aral, a.g.e., s.25; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.31; Dural, Öz, Miras, s.8.

⁴⁵Ozanemre Yayla, a.g.e., s.190; Antalya, a.g.e., s.445; Serozan, Engin, a.g.e., s.660; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.722; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, a.g.e., s.69.

⁴⁶Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.726.

Mirasçıların kendi aralarında anlaşması bir taahhüt vasfı taşımaktadır. Ayrıca bu anlaşmanın mirasçılarını bağlaması açısından belirlenen anlaşma doğrultusunda mirasçılarının miras paylarını miras ortaklığından çıkarıp ferdi mülkiyetlerine geçirmeleri gerekir⁴⁷.

Devir veya temlik herhangi bir şekilde bağlı olmadan gerçekleştirilebilen malların elden paylaşılmasında herhangi bir problem yoktur. Sözleşme doğrultusunda fiilen paylaşıldığında mülkiyet geçecektir; burada taşınırın teslimi ile ilgili hükümler uygulama alanı bulacaktır⁴⁸.

Terekeye dâhil olan alacak haklarının devri Türk Borçlar Kanunu'nun 163'üncü maddesi uyarınca adi yazılı geçerlilik şekline tabidir. Bunlar da yazılı şekil koşuluna bağlılık şartı sağlandığı sürece elden paylaşılabilir⁴⁹. Terekede bir alacağın bulunması durumunda mutlaka yazılı paylaşma sözleşmesi yapılmasına gerek yoktur. Diğer tereke değerleri taşınır olduğu takdirde veya devir veya temlik yazılı şekil şartına bağlı olmadığından tereke paylaşımının tamamının mutlaka yazılı taksim sözleşmesi şeklinde yapılması gerekmemektedir. Ancak *Kılıçoğlu*'nun da belirttiği üzere eğer tereke sadece alacak haklarından oluşuyorsa; paylaşma mutlak surette yazılı paylaşma sözleşmesi yolu ile yapılmalıdır⁵⁰.

Taşınmazların elden paylaşılması konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bir kısım görüş⁵¹, taşınmazların devrine ilişkin resmi yazılı geçerlilik koşuluna bağlı tutan hükümlerden hareketle taşınmazların elden paylaşılamayacağını savunmakla birlikte; bir kısım görüşe göre⁵² de taşınmazların elden paylaşılmasının mümkün olduğunu savunulmaktadır.

Özcan, taşınmazların elden paylaşılmasına ilişkin olarak Tapu Sicil Tüzüğü'nün 21/c maddesini gerekçe göstererek taşınmazların elden paylaşılmasının

⁴⁷ **Kılıçoğlu**, a.g.e., s.427; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.644.

⁴⁸ **Kılıçoğlu**, *Miras Hukuku*, s.426; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.723; **Kılıçoğlu**, *Taksim Sözleşmesi*, s.99.

⁴⁹ **Kılıçoğlu**, a.g.e., s.414. 478.dn. naklen "alacakların yazılı geçerlilik koşuluna bağlı olması nedeniyle elden taksim konusu olamayacağı, bunların ancak yazılı taksim konusu olabileceği hakkında" bkz. **Gönensay, Birsen, Miras Hukuku, 2.Baskı, 1963.**

⁵⁰ **Kılıçoğlu**, *Miras Hukuku*, s.427-428.

⁵¹ **Dural, Öz**, a.g.e., s.462; **Özcan**, "Tapulu taşınmazların elden paylaşma sözleşmesine konu olamayacağını savunmaktadır", a.g.e., s.520.

⁵² **Oğuzman, Miras Hukuku**, s.403; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.721.

mümkün görünmediğini belirtmekle birlikte tapuya kayıtlı taşınmazlar ve tapuya kayıtlı olmayan taşınmazlar yönünden ayırımı giderek tapuya kayıtlı taşınmazların tescil işleminin yapılabilmesinin, ancak noterde düzenlenecek bir paylaşma sözleşmesinden ya da yazılı olarak düzenlenmiş bir paylaşma sözleşmesinden sonra bu sözleşmenin ibrazı ile mirasçılarının yapacağı başvuru ile bir mirasçının adına tescilinin mümkün olacağını belirtmektedir⁵³. Tapusuz taşınmazlara yönelik olarak ise elden paylaşmanın mümkün olabileceği belirtilmektedir⁵⁴.

Elden paylaşma sözleşmesi, miras paylarının fiilen mirasçılar tarafından alınması esasına bağlı olduğundan dolayı aynı etkiye sahiptir. Elden paylaşma sözleşmesinde borç doğurucu işlem ve aynı etki yaratan (taahhüt ve tasarruf işlemleri) aynı anda gerçekleşmekte olup bu durum elden paylaşma sözleşmesinin geçerlilik koşulunu oluşturmaktadır⁵⁵. Yani burada taşınmazlarda tescil taşınırlarda teslim, alacaklarda temlik işlemleri yapılmasının ardından elden paylaşma sözleşmesi hüküm ve sonuç doğuracaktır. Bunun bir sonucu olarak sözleşme yapıldığı anda aynı etkilerini de beraberinde gösterecektir⁵⁶.

3. Yazılı Paylaşma Sözleşmesi

Miras ortaklığının paylaşma ile sona ermesinde mirasçılar arasında anlaşmak ve bunu paylaşma sözleşmesi yapmak suretiyle gerçekleştirmek Türk Medeni Kanunu'nun 676'ncı maddesi mirasçılara tanınmış olan bir haktır. Türk Medeni Kanunu'nun 676'ncı maddesi ile kastedilen mirasçılar arasında taksim sözleşmesi yapılması suretiyle mirasçılara sözleşmeye uygun şekilde üzerinde elbirliği ile hak sahibi oldukları tereke üzerinde kendi aralarında iki veya çok taraflı bir paylaşma sözleşmesi ile taksim mukavelesi oluşturabilirler⁵⁷.

⁵³Öztan, a.g.e., s.520.

⁵⁴Öztan, a.g.e., s.520; İmre, Erman, a.g.e., s. 897"Yazarlar, taşınmazların elden paylaşılmasına ilişkin olarak tapuya kayıtlı taşınmaz ve tapuya kayıtlı olmayan taşınmaz ayırımına yer vererek tapuya kayıtlı taşınmazların elden paylaşılmasının mümkün olduğunu belirtmektedir."

⁵⁵Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.423; Avcı, a.g.e., s.50; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.722.

⁵⁶Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.424."Elden paylaşma sözleşmesinin kurulmasında mülkiyetin intikali gerekmemekle birlikte sözleşmenin kurulmasından sonra herhangi bir mülkiyetin intikaline ilişkin işlem yapmaya gerek kalmayacaktır."

⁵⁷Serozan, Engin, a.g.e., s. 508; Oğuzman, Miras Hukuku., s.461.

Taraflar Türk Medeni Kanunu'nun 676'ncı maddesi gereğince yazılı taksim sözleşmesi yaparak paylaşmayı gerçekleştirebilirler. Paylaşma sözleşmesinin kurulması aşamasında tarafların birtakım asli unsurlar üzerinde anlaşmaya vararak yazılı paylaşma sözleşmesinde yer vermeleri gerekmektedir. Asli edimlere ilişkin olarak paylaşma işleminin nasıl gerçekleştirileceğinin objektif ölçütlerle belirlenmesi gerekmektedir. Öğretide terekede yer alan borçların paylaşılması, mirasçılarının miras ortaklığı devam ettiği sürece ve miras ortaklığının paylaşma ile sona ermesinden sonra da, alacaklıya karşı müteselsil borçlu olmalarından dolayı sözleşmenin asli unsuru sayılmamaktadır⁵⁸.

Paylaşma sözleşmesinin kurulması aşamasında sözleşmenin geçerliliği açısından, sözleşmeye taraf olan bütün mirasçılarının ayırt etme gücüne sahip olması ve sözleşmeye ilişkin olarak rızalarını açıkça beyan etmiş olmaları gerekmektedir⁵⁹. Mirasçının ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlı olması ya da ayırt etme gücüne sahip olmaması durumunda bu kişi adına ve hesabına yasal temsilcisi paylaşma sözleşmesini imzalayabilir⁶⁰. Vasiyeti yerine getirme görevlisi mirasçı adına taksim sözleşmesi yapamaz⁶¹.

Paylaşma sözleşmesi, bütün mirasçılar tarafından imzalandıktan sonra bütün mirasçılar için bağlayıcı olmaktadır. Mirasçılarının bir kısmı tarafından imzalanan paylaşma sözleşmesi diğer mirasçılar tarafından henüz imzalanmadığı takdirde, taksim sözleşmesine ilişkin bir öneri sayılacağı görüşü öğretide ifade edilmektedir⁶². Paylaşma sözleşmesine mirasçı, sonradan onay verebilir⁶³. Paylaşma sözleşmesinin geçerli olması için belirtilen miras paylarının eşit olması gerekmektedir, paylaşmayı kabul etmiş olmaları koşuluyla, bir ya da bir kaç mirasçıya pay verilmemiş olmasının da mümkün olduğu Yargıtay tarafından da içtihat edilmiştir⁶⁴.

⁵⁸ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.213. "Sözleşmenin tarihi de asli unsur olarak gösterilmemektedir."

⁵⁹ **Özta**n, a.g.e., s.461; **Avcı**, a.g.e., s.50; **Dural, Öz**, a.g.e., s.463; **Kılıçoğlu**, a.g.e., Taksim Sözleşmesi, s. 80.

⁶⁰ **Özta**n, a.g.e., s.461; **Dural, Öz**, a.g.e., s.463.

⁶¹ **Kılıçoğlu**, Taksim Sözleşmesi, s.80; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.208.

⁶² **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s. 213.

⁶³ **Özta**n, a.g.e., s. 462. "Yargıtay bir kararında dava konusu taşınmazların, taksim sözleşmesinde TMK.m.676'daki şartları taşıması gerektiğine, böyle bir sözleşmenin geçerli olabilmesi bakımından sözleşmenin kalıtın tamamını kapsamına gerek olmadığına yer vermektedir." Y.6.H.D. 20.2. 1989 T. 691/2379. (Çevrimiçi) [http:// www.e-uyar.com](http://www.e-uyar.com), 22 Mart 2016.

⁶⁴ 8. HD. 15.05.2014 T. E: 2013/13807, K: 9745 (Çevrimiçi) [http:// www.e-uyar.com](http://www.e-uyar.com), 22 Mart 2016.

Paylaşma sözleşmesi hukuki niteliği bakımından borç doğuran bir işlemdir⁶⁵. Paylaşma sözleşmesi ile mirasçılar sözleşmeye uygun bir şekilde elbirliği⁶⁶ ile sahip oldukları tereke değerlerinin her birinin tek başına hak sahipliğine geçirilmesi borcu yüklediğinden taahhüt işlemidir⁶⁷.

Taksim sözleşmesinde taşınmazlar bakımından tapuya tescil, taşınırklar bakımından teslim işleminin yapılması gerekmektedir. *Özta*n, paylaşma sözleşmesinin tescilin hukuki sebebini teşkil ettiğini belirtmektedir⁶⁸.

Paylaşma sözleşmesi, konusu bakımından değerlendirildiğinde eğer sözleşmenin konusu alacağın devri ise bu takdirde temlik işleminin yapılması gerekip gerekmediği konusunda mirasçıların paylaşma sözleşmesindeki iradelerinin yorumu yoluyla belirleneceği belirtilmiştir⁶⁹. *Özta*n da alacağın devri için ayrı bir devri sözleşmesinin yapılmasına gerek olmadığını zira zaten yazılı paylaşma sözleşmesinde hangi alacağın hangi mirasçıya özgülendiği belirtildiği ve bu anlaşmada mirasçıların imzaları olduğu için devir işlemine ilişkin olarak şartların gerçekleştiğini belirtmektedir⁷⁰. Paylaşma sözleşmesinin alacağın devrini kapsadığı halde ayrıca bir devir işleminin yapılmasının gerekip gerekmediği, özgülenen alacağın kendisine özgüleme yapılacak olan mirasçıya devir iradesi içerip içermediğine göre belirlenecek burada sözleşmenin taraflarının irade beyanları göz önünde tutulacaktır⁷¹. Paylaşma sözleşmesinin alacağın devrini içerdiği durumda paylaşma sözleşmesi aynı etkilidir⁷². Bu durum dışında paylaşma sözleşmesi aynı etkiden yoksundur ve özgüleme alacaklısı olan mirasçı için, yazılı paylaşma sözleşmesinde belirtildiği üzere özgülenen tereke değerinin kendisine devredilmesine ilişkin talep hakkı oluşacaktır⁷³.

⁶⁵*Özta*n, a.g.e., s.521; *Serozan, Engin*, a.g.e., s.508; *Kocayusufpaşaoğlu*, a.g.e., s.728, *İnan, Ertaş, Albaş*, a.g.e., s.594.

⁶⁶"Yargıtay, Türk Medeni Kanunu'nun. m.676 uyarınca düzenlenen taksim sözleşmesi elbirliği mülkiyet hükümlerine tabi mallar açısından geçerli olacağını kabul etmektedir."Y.6.H.D. 24.5.2004.T , 4055 E. , 4042 K. (Çevrimiçi) [http:// www.e-uyar.com](http://www.e-uyar.com), 22 Mart 2016.

⁶⁷*Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.202-203; *Kocayusufpaşaoğlu*, a.g.e., s.728; *Kılıçoğlu*, Taksim Sözleşmesi, s.69; *Dural, Öz*, a.g.e., s.464.

⁶⁸*Özta*n, a.g.e., s.521.

⁶⁹*Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.204.

⁷⁰*Özta*n, a.g.e., s.521.

⁷¹*Kılıçoğlu*, Taksim sözleşmesi, s.69; *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.205.

⁷²*Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.205; *Kılıçoğlu*, Taksim Sözleşmesi, s.69.

⁷³ *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.205.

Paylaşma sözleşmesi, Türk Medeni Kanunu'nun 676'ncı maddesi gereğince adi yazılı⁷⁴ şekle tabidir. Paylaşma sözleşmesinde yazılı şekil şartına uyulmaması halinde sözleşme kesin hükümsüz olacaktır.

Herhangi bir taşınmaza⁷⁵ ilişkin olarak paylaşma sözleşmesi oluşturulmasına rağmen mirasçılardan biri tescil işleminin yapılmasına katılmıyorsa bu takdirde mirasçının Türk Medeni Kanunu'nun 716'ncı maddesi uyarınca paylaşma sözleşmesi, terekede devredilmesi resmi şekle tabi olan taşınmazlar ve motorlu taşıtlar bulursa dahi, adi yazılı şekle tabidir⁷⁶.

Paylaşma sözleşmesine dayanarak mirasçılardan yalnızca bir kısmı tarafından imzalanan paylaşma sözleşmesi bu aşamada icap sayılacaktır⁷⁷.

Kendisine terekeden bir değer kalan mirasçı taşınmaz ise kendi adına tescilini taşınır bir mala ilişkin ise teslim talebinde bulunabilmektedir. Mirasçılar arasında gerçekleştirilen miras payının devrinin geçerli olması için noterde ya da tapu sicil memuru huzurunda yapılması da zorunlu değildir. Açacağı ifa davasında hâkimin vereceği bir kararla mülkiyet mirasçıya geçecektir⁷⁸.

Taşınmazların yazılı paylaşma sözleşmesine konu olup olmayacağı Yargıtay'ın 26.11.1980 tarihli içtihadı birleştirme kararı ile tartışma konusu olmaktan çıkarılmıştır. Bu karardan evvel Noterlik Kanunu'nun 89'uncu maddesini esas alan kimseler tarafından Türk Medeni Kanunu'nun 676'ncı maddesinin üçüncü fıkrasına karşılık gelen 611'nci maddesinin ikinci fıkrasını değiştirdiğini bu sebeple tapuya kayıtlı olan taşınmazların yazılı paylaşma sözleşmesi ile paylaşamayacağını savunmalarına rağmen ilgili içtihadı birleştirme kararıyla Noterlik Kanunu'nun 89. Maddesinin Türk Medeni Kanunu'nun 676'ncı maddesinin üçüncü fıkrasını

⁷⁴ 8. HD. 24.04.2014 T. E: 2013/19303, K: 8015; 8. HD. 01.11.2012 T. E:3260,K:9700(Çevrimiçi) <http://www.uyar.com>, 29 Mart 2016;YHGK. E: 2011/1-364,K: 2011/453,T: 29.06.2011. (Çevrimiçi) <http://www.yargitay.gov.tr>, 29 Mart 2016.

⁷⁵ HGK. 28.1.2004 T. E: 14-45, K: 33 (Çevrimiçi) <http://www.e-uyar.com> 29 Mart 2016.

⁷⁶"Yargıtay, gayrimenkule ilişkin taksim sözleşmesinin yazılı şekil şartın aykırı yapıldığında geçersiz olacağını kabul etmektedir." Y.8.H.D.27.01.2015, 2014/23094 E., 2015/1608 K. <http://www.yargitay.gov.tr>, 29 Mart 2016.

⁷⁷Özanemre Yayla, a.g.e., s. 208.

⁷⁸Öztañ, a.g.e., s.462." Öztañ, TST. M. 21/b uyarınca taksim mukavelesindeki imzaların noter onaylı olması halinde ,bu mirasçılar aleyhine mahkemeye başvurmadan , hak sahibi olan mirasçının doğrudan sözleşmeyi tapuya ibraz ederek , tescili sağlama imkanı tanındığını belirtmektedir."

değiştirmediğini belirtmiřtir⁷⁹. Dşzenleme şekliini belirten Noterlik Kanunu'nun 89'uncu maddesi uyarınca notere başvurma zorunluluğu bulunsun bulunmasın, ancak notere başvurulduğunda uygulanacak bir dşzen hşkmş olarak Tşrk Medeni Kanunu'nun şekil kolaylığında değişiklik yapmamıřtır⁸⁰.

C. Miras Paylaşma Sşzleşmesinin Tereke Boręlarına Etkisi

Terekeye miras bırakana ait aktif değerler dahil olduğu gibi miras bırakanın boręları da dahildir. Bu çeręevede Medeni Kanunu'nun 649'uncu maddesinde mirasçılara mirasın paylaşılmasından 3nce tereke boręlarının 3denmesini veya teminata bağlanmasını talep etme hakkı verilmiştir. Ancak mirasçılar, paylaşımdan 3nce tereke boręlarının 3denmesini veya teminata bağlanmasını talep etmemiş olabilir. Mirasçılar, tereke boręlarını paylaşma sşzleşmesi kapsamında tutmayabilirler. Tereke boręlarının paylaşma sşzleşmesinde yer alması zorunlu bir unsur olarak dşzenlenmemiştir. Mirasçılar, tereke boręlarını kendi aralarında diledikleri gibi paylaşabilirler. Mirasçılar arasındaki b3yle bir anlaşma iç ilişkide hşkşm ve sonuç doğuracaktır. 3çşncş kişilere karşı tereke boręlarından dolayı mşteselsilen sorumluluk esasını benimsemiştir. Borcu 3demek zorunda kalan mirasçı, kendi aralarında belirlenen anlaşma uyarınca borcu 3stlenen mirasçıya rşcu edebilir. Bu şekilde Tşrk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesi gereğince ve paylaşmanın alacaklılara zarar vermemesi ilkesi çeręevesinde alacaklı, alacağın b3lşnmesine veya borcun nakline açıkça veya 3rtşlş olarak rıza g3stermediği takdirde mirasçılarının mşteselsilen sorumlulukları devam eder. Ancak buradaki mşteselsil sorumluluk sınırsız değil beş yıllık sşre ile sınırlı tutulmuştur. Bu sşrenin başlangııcı açısından vadesi gelmiş veya vadesi gelmemiş alacaklar arasında ayırım g3zetilerek; vadesi gelmiş alacaklar bakımından paylaşmadan itibaren vadesi gelmemiş ve paylaşmadan sonra vadesi gelecek alacaklar bakımından vadeden itibaren beş yıllık bir sşre s3z konusudur.

⁷⁹ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.210; **Nuşın Ayiter**, Miras Hukuku, Ankara 3niversitesi Hukuk Fakşltesi Yayınları, Ankara, 1974, s.261.

⁸⁰ **Serozan, Engin**, a.g.e., s.508, **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.729; **Kılığoğlu**, Miras Hukuku, s. 417.(26.11.1981 tarihli YİGBK, RG, 3.11.1981/17209)

Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesi gereğince paylaşmanın ardından müteselsilen sorumluluğun beş yıl süre ile devam edebilmesi için söz konusu paylaşmanın miras ortaklığını tümüyle sona erdiren bir anlaşma olması gerekir. Bunun gerçekleşmesi için de paylaşma sözleşmesinin terekedeki tüm aktifleri kapsamaması gerekmektedir. Bu halde terekedeki değerlerin tamamını kapsayan bir elden paylaşma veya yazılı paylaşma sözleşmesinin ifası ile miras ortaklığının sona ermesi ile beş yıllık zamanaşımı süresi işlemeye başlayacaktır. Beş yıllık sürenin dolması ile borç sona ermeyecek ancak ilgili borç müteselsil borç olma özelliğini yitirecektir. Mirasçıların bu evreden sonraki sorumluluğu miras payları oranında olacaktır.

II. Paylaşma Davasıyla Gerçekleştirilmesi

Yukarıda belirttiğimiz gibi mirasçıların kendi aralarında anlaşması yoluyla paylaşmanın sağlanamaması halinde mirasçılardan her biri istediği zaman paylaşmanın gerçekleştirilmesini mahkemeden talep edebilir⁸¹. Türk Medeni Kanunu'nun "*Paylaşmayı İsteme*" kenar başlığını taşıyan 642'nci maddesi uyarınca mirasçılardan her birinin, sözleşme veya kanun gereğince ortaklığı sürdürmekle yükümlü olmadıkça, her zaman mirasın paylaşılmasını talep edebileceği hükme bağlanmıştır. Miras ortaklığının talepte bulunan mirasçı tarafından sona ermesi halinde, mirasçıların miras bırakanın alacaklılarına karşı sorumluluğu ortadan kalkmayacak, müteselsil sorumluluk esasına göre devam edecektir⁸².

Herhangi bir mirasçının mirasın paylaşılması talebi üzerine diğer mirasçıların paylaşmayı kabul etmeleri halinde mirasçıların mirası paylaşma sözleşmesiyle paylaşmaları gündeme gelir. Mirasçılardan herhangi birinin bu şekilde bir paylaşma talebini diğer mirasçıların kabul etmemesi durumunda mirasın paylaşılmasını talep eden mirasçı paylaşmanın mahkeme tarafından gerçekleştirilmesi amacıyla dava yoluna başvurulabilir⁸³. Paylaşma davası, nitelik itibariyle terekedeki malların miras

⁸¹ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.223; Öztan, a.g.e., s.522; Avcı, a.g.e., s.51; Aral, a.g.e., s.51.

⁸² Şakir Berki, Türk Medeni Kanunu'nda Mirasçıların Mes'uliyeti, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.25, sayı:1-4, s.107.

⁸³ İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.548; Avcı, a.g.e., s.52; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.122; Sezoran, Engin, a.g.e., s.661.

paylarına göre bölünerek belli bir mirasçıya düşen payın ayrılıp onun kişisel malvarlığına geçmesi için açılan bir davadır⁸⁴.

A. Şartları

Paylaşma davasında menfi ve müspet şartlar mevcuttur. Bunlardan miras ortaklığının bulunması ve mirasçılardan herhangi birinin paylaşmayı talep etmiş olması müspet şartları oluşturmakta iken, mirasçıların kendi aralarında paylaşmaya ilişkin olarak anlaşmaya varamamış olmaları ve mirasın paylaşılmasına ilişkin olarak engel bir halin bulunmaması menfi şartların konusunu oluşturmaktadır⁸⁵.

1. Menfi Şartları

Kural olarak mirasçılardan her biri dilediği zaman mirasın paylaşılmasını talep edebilir. Ancak sözleşme uyarınca veya kanun gereğince mirasın paylaşılması ertelenebilir. Türk Medeni Kanunu'nun 642'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca paylaşmanın gerçekleştirilmesi paylaşmaya konu olan malın veya terekenin değerini önemli ölçüde azaltacaksa; sulh hakimi, mirasçılardan birinin talebi üzerine bu malın veya terekenin paylaşılmasının ertelenmesini talep edebilir. Burada önemli bir husus daha bulunmaktadır; Türk Medeni Kanunu'nun 643'üncü maddesi gereğince mirasın açıldığı tarihte, mirasçı olabilecek cenin varsa paylaşma doğuma kadar ertelenir. Bu doğrultuda taksimin ertelenmesi için ceninin mirasın açıldığı tarihte ana rahmine düşmesi gerekmektedir⁸⁶. Kanun koyucu Türk Medeni Kanunu'nun 663'üncü maddesi gereğince mirasçılar arasında ergin olmayan ayırt etme gücüne sahip altsoy mevcutsa; paylaşma, bunlar ergin oluncaya kadar ertelenebilir veya mirasçılar arasında özgülemeye karar verilebilecek tarihe kadar aile malları ortaklığı kurulacağını hükme bağlamıştır.

Paylaşmanın ertelenebileceğine ilişkin bir başka düzenleme olarak Türk Medeni Kanunu'nun 664'üncü maddesi uyarınca bir tarımsal işletmenin tamamı

⁸⁴ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.223; Avcı ,a.g.e., s.70; Remzi Demir , Mirasın Paylaşılması Davası, İstanbul Barosu Dergisi, Kasım Aralık, 2012, s.85.

⁸⁵ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.224.

⁸⁶ Aral, Mirasın Taksimi Davası, s.66.

özülenen mirasçı diğer mirasçılarının miras hisselerini karşılamak şartıyla ve kanunun çizdiği koşullar dahilinde paylaşmanın belli bir süre ertelenmesi talep edilebileceği hükmüne yer verilmişti. Ancak 30.04.2014 tarihli ve 6537 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda Değişik Yapılması Hakkındaki Kanun'un (RG. 29001) 9'uncu maddesi uyarınca: 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 659-668 maddeleri ile 22.11.1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun 13'üncü maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır. İlgili düzenleme ile Türk Medeni Kanunu'nda tarımsal işletmelerin paylaşırma kuralı dışında bırakılmasını düzenleyen on madde yürürlükten kaldırılmıştır. Mirasa konu tarımsal araziler ve yeter gelirli tarımsal arazilerin devri, mirasçılarının paylarının ödenmesi, ölüme bağlı tasarruflar ile düzenleme yapılması, denkleştirme gibi hususlar, 03.07.2005 tarihli ve 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda düzenlenmiştir⁸⁷.

Türk Medeni Kanunu'nun 646'ncı maddesi uyarınca ve mirasçılarının mirasın paylaşılmasındaki irade serbestliği ilkesi doğrultusunda mirasçılar, miras paylaşımının nasıl yapılacağını serbestçe belirleyebilirler. Böyle bir anlaşmanın gerçekleşmesi halinde mirasçılarının paylaşırma davası açması ihtiyacı doğmayacaktır. Ancak böyle bir anlaşmanın sağlanamaması halinde paylaşırma davası açılacak ve paylaşırmanın nasıl olacağı yargı makamları tarafından çözüme ulaştırılacaktır⁸⁸.

2. Müspet Şartları

Mirasçılar terekeye dahil aktif değerler üzerinde el birliği hak sahibi durumundadırlar. Bu şekilde birlikte hak sahipliğinin bireysel hak sahipliğine geçmesi noktasında mirasın paylaşılması aşamasında, ortada bir miras ortaklığı bulunmalıdır. Miras ortaklığının varlığı mirasın açıldığı tarihte birden çok mirasçı bulunmasına bağlıdır. Tek bir mirasçının bulunduğu⁸⁹, mirasçılardan yalnız biri

⁸⁷ Antalya, a.g.e., s.444.

⁸⁸ Serozan, Engin, a.g.e., s.661; Demir, a.g.e., s.87; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.690; Avcı, a.g.e., s.140.

⁸⁹ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.675; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.226; Aral, Taksim Davası, s.20.

dışında mirasçılarının tamamının mirası reddettiği, terekede yalnızca pasiflerin bulunduğu⁹⁰ durumlarda miras ortaklığı söz konusu olmayacaktır.

Paylaşmanın gerçekleşebilmesi açısından, miras ortaklığının kurulmasının yanı sıra mirasçılarının mirasçılık sıfatının ve mirasçılarının miras paylarının kesinleşmiş olması gerekir⁹¹. Mirasçının mirasın paylaşılmasına ilişkin ölüme bağlı bir tasarruf yapmasından sonra söz konusu tasarrufa ilişkin iptal davası açılmış olması halinde açılmış olan iptal davasının karara bağlanmasının beklenmesi gerekecektir⁹². Mirasın paylaşılmasını talep hakkı mirasın geçişi anında doğar⁹³. Fakat mirasçılarının ve mirasçılarının paylarının miktarı kesinleşmeden kullanılamaz⁹⁴. Her bir mirasçı, terekedeki değerler üzerinde miras payı oranında talep hakkına sahiptir. Yasal mirasçılar ve atanmış mirasçılar nitelik bakımından eşit haklara sahiptirler⁹⁵.

Miras hakkı bulunan her mirasçı paylaşmaya katılabileceği gibi bazı hallerde paylaşmaya hakimin atayacağı bir kayyım da katılabilir. Türk Medeni Kanunu'nun 648'inci maddesi uyarınca açılmış mirasta bir mirasçının payını devralmış veya haczettirmiş olan ya da elinde mirasçıya karşı alınmış borç ödemedi aciz belgesi bulunan alacaklı, sulh hakiminden bu mirasçının yerine paylaşmaya katılmak üzere bir kayyım atanmasını isteyebilir. Bu halde paylaşma işlemini mirasçı değil, onun yerine ikame edilen kayyım gerçekleştirir⁹⁶.

Paylaşmayı talep hakkı bakımından herhangi bir zamanaşımı süresi öngörülmemiştir. Paylaşmayı talep etme hakkı bakımından herhangi bir zamanaşımı süresinin mevcut olmadığı ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu çerçevesinde belirlenen on (10) yıllık zamanaşımı süresinin burada geçerli olmayacağı konusunda doktrinde ortak kanı oluşmuş durumdadır⁹⁷.

⁹⁰Ozanemre Yayla, a.g.e., s.226.

⁹¹Aral, a.g.e., s.62.

⁹²Ozanemre Yayla, a.g.e., s.227.

⁹³Aral, a.g.e., s.81; Avcı, a.g.e., s. 140; İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.548; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.223.

⁹⁴Ozanemre Yayla, a.g.e., s.227.

⁹⁵Aral, a.g.e., s.49; Serozan, Engin, a.g.e., s.618; İmre, Erman, a.g.e., s.462; Avcı, a.g.e., s.38.

⁹⁶Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.720; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.231.

⁹⁷Kemal Oğuzman, Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 11. Bası, Vedat Kitapçılık Yayınları, C.2., İstanbul, 2014, s.467; Selahattin Sulhi Tekinay, Sermer Akman, Haluk Burcuoğlu, Atilla Altıp Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7.Bası, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1993, s.1035; Serozan, Engin, a.g.e., s.662.

Mirasçuların eşitliği ve aynen paylaşma prensibinin bir sonucu olarak paylaşma talebi aynen paylaşmaya ilişkindir⁹⁸. Türk Medeni Kanunu'nun 642'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca paylaşma talebi, terekenin aynen paylaşılmasına, paylaşmaya katılmaktan haksız olarak kaçınan mirasçıya karşı yöneltilen paylaşma talebinin zararın tazmini talebine dönüşeceği kabul edilmesi durumunda, talepte bulunan mirasçı lehine mevcut olan paylaşma kuralları hiçbir sonuç doğurmayacaktır⁹⁹.

Mirasçının terekenin tamamen paylaşılmasını talep etmesi durumunda, ilgili mirasçının miras payı bütün tereke değerleri göz önünde bulundurularak değerlendirilecek ve bütün bu değerler dava sonucunda söz konusu mirasçıya özgülenecektir; bu durumda paylaşmayı talep eden mirasçı miras payını alarak miras ortaklığından ayrılacaktır¹⁰⁰. Terekenin kısmen paylaşılmasının talep edilmesi durumunda terekenin tamamı göz önünde bulundurularak hüküm kurulamayacaktır. Ayrıca mirasçılardan biri terekenin belli bir kısmı bakımından paylaşmayı talep etmişse ve diğer mirasçılara da bu talep üzerine tereke değerlerinin tamamının paylaşılmasını talep etmişlerse bu takdirde terekenin başta ileri sürülen yalnız o kısmı paylaşma konusu olmayacak, tamamı paylaşılacaktır. Türk Medeni Kanunu'nun 642'nci maddesi uyarınca terekedeki belli değerler bakımından paylaşmanın hemen gerçekleştirilmesi paylaşma konusu malın veya terekenin değerini önemli ölçüde azaltacak ise hakim tarafından söz konusu paylaşma ertelenebilecektir¹⁰¹.

Paylaşma talebi doğrultusunda mirası terekenin tamamı veya bir kısmı bakımından miras payının miras ortaklığından ayrılarak kendisine özgülenmesini talep edebilir¹⁰². Mirasçının paylaşma talebi kendi miras payı ile sınırlı olacak ve mirasın paylaşılmasına dair talebin paylaşma davası açma yoluyla icrasıyla ilgili

⁹⁸ **Avcı**, a.g.e., s.44; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.235; **Avcı**, a.g.e., s.90; **Ayiter, Kılıçoğlu**, a.g.e., s.284.

⁹⁹ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.235.(816. dn. naklen)

¹⁰⁰ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.236; **Antalya**, a.g.e., s.434; **Kocayusufpaşaoğlu**, s.719; **İmre, Erman**, a.g.e., s.443.

¹⁰¹ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.238; **Avcı**, a.g.e., s.112.

¹⁰² **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.687; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.660; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.721.

mirasçı miras payını alarak miras ortaklığından ayrılacak ve miras ortaklığı diğer mirasçılar bakımından devam edecektir¹⁰³.

B. Davada Usul

1. Davanın Açılması

Mirasçılarının terekeyi sözleşme ile paylaşamamaları durumunda mirasçılardan herhangi biri dava yolu ile paylaşmayı her zaman talep edebilir. Miras ortaklığının dava yoluyla giderilmesini isteyen mirasçı, taleplerini açık bir şekilde belirtmelidir. Mirasın paylaşılmasına ilişkin tüm konular paylaşma davasına konu edilebilir. Dava talebinin hakim tarafından açıkça hüküm kurulabileceği şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Paylaşma davası miras bırakanın son yerleşim yeri mahkemesinden talep edilir¹⁰⁴. Bir hak düşürücü süreye veya zamanaşımı süresine bağlı tutulmayan paylaşma davası¹⁰⁵; mirasın açılmasından itibaren miras ortaklığının sona ermesine kadar her zaman açılabilir.

2. Davanın Tarafları

Paylaşma davası paylaşmanın gerçekleştirilmesini talep eden mirasçı veya mirasçılar tarafından açılabilir¹⁰⁶. Yasal veya atanmış mirasçı arasında herhangi bir fark gözetmeksizin her iki mirasçı türü de paylaşma davası açabilir¹⁰⁷. Fakat vasiyet alacaklısı veya vasiyeti yerine getirme görevlisi bu davayı açmaya yetkili değildir¹⁰⁸. Miras ortaklığına dahil olan bir mirasçının ölmesi halinde ölen mirasçının mirasçıları onun yerine geçerek paylaşma davasına taraf olabilirler. Her bir mirasçı paylaşma davasını tek başına açabileceği gibi birden fazla mirasçı yahut mirasçıların tamamı bu davayı açabilirler.

¹⁰³ Aral, Taksim Davası, s.81; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.240; Demir, a.g.e., s.93; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.240; Antalya, a.g.e., s.432; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.687.

¹⁰⁴ Öztan, a.g.e., s.522; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.253; Aral, Taksim Davası, s.142; Antalya, a.g.e., s.434.

¹⁰⁵ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.254.

¹⁰⁶ Öztan, a.g.e., s.523; Aral, Taksim Davası, s. 128; Avcı, a.g.e., s.140; Serozan, Engin, a.g.e., s. 661; Demir, a.g.e., s.94.

¹⁰⁷ Öztan, a.g.e., s.523; Demir, a.g.e., s.94; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.245.

¹⁰⁸ Öztan, a.g.e., s.523; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.245.

Her hangi bir mirasçının alacaklısı konumundaki kimse doğrudan paylaşma davası açma hakkına sahip değildir¹⁰⁹. Mirasçının, açılmış olan bir paylaşma davasında payını devralmış olan alacaklısı ya da elinde mirasçıya karşı alınmış bir borç ödemedene aciz belgesi bulunan alacaklı, sulh hakiminden bu mirasçının yerine katılmak üzere bir kayyım tayinini isteyebilir¹¹⁰. Atanan kayyım, kendisine verilen yetki kapsamında başlamış olan bir paylaşma davasına katılabileceği gibi, paylaşma davası açmaya da yetkilidir¹¹¹. Alacaklı borçlusunun miras ortağı sıfatı ile elbirliği ile hak sahibi olduğu terekeye dahil bir malı haczettirmiş ise İcra ve İflas Kanunu'nun 121'inci maddesi uyarınca İcra Tetkik merciinden söz konusu mal için paylaşma davası açmak üzere kendisine veya icra memuruna yetki verilmesini talep edebilir¹¹².

Paylaşma davasında davalı konumunda olan taraf ise herhangi haklı bir nedeni bulunmaksızın paylaşmaya rıza göstermeyen mirasçı veya mirasçılardır. Paylaşma davasının davacısı konumunda olan mirasçı veya mirasçılardan farklı olarak davalı konumundaki mirasçıların tümü birlikte hareket etmek durumundadırlar. Yani aralarında mecburi (zorunlu) dava arkadaşlığı bulunmaktadır¹¹³. Hakim bu hususu re'sen gözetecektir. Herhangi bir davalı mirasçının nerede olduğu bilinmiyorsa Türk Medeni Kanunu'nun 426'ncı maddesi uyarınca bir kayyım atanması ve davanın kayıma karşı açılması gerekmektedir¹¹⁴.

3. Davada Hâkimin Görev ve Yetkileri

Paylaşma davasında mirasçılardan herhangi biri tarafından paylaşma talebinin ileri sürülmesi üzerine hakime birtakım yükümlülükler düşmektedir. İlk olarak paylaşma talebi üzerine hakim davaya konu paylaşma konusu terekede yer alan değerleri tespit edecektir. Terekede yer alan değerlerin tespit edilmesinin ardından

¹⁰⁹ Öztan, a.g.e., s.523; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.246; Aral, Taksim Davası, s.129; Demir, a.g.e., s.95.

¹¹⁰ Öztan, a.g.e., s.523; Oğuzman, Miras Hukuku, s.321; Avcı, a.g.e., s.143.

¹¹¹ Oğuzman, Miras Hukuku, s.321; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.720; Dural, Öz, a.g.e., s.473; Avcı, a.g.e., s.143.

¹¹² Antalya, a.g.e., s.433; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.247- 248; Avcı, a.g.e., s.144.

¹¹³ Öztan, a.g.e., s.523; Demir, a.g.e., s.95; İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.548.

¹¹⁴ Avcı, a.g.e., s.145; Demir, a.g.e., s.96.

miras payları oluşturularak, söz konusu miras paylarını bireysel hak sahipliğini göz önünde bulundurarak özgüleyecektir¹¹⁵.

Paylaşma davasında hakimin verdiği karar, aynı etkiye sahiptir ve söz konusu hususların ilgili mirasçıya geçirilmesi için ayrıca tasarruf işlemi yapılmasına gerek yoktur¹¹⁶. Taşınır veya taşınmaz malların hakimin verdiği kararlarla birlikte mirasçının mülkiyetine geçmiş olduğu kabul edilmektedir¹¹⁷.

Paylaşma davasında terekede yer alan aktif ve pasif değerlerin belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca paylaşma aşamasına kadar terekede yer alan değerlerde herhangi bir eksilme veya artma hususlarının meydana gelebileceği gibi haller göz önünde tutulmalıdır¹¹⁸. Taşınmazların değerinin belirlenmesi açısından Türk Medeni Kanunu'nun 658'inci maddesi uyarınca mirasçılar özgüleme konusu değer üzerinde anlaşmaya varamadıkları takdirde talep üzerine taşınmazın değeri Sulh Hakimi tarafından belirlenecektir. Terekede yer alan değerlerin tamamının mirasçıların payları oranında taksim edilebilecek nitelikte para veya misli eşyalardan oluşması durumunda değer tespiti gerekmezken, değerinin tespiti bu şekilde açıkça mümkün olmayan değerler yönünden yukarıda belirtildiği üzere yargı mercilerine başvurulması gerekir¹¹⁹.

Türk Medeni Kanunu'nun 657'nci maddesi uyarınca terekede bulunan taşınmazların değerinin tespit edilmesi aşamasında taşınmaz değerlere ilişkin paylaşmanın yapıldığı tarihteki değer esas alınacağı belirtilmiştir. *Kocayusufpaşaoğlu*, Türk Medeni Kanunu'nun 657'nci maddesinin taşınmaz niteliğinde olsun veya olmasın, terekede yer alan bütün unsurların değerinin tespit anı olarak esas alınacağını belirtmektedir¹²⁰. Kanun koyucu böyle bir esası belirtmekle birlikte, miras bırakan mirasçıların saklı paylarını ihlal etmemek kaydıyla başka bir anın esas alınabileceğini ölüme bağlı bir tasarrufla belirleyebilir. Miras bırakanın böyle bir paylaşma kuralı öngörmesi karşısında mirasçıların oy birliği ile aksini öngörmemeleri halinde ilgili kural bütün mirasçıları ve paylaşma

¹¹⁵ **İmre**, a.g.e., s.736; **Aral, Taksim Davası**, s.97; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.255; **Demir**, a.g.e., s.97.

¹¹⁶ **Öztan**, a.g.e., s.524; **Avcı**, a.g.e., s.154; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.688.

¹¹⁷ **Öztan**, a.g.e., s.524; **Avcı**, a.g.e., s.174.

¹¹⁸ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.256; **Aral, Taksim Davası**, s.100; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.721.

¹¹⁹ **Aral, Taksim Davası**, s.101; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.256.

¹²⁰ **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.721.

davasında hakimi bağlayıcı nitelik taşımaktadır. Miras bırakanın böyle bir paylaşma kuralı oluşturabilme iradesi karşısında mirasçılardan da paylaşma konusu malların değerinin tespit anı olarak farklı bir anı oy birliği ile esas alabileceklerdir ve bu da paylaşma davasına bakan hakimi bağlayıcı nitelikte bir kural haline gelecektir.

Payların oluşturulmasında kanun koyucunun Türk Medeni Kanunu'nun 650'nci maddesinde öngördüğü esas mirasçılardan kendi rızalarıyla anlaşmaları sonucunda payların oluşturulmasıdır. Ancak daha evvel de belirttiğimiz üzere tarafların anlaşamamaları durumunda mirasçılardan herhangi birinin talep etmesi üzerine payların oluşturulması mahkemenin iradesine bırakılmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun 650'nci maddesinde belirtildiği üzere "mirasçılar arasında anlaşma sağlanamazsa mirasçılardan her biri, payların oluşturulmasını hakimden talep edebilir." Türk Medeni Kanunu'nun 650'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca hakim payların oluşturulması aşamasında ilk olarak mirasçı veya ortak kök sayısınca pay oluşturup terekede yer alan unsurları mirasçılara paylaşılacaktır.

Miras paylarının oluşturulması aşamasında mirasçılardan eşitliği prensibi göz önünde bulundurularak tereke değerleri açısından eşit paylaşım gerçekleştirilmelidir. Ancak tereke değerinin eşit bir şekilde bölünmesinin mümkün olmadığı hallerde tereke değerinin aynen paylaşılması yoluna gidilemiyorsa bölünmesi mümkün olmayan tereke değerinin satışı ve satıştan elde edilen maddi değerlerin mirasçılardan miras payları oranında paylaşılması yoluna gidilecek veya satış sebebiyle karşılaşılabilecek risklerin önüne geçmek amacıyla söz konusu tereke değerleri doğrudan belli bir mirasçıya özgülenecektir.

Miras paylarının özgülenmesi Türk Medeni Kanunu'nun 650'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca mirasçılardan anlaşmasıyla veya anlaşamamaları durumunda kur'a yöntemi ile belli bir payın veya belirlenmiş olan payların hangi mirasçıya özgüleneceğinin belirlenmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Paylaşma davası *actio duplex* nitelik taşıyan bir davadır. *Actio duplex* niteliği, roma usul hukuku temelli bir terim olmakla birlikte kelime anlamı itibarıyla de çift taraflı dava anlamına gelmektedir. *Actio duplex* nitelikli davanın uygulamadaki yansıması paylaşma davasında verilen hüküm sonucunda herhangi bir karşılık dava

veya herhangi bir karşı talep bulunmadığı takdirde bile hem davacı hem de davalı lehine hüküm tesis edilebilmesidir. Bu tip davalarda davalı ve davacı kavramları birbirine karışmakta her iki taraf hem davacı hem de davalı olmaktadır¹²¹.

Paylaşma davasında Medeni Usul Hukuku'na egemen olan taraflarca hazırlama prensibi uygulama alanı bulmaz¹²². Mirasın paylaşılması bakımından tarafların anlaşmaları halinde kural olarak irade serbestîsi ilkesinin uygulama alanı bulunduğunu belirtmiştik. Ancak paylaşmanın tarafı olan mirasçıların anlaşmamaları neticesinde mirasçılardan birinin paylaşmayı mahkemeden talep etmesi halinde paylaşma davası söz konusu olacak ve paylaşma davasının *actio dublex* niteliği gereği taraflarca hazırlama ve tasarruf ilkesi uygulanamayacaktır¹²³. Taraflarca hazırlama ilkesi gereği hakimin davadaki vakıa ve delilleri kendisinin toplama görevi bulunmamaktadır. Ancak paylaşma davasında, paylaşma davasının sonucunda verilecek hükme esas teşkil edecek vakıaları re'sen araştırması gerekebilecek ayrıca mirasçının talebi ile bağlı olmaksızın karar verebilecektir¹²⁴.

C. Paylaşma Davasının Hukuki Niteliği

Paylaşma davası, mirasın açılmasından paylaşma davası açılıncaya kadar geçen süreçte tüm mirasçılarının üzerinde elbirliğiyle hak sahibi oldukları tereke değerinin lehine özgülemenin yapılacağı mirasçının bireysel hak sahipliğine geçmesi sonucunu ortaya çıkaracağından, yenilik doğurucu bir dava niteliği taşımaktadır¹²⁵.

Paylaşma davası sonunda verilecek olan mirasın paylaşılması kararı uyarınca paylaşmaya konu tereke değerleri üzerinde özgüleme lehtarları olan her bir mirasçı kendi lehine özgülenen değeri talep hakkına sahip olur¹²⁶.

Öğretide paylaşma davası *actio dublex* nitelikli bir dava olarak nitelendirilmektedir. *Actio dublex* çift taraflı dava anlamına gelmekle birlikte;

¹²¹ Aral, Taksim Davası, s.139; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.266; Avcı, a.g.e., s.76.

¹²² Demir, a.g.e., s.101; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.265; Aral, a.g.e., s.85.

¹²³ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.264-265.

¹²⁴ Aral, Taksim Davası, s.85; Avcı, a.g.e., s.76; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.265.

¹²⁵ Dural, Öz, a.g.e., s.466; Avcı, a.g.e., s.73; Aral, Taksim Davası, s.60.

¹²⁶ Avcı, a.g.e., s.75; Demir, a.g.e., s.101.

paylaşma davasında davayı açan her mirasçı sadece davacı değildir. Dava sonucunda her mirasçıya tereke unsuru özümleneceğinden dolayı her bir mirasçıya kendi talebini yöneltme hakkı da verilmelidir. Paylaşma davasının sonunda bir karşı dava veya talep bulunmasa bile hem davacı hem de davalı lehine karar verilmekte; her iki taraf da davacı ve davalı konumuna gelmektedir¹²⁷.

Paylaşma davasının sonunda verilen paylaşma kararı uyarınca bozucu yenilik doğuran; mirasçıların kendilerine özümlenen değerler üzerinde tek başına hak sahibi olmaları hakkını doğuracağından kurucu yenilik doğuran bir nitelik göstermektedir. Belirtilen özellikler doğrultusunda paylaşma davasının karma nitelikli yenilik doğuran bir dava olduğu belirtilmektedir¹²⁸.

Paylaşma davası, çift amaçlı bir dava olması sebebiyle, dava sonunda verilen kararın miras ortaklığını sona erdirmesi yönünden bozucu yenilik doğuran, miras ortaklarının özümlenme konusu değerler üzerinde bireysel hak sahibi olmalarını sağlaması yönünden kurucu yenilik doğuran bir dava olduğunu kabul eden görüş taraftarları ayrıca paylaşma davasının karma nitelikli yenilik doğuran bir dava olduğunu ifade etmektedir¹²⁹.

§3. MİRASIN PAYLAŞILMASININ GENEL OLARAK HÜKÜMLERİ

I. Miras Ortaklığının Tümüyle veya Belli Bir Mirasçı veya Mirasçılar Bakımından Sona Ermesi

Miras bırakanın ölümü ile birlikte birden fazla yasal ve atanmış mirasçı bulunuyorsa bu kişiler arasında miras ortaklığı meydana gelecektir¹³⁰. Türk Medeni Kanunu'nun 640'inci maddesinin birinci fıkrasında ve ikinci fıkrasında miras ortaklarının terekeye elbirliği ile malik¹³¹ oldukları belirtilmektedir. Miras

¹²⁷ **Avcı**, a.g.e., s.74; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.252; **Aral, Taksim Davası**, a.g.e., s.139.

¹²⁸ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.267; İnşai dava hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Önen, E., İnşai Dava**, Ankara, 1981.

¹²⁹ **Aral, Taksim Davası**, s.60; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.267; **Avcı**, a.g.e., s.73.

¹³⁰ **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.675; **Aral, Taksim Davası**, s.20; **Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi**, s.21.

¹³¹ Türk Medeni Kanunu m.702 uyarınca tereke üzerinde elbirliği ile tasarruf edeceklerdir.miras ortakları arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunmaktadır.(miras ortaklığında dava arkadaşlığı için ayrıntılı bilgi için bkz. **Gökçen Topuz,Seçkin Topuz, "Miras Ortaklığında Mirasçıların Dava Arkadaşlığı"**, Ankara Barosu Dergisi, Sayı,3, 2008,Yıl:66;" Yargıtay,elbirliği mülkiyeti devamı

ortaklığının tüzel kişiliği yoktur¹³² ve mirasçılar, terekeye aktif ve pasifleri ile iktisap ederler. Vasiyet alacaklıları, mirastan feragat edenler, mirası reddedenler, mirastan yoksun olanlar miras ortakları arasında yer almamaktadırlar. Miras ortaklığı geçici nitelikte bir ortaklık olmakla beraber mirasçılardan birinin paylaşmayı talep etmesi durumunda diğer mirasçılar paylaşma talebine uymak zorundadırlar¹³³.

Miras ortaklığının geçici nitelikte ve mirasın açılması ile mirasın paylaşılması arasında geçen süre zarfında söz konusu olacağını belirtmiştik. Miras ortaklığının sona ermesi ise terekenin tamamen paylaşılması ile mümkün olacaktır. Terekenin tamamen paylaşılması, yasal mirasçılarının ve atanmış mirasçılarının tamamen anlaşması ile veya Türk Medeni Kanunu'nun 644'üncü maddesi gereğince elbirliği ortaklığın paylı mülkiyete çevrilmesi durumunda mümkün olabilir. Mirasın paylaşılması mahkemeye açılacak bir paylaşma davası ile de sona erdirilebilir. Mirasçılardan herhangi birinin payını devretmesi veya ilgili mirasçının vefatı kendisi açısından nispi bir sona erme olarak adlandırılabilir¹³⁴.

Türk Medeni Kanunu'nun 644'üncü maddesine göre bir mirasçı, terekeye dahil malların tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi talebinde bulunduğu takdirde, sulh hakimi diğer mirasçılara çağrıda bulunarak belirleyeceği süre içinde varsa itirazlarını bildirmeye davet edecektir. Elbirliği mülkiyetin devamını haklı gösterecek bir itirazın ileri sürülmemesi durumunda veya mirasçılardan herhangi birinin belirlenen süre içerisinde paylaşma davası açmaması durumunda talep konusu mal üzerinde elbirliği mülkiyetin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verilebilir¹³⁵.

süresince tasarruf işlemlerinde tüm miras ortaklarının oybirliği ile karar vermeleri gerektiğini kabul etmektedir." 8. HD. 19.12.2013 T. E: 799, K: 19442.

(Çevrimiçi) <http://www.e-uyar.com>, 1 Nisan 2016.

¹³²Öztan, a.g.e., s.465; Gökçen Topuz, Seçkin Topuz: "Miras Ortaklığında Mirasçıların Dava Arkadaşlığı", Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 3, Yaz, 2008, s.61.

¹³³Öztan, a.g.e., s.466.

¹³⁴Öztan, a.g.e., s.484.

¹³⁵Antalya, a.g.e., s.402; Serozan, Engin, a.g.e., s.645; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.677.

II. Mirasçuların Üçüncü Kişilere Karşı Müteselsil Borçluluklarının Devam Etmesi

Mirasçular Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesi çerçevesinde tereke borçlarından ve miras bırakanın borçlarından müteselsil olarak sorumludurlar. Türk Medeni Kanunun 641'inci maddesinde belirtilen müteselsil sorumluluk 681'inci madde uyarınca mirasın paylaşılmasından sonra da devam eder¹³⁶.

Mirasçular, mirasın paylaşılması sırasında miras bırakanın borçlarının ödenmesini içlerinden birine veya birkaçına bırakmış olabilecekleri gibi borçların eşit olarak ödenmesini de kendi aralarında kararlaştırmış olabilirler, mirasçuların yaptıkları bu sözleşme alacaklının muvaffakatı olduğu takdirde alacaklılar açısından da hüküm ve sonuç doğurur. Mirasçular tereke borçlarının ödenmesi konusunda paylaşma sırasında bir anlaşma yapmamışlar ise mirasçular dışı karşı müteselsilen kendi iç ilişkilerinde ise payları oranında sorumlu olmaya devam edeceklerdir.

III. Paylaşma Konusu Hususlara İlişkin Mirasçuların Birbirlerine Karşı Garanti Sorumlulukları

Mirasın paylaşılması ile mirasçular arasındaki ilişkiler tamamen sona ermemektedir. Kanun koyucunun öngördüğü şekilde mirasın paylaşılmasından sonra mirasçuların kendi arasında bir iç ilişki bulunmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesi kapsamında mirasçılardan birine özgülünen mala ilişkin olarak mirasçuların birbirlerine karşı zapta ve ayıba karşı tekeffül sorumlulukları ortaya çıkmaktadır. Paylaşmada mirasçuların birbirine karşı garanti sorumluluklarının düzenlenmesindeki en temel amaç mirasçular arasındaki paylaşımında eşitliği korumaktır¹³⁷.

Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesinin birinci fıkrası, paylaşmanın tamamlanmasının ardından mirasçuların birbirlerine karşı sorumluluğunu

¹³⁶Kılıçoğlu, *Taksim Sözleşmesi*, s.111;Y.3.H.D. 2013/19173, 13.03.2014 T., E., 2014/3942 K.; Avcı, a.g.e., s.165; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.319.

¹³⁷Serozan, Engin, a.g.e., s.663; Avcı, a.g.e., s.156; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.328; Tülin Kurtoğlu, *Mirasçuların Müteselsil Sorumluluğu*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1991, s.132.

düzenlemektedir. Mirasçılar, mirasın paylaşılmasından itibaren bir yıl boyunca miras paylarına düşen mallardaki hukuki ve maddi ayıplar yönünden birbirlerine karşı Türk Borçlar Kanunu'nun 219'uncu maddesi ile 231'inci maddeleri ve Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu madde hükümleri uyarınca satım hükümlerine göre sorumludurlar¹³⁸. Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesinin ikinci fıkrasında, paydan üçüncü kişilerdeki alacak hakkı düşen mirasçıya karşı diğer mirasçıların alacağın varlığından ve borçlunun ödeme gücünden sorumlu oldukları düzenlenmektedir. Madde kapsamında belirtilen sorumluluklar hem paylaşma sözleşmesi hem de mirasın mahkeme kararıyla paylaşılmasında uygulama alanı bulacaktır¹³⁹.

Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesi kapsamında mirasçılar, mirasçılardan birine özgülenmiş olan malın üçüncü kişi tarafından zapt edilmesi ve ayıplı olmasından dolayı veya mirasçılardan herhangi birine özgülenmiş bulunan alacağın mevcut olmaması veya ortaya çıkan alacağın borçlunun ödeme gücünden yoksun olması sebebiyle ortaya çıkan zarar bakımından payları oranında sorumlu tutulacaklardır¹⁴⁰. Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesi tamamlayıcı bir hukuk kuralı olarak uygulanmaktadır¹⁴¹. Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesinin tamamlayıcı hukuk kuralı olmasının bir sonucu olarak mirasçıların anlaşma yaparak bu kuralın uygulanmasını tamamen veya kısmi olarak ortadan kaldıracabileceklerdir¹⁴².

Mirasçılar, paylaşmada her birine özgülenmiş olan alacakların varlığını birbirine karşı garanti ettikleri gibi; borsaya kayıtlı olan kıymetli evrak dışında alacağın mirasçının hakkına mahsup edilen miktarı için borçlunun ödeme gücünden adi kefil gibi sorumludurlar¹⁴³.

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 214'üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince zaptı doğuran hukuki ayıpların, mirasın paylaşımından önce veya en geç

¹³⁸Öztañ, a.g.e., s.533; Avcı, a.g.e., s.157.

¹³⁹Avcı, a.g.e., s.157.

¹⁴⁰Ozanemre Yayla, a.g.e., s.274; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.733; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.447.

¹⁴¹Kurtođlu, a.g.e., s.133.

¹⁴²Kocayusufpaşaođlu, a.g.e., s.733.

¹⁴³Ali İhsan Özuğur, Miras Hukuku Davaları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s.1681.

paylaşmanın tamamlanması sırasında bulunması gerekir¹⁴⁴. Ayrıca zapta karşı diğer mirasçılarının sorumluluğunun ortaya çıkması için malı alan mirasçının zapt tehlikesini bilmemesi gerekir. Zapta karşı tekeffülden doğan garanti borcu sebebiyle diğer mirasçı veya mirasçılar, zapta uğrayan mirasçıya karşı sorumludurlar ve zapta uğrayan mirasçının zararını tazminle yükümlüdürler¹⁴⁵. Kendisine özgülenen tereke malındaki zapttan dolayı diğer mirasçılara başvuracak olan mirasçı değer kaybını da diğer mirasçılardan payları oranında talep edebilir¹⁴⁶.

Paylaşmanın ardından mirasçıya özgülenen mal ayıplı çıkabilir. Ayıba karşı tekeffül sorumluluğu kapsamında bu halde Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesi gereği Türk Borçlar Kanunu'nun 222'inci ve 223'üncü maddeleri uygulama alanı bulacaktır¹⁴⁷. Mirasçının aldığı tereke eşyasının maddi ayıplı olduğunu ileri sürebilmesi için mirasın paylaşılması sırasında malın ayıplı olduğunu bilmemesi ve gereken ihtimamı göstermiş olması gerekir¹⁴⁸. Mirasçılarının birbirlerine karşı sorumluluklarında özgüleme konusu maldaki ayıplar bakımından ayıba karşı tekeffül sorumluluklarının bulunması için, hasarın geçtiği anda; paylaşma sözleşmesinin elden paylaşma ile yapılması durumunda paylaşma konusu malların mirasçılar tarafından edinildiği, yazılı paylaşma sözleşmesi ile yapılması durumunda paylaşma sözleşmesinin yapıldığı anda, hakim kararı ile paylaşmada kararın verildiği anda, özgüleme konusu malın ayıplı olması gerekir¹⁴⁹.

Kendisine özgülenen maldaki ayıp nedeniyle diğer mirasçılara başvuracak olan mirasçı, uğramış olduğu değer kaybını talep etme, onarım talep etme ve değiştirme talep etme seçimlik haklarından birini kullanabilir¹⁵⁰. Türk Medeni Kanununun 679'uncu maddesindeki atıf çerçevesinde Türk Borçlar Kanunu'nun 223'üncü maddesindeki ihbar yükümlülüğü uygulama alanı bulacak ve bu çerçevede

¹⁴⁴ **Öztan**, a.g.e., s.533; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., 282.

¹⁴⁵ **Öztan**, a.g.e., s.533; **Avcı**, a.g.e., s.158.

¹⁴⁶ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.296; **Kılıçoğlu**, **Taksim Sözleşmesi**, s.117; **Avcı**, a.g.e., s.159.

¹⁴⁷ **İmre**, **Erman**, a.g.e., s.551"Satım akdinde satılan ve müşteriye teslim edilen malın maddi ayıplarının bulunmasına karşı satıcının kanuni garanti borcuna ilişkin hükümler, mirasın sonunda her bir mirasçının miras hissesine düşen tereke eşyasına ilişkin olarak diğer mirasçılar hakkında da uygulanır."; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.299; **Avcı**, a.g.e., s.159.

¹⁴⁸ **Öztan**, a.g.e., s.534; **Kılıçoğlu**, **Taksim Sözleşmesi**, a.g.e., s.118; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.300.

¹⁴⁹ **Kılıçoğlu**, a.g.e., s.436; **Öztan**, a.g.e., s.534; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.299; **Kılıçoğlu**, **Taksim Sözleşmesi**, s.118.

¹⁵⁰ **Avcı**, a.g.e., s.160; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.309.

mirasçı, malı edinir edinmez muayene etmeli ve muayene sonucunda malı ayıplı olduğunu tespit ederse satıcıya hemen ihbarda bulunmalıdır¹⁵¹.

Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesi uyarınca mirasın paylaşılmasında mirasçılar arasında eşitliğin sağlanması amacıyla mirasçıların taksimde kendisine alacak devredilen mirasçıya karşı sadece alacağın varlığından değil borçlunun ödeme gücünden de miras payları oranında *adi kefil*¹⁵² gibi sorumlu oldukları kabul edilmektedir. Miras payı oranında adi kefil olan mirasçı, daha sonra diğer mirasçıların kefalet borçları için *kefile kefil* sıfatı ile alacağını tahsil edemeyen alacaklıya karşı sorumludurlar¹⁵³. Alacağın varlığından ve borçlunun ödeme gücünün olmamasından doğan zarar, alacağı devralan mirasçı ile birlikte bütün mirasçılara miras payları oranında paylaşılacaktır¹⁵⁴.

Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca belirttiğimiz hallerdeki kefalet borcu, borsaya kayıtlı kıymetli evraklar bakımından uygulanamamaktadır¹⁵⁵. Çünkü kıymetli evrakı alan mirasçı bunları hemen satıp uğrayacağı zararı önlemek isteyebilir. Buna önlem olarak da borsaya kayıtlı kıymetli evrak borçlusundan bunların tahsil edilememesi durumunda, diğer mirasçılar sorumlu tutulamayacaktır¹⁵⁶. Paylaşmaya dahil olmayan hisse senedi hakkında, Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesi uygulanamayacaktır.

Mirasçıların zapta, ayıba, alacağa karşı garanti yükümlülükleri bir yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Belirtilen bu bir yıllık süre paylaşmanın gerçekleşmesinden itibaren işlemeye başlayacaktır. Paylaşmanın gerçekleşmesinin içeriğini paylaşma sözleşmesinin ifa edilip fiilen paylaşmanın gerçekleşmesi ve paylaşma mahkeme kararına dayanıyor ise kararın kesinleşme tarihini ifade

¹⁵¹ Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.118; Öztan, a.g.e., s.534; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.303; İmre,Erman, a.g.e., s.551.

¹⁵² Mehmet Remzi, Sezer Aydın, Borçlar Hukuku, Özel Hükümler, 6.B., İkinci Sayfa Yayınları, Bursa, 2014, s.301; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.310; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.732; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, a.g.e., s.119; Avcı, a.g.e., s.161.

¹⁵³ Öztan, a.g.e., s.535; Avcı, a.g.e., s.162.

¹⁵⁴ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.313; Öztan, a.g.e., s.535; İmre, a.g.e., 917.

¹⁵⁵ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.316; Öztan, a.g.e., s.536.

¹⁵⁶ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.732; Ozanemre Yayla, a.g.e. 315; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.450-451.

etmektedir¹⁵⁷. Paylaşmanın konusunu bir alacak oluşturuyorsa muaccel olduğu tarihten veya alacak muaccel değil ise bir yıllık süre alacağın muaccel olduğu tarihten itibaren başlayacaktır¹⁵⁸.

¹⁵⁷ **Avcı**, a.g.e., s.164; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.733; **Kılıçoğlu**, Taksim Sözleşmesi, s.120; **Öztan**, a.g.e., s.535; **İmre**, a.g.e., s.918.

¹⁵⁸ **Kılıçoğlu**, a.g.e., s.439; **Öztan**, a.g.e., s.536; **Özüğür**, a.g.e., s.1683; **İnan, Ertaş, Albaş**, a.g.e., s.588.

BÖLÜM II

MİRASÇILARIN MİRASIN PAYLAŞILMASINDAN SONRAKİ MÜTESELSİL BORÇLULUKLARINDA BORCUN DAYANAĞI, HUKUKİ NİTELİĞİ, UNSURLARI VE HÜKÜMLERİ

§.4. MÜTESELSİL BORCUN DAYANAĞI

Bir borç ilişkisinde borç ilişkisinin taraflarının birden fazla kişiden oluşması mümkündür. Borç ilişkisinin borçlu tarafının birden fazla kişi olması durumunda kural olarak paylı borçluluk esası geçerlidir. Bir başka deyişle Türk Borçlar Kanunun'da borçlu tarafın birden fazla kişiden oluşması durumunda aslen alacaklı, birden fazla borçlunun her birinden, her bir borçlunun payına düşen kısmının ifasını talep edebilir. Burada paylı borçluluk kural olmakla birlikte Türk Borçlar Kanunu'nun 162'nci maddesindeki istisnai hallerde borçlular arasında müteselsil borçluluk esası benimsenmektedir. Müteselsil borçluluk kanundan veya sözleşmeden kaynaklanabilir. Kanundan doğan müteselsil borçluluk hallerinden birini de mirasçıların müteselsil sorumluluğu oluşturmaktadır.

Mirasçıların mirasın paylaşılmasından sonraki müteselsil borçluluğunun dayanağı Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesidir. Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesi gereğince mirasçılar, tereke borçlarından ve bu çerçevede miras bırakanın borçlarından dolayı sorumludur¹⁵⁹. Ayrıca Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesinde düzenlenen müteselsil borçluluk kavramı, Türk Medeni

¹⁵⁹ Erhan Günay, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016, s.41;"3.H.D. 17.09.2013 T.2013/10595 E., 2013/12801 K." <http://www.yargitay.gov.tr>, 04 Nisan 2016. ; Avcı, a.g.e., s.164; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.274; Serozan, Engin, a.g.e., s.550.

Kanunu'nun 681'inci maddesi uyarınca müteselsil sorumluluğun paylaşmadan sonra da devam eder.

Borçlar Hukuku'nun genel hükümleri kapsamında müteselsil sorumluluk düzenlemiştir. Borç ilişkileri kapsamında borç ilişkilerinde her alacaklının karşısında bir borçlu bulunması kuraldır ki borçların doğumu, hükümleri ve sona ermesine dair düzenlenmiş bulunan kanun maddelerinde de bu ilişki üzerinden hareket edilmiştir¹⁶⁰. Müteselsil borçluluk durumunda alacaklının karşısında birden fazla borçlunun bulunması söz konusudur ve alacaklı borcun tamamının ifasını dilediği borçludan talep edebilir¹⁶¹.

§.5. HUKUKİ NİTELİĞİ

Müteselsil borçluluk, birden fazla borçlunun bir veya birden fazla alacaklıya karşı edimin tümünden sorumlu olduğu ve bu borçlulardan birinin veya birkaçının ifası ile ifa edilen miktarda diğerlerinin de borçtan kurtulabildiği borç ilişkisini ifade eder¹⁶².

Burada müteselsil borç ilişkisi kapsamında tek bir borç ilişkisinin mi? Yoksa borçlu sayısı kadar borç ilişkisinin mi bulunduğu dair teoride farklı görüşler bulunmaktadır;

"Borcun Tekliği Teorisi" kapsamında değerlendirildiğinde müteselsil borçlulukta borçlu olarak birden fazla kişinin bulunduğu tek bir borç ilişkisinden bahsedilir¹⁶³. Bu görüşü benimseyenler gerekçe olarak alacaklının borcun tamamını tek bir borçludan talep edebilmesini, borçlulardan birinin ifasıyla borcun sona ermesini, bütün borçluların borcun sebebinden kaynaklanan defileri ileri

¹⁶⁰ Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.448.

¹⁶¹ Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.285; Kenan Tunçomağ, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 3.Bası, Sermat Matbaası, İstanbul, 1976, s.1034; Fikret Eren, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 12. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2010, s.380; Serozan, Engin, a.g.e., s.633; Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., Borçlar Genel, C.2, s.449; Turgut Akıntürk, Müteselsil Borçluluk, Sevinç Yayınları, Ankara, 1971, a.g.e., s.35.

¹⁶² Akıntürk, a.g.e., s.35; Tunçomağ, a.g.e., s.1034; Oğuzman, Öz, a.g.e., s.452; Kadir Berk Kapancı, Birlikte Borçlulukta Borçlular Arasındaki İlişkiler, 2.B., Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s.24.

¹⁶³ Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2, a.g.e., s.452; Kapancı, a.g.e., s.26-27

sürebilmesini gösterirler¹⁶⁴. *Oğuzman,Öz*, ortak hukuk döneminde hakim olan bu görüşün şimdilerde zayıfladığını belirtmekle beraber bu görüşün en önemli sonucunun "Bir müteselsil borç ilişkisinde borçluların tamamen ve her bakımdan aynı hükümlere tabi olması zorunluluğunu yani borçluların ifa zamanı, ifa yeri zamanaşımı, ceza koşulu vb. hükümler bakımından farklı hükümlere tabi olmayacağını" ifade etmektedir¹⁶⁵. Müteselsil borçluluğun hukuki niteliği bakımından borcun tekliği teorisi günümüzde reddedilmektedir.

"Borcun çokluğu teorisi" kapsamında değerlendirildiğinde ise müteselsil Borç ilişkisinde borçlu sayısı kadar borç ilişkinden bahsedilmektedir¹⁶⁶. *Oğuzman/Öz*, bu görüşün benimsenmesinin önemli sonucunun bir müteselsil borç ilişkisinde her bir borçlunun farklı hükümlere göre sorumlu olabileceğini ifade etmektedir; ancak bu görüş benimsendiği takdirde alacaklıya karşı bazı savunmaları sadece bazı borçlular yapabilecek veya sadece bazı borçluları etkileyen hukuki sonuçlarla karşılaşılacaklarını belirtir¹⁶⁷. Bu görüşü benimseyenler, gerekçe olarak borcun bir kişi bakımından sona ermesine rağmen diğerleri bakımından devam edebilmesini, borçlulardan birinin zamanaşımı definden feragatinden diğerlerinin etkilenmemesini, borçluların ileri sürebilecekleri şahsi defilerin farklılık göstermesini ve borçluların birbirlerinin durumunu ağırlaştıramaması ilkesine uygun olduğunu ileri sürmektedirler¹⁶⁸.

Türk Borçlar Kanunu müteselsil borçluluk kapsamında bu görüşlerden borcun çokluğu teorisi kapsamında bir düzenlemeye gitmiş olup itiraz ve def'ilerin ileri sürülmesi bakımından bütün müteselsil borçlular aynı farklı imkanlara sahip olabilir¹⁶⁹, borçları bakımından farklılıklar bulunabilir. Türk Borçlar Kanunu'ndaki düzenleme çerçevesinde borçların doğumundan sona ermesine kadar aynı şekilde değerlendirilmeleri gereği öngörülmemiş, borç ilişkileri arasında itiraz, def'i, teminat gibi unsurlarda birtakım farklılıkların yaratılabileceği kabul edilmiştir¹⁷⁰. Ancak

¹⁶⁴ Bkz. **Kapancı**, a.g.e., s.28.

¹⁶⁵ **Oğuzman,Öz**, Borçlar Genel, C.2, a.g.e. s.452; **Kapancı**, a.g.e., s.167; **Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e., s.297.

¹⁶⁶ **Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2**, s.452.(161.dn. naklen)

¹⁶⁷ **Akintürk**, a.g.e., s.70-71; **Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2.**, s.453.

¹⁶⁸ Bkz. **Kapancı**, a.g.e., s.30.

¹⁶⁹ **Oğuzman,Öz**, Borçlar Genel, C.2, s.452; **Kapancı**, a.g.e., s.167; **Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e., s.297; **Eren**, a.g.e., s.1158.

¹⁷⁰ **Kapancı**, a.g.e., s.31.

zamanaşımı yönünden bir borçlu mirasçıya karşı zamanaşımının kesilmesi durumunda bütün borçlulara karşı zamanaşımının kesilmesi yönünden borcun tekliği teorisinin izleri görülmektedir¹⁷¹.

§.6. MÜTESELSİL BORCUN UNSURLARI

I. Mirasçılarn Mütelsesil Borçluluğunun Tarafları

A. Alacaklı

Mütelsesil borçluluk, Türk Borçlar Kanunu'nun 162 ve 168'inci maddeleri arasında düzenlenmiş bir hukuki durumdur. Kanun koyucu, birden fazla borçlu karşısında alacaklıya mütelsesil borçluluk esasını getirmekle alacaklının haklarını korunması açısından oldukça elverişli bir hukuki düzenlemeye yer vermiştir. Alacaklı borçluların herhangi birinden borcun tamamının ifasını talep edebileceği gibi, borçlulardan herhangi birinin ödeme güçsüzlüğüne düşmesi, ortadan kaybolması gibi sebeplerle borcun ifasının zorlaşması durumunda diğer borçlulara başvurabilecek ya da borcun ifası bakımından borçluların tamamını takip edebilecektir¹⁷².

B. Her Bir Mirasçı

Miras bırakanın ölümü üzerine bir kimsenin mirasçı olabilmesi için ilk olarak, mirasçının mirasın açıldığı anda sağ olması gerekmektedir¹⁷³. Bu koşul hem kanuni hem de atanmış mirasçılarını kapsamaktadır. Halefiyet prensibi gereğince mirasçının mirasın açılmasından önce ölmesi durumunda miras hakkı miras bırakanın mirasçısı sıfatı ile altsoyuna geçecektir. Atanmış mirasçının ve sağ kalan eşin miras bırakandan önce ölmesi durumunda söz konusu miras payı terekeye kalacaktır. Miras bırakan ile aynı anda ölen bir mirasçı mirasın açıldığı anda sağ

¹⁷¹ Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2, s.453; Akıntürk, a.g.e., s.66; Kapancı, a.g.e., s.31.

¹⁷² Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2, a.g.e., s.450; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.328; Akıntürk, a.g.e., s.35; Kapancı, a.g.e., s.53.

¹⁷³ Antalya, a.g.e., s.355; Serozan, Engin, a.g.e., 498.

kalma koşunu sağlayamadığından hak elde edemeyecektir¹⁷⁴. Yine mirasçı sıfatını kazanması muhtemel olan kimse ve muristen hangisinin daha önce öldüğü hususunda belirsizlik bulunduğu takdirde birlikte ölüm karinesi gündeme geleceğinden dolayı Türk Medeni Kanunu'nun 29.'uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca bu kimselerin miras bırakan ile aynı anda öldüğü kabul edilecek ve birbirinin mirasçısı olamayacaklardır¹⁷⁵.

Mirasçılık sıfatının kazanılmasında sağ olma koşulunun istisnası mirasçılar arasında cenin bulunması halidir. Bu çerçevede mirasın açıldığı tarihte mirasçı olabilecek bir cenin bulunması durumunda paylaşım doğuma kadar ertelenecektir. Burada ananın muhtaç halde bulunması durumuna ilişkin olarak Türk Medeni Kanunu'nun 643'üncü maddesinde özel bir hüküm getirilerek ana, muhtaç durumda ise doğuma kadar geçim giderlerinin terekeden sağlanmasını talep edebileceği hükmüne yer verilmiştir. Ayrıca mirasçının mirasçılık ehliyetine sahip olması gerekmektedir ve mirastan yoksun olmamalıdır.

Külli halefiyet ilkesinin sonucu olarak miras bırakanın alacaklısı olan kişiler mirasçının alacaklısı durumuna gelirler. Külli halef mirasçılar, mirasbırakanın borçlarından dolayı şahsi malvarlıkları ile müteselsilen sorumludur. Cüz'i halef mirasçılar ise terekenin borçlarından dolayı şahsi malvarlıkları ile sorumlu olmamaktadır¹⁷⁶.

¹⁷⁴ Serozan, Engin, a.g.e., s.499; Antalya, a.g.e., s.322; Kılıçoğlu, a.g.e., s.243.

¹⁷⁵ Kurtoğlu, a.g.e., s.55; Serozan, Engin, a.g.e., s.499; Antalya, a.g.e., s.322; Kılıçoğlu, a.g.e., s.243.

¹⁷⁶ Günay, a.g.e., s.42; Özüğür, a.g.e., s.36; Antalya, a.g.e., s.57; Serozan, Engin, a.g.e., s.87.

II. Mirasçılarının Müteselsil Borçluluğunun Konusu

A. Mirasçılarının Müteselsil Borçluluğunun Kapsamına Dâhil Olan Borçlar

1. Kapsamı

Miras bırakanın ölümü ile mirasçılara aktif¹⁷⁷ ve pasifleri ile birlikte külli halef mirasçılara geçmektedir¹⁷⁸. Terekede yer alan değerleri kendiliğinden intikali ilkesi Türk Medeni Kanunu'nun 599'uncu maddesinde *mirasçılarının miras bırakanının ölümü ile mirası bir küll olarak, kanun gereğince kazanacakları*; kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılarının, miras bırakanın aynı haklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanacakları ve miras bırakanın borçlarından dolayı kişisel olarak sorumlu olacaklarını hükme bağlanmıştır. Bahsi geçen kişisel sorumluluk, külli halef (yasal ve atanmış mirasçılar) mirasçılar için geçerlidir. Miras bırakanın ölümüyle miras bırakanın miras reddetmemiş olan mirasçılarının miras bırakanın borçları da geçer. Külli halef mirasçılar miras bırakanın borçlarından sadece kendilerine intikal eden aktiflerle sınırlı olarak değil tüm malvarlıklarıyla sorumludurlar. Mirasçılar miras bırakanın borçlarından miras bırakandan kendilerine intikal eden mal ve haklar dışında kişisel malvarlıkları ile de sorumludurlar.

Borçların mirasçılara intikali borcun nakli işlemi gerektirmemektedir; mirası reddetmemiş olan mirasçılar miras bırakanın borçlarından sorumlu olacaklardır. Borçlar Kanunu'nun 141'inci maddesi uyarınca teselsülün kanundan ya da anlaşmadan doğabileceğini belirtmekle birlikte; miras hukuku açısından müteselsil sorumluluk Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesi gereğince kanundan doğmaktadır.

Mirasçılarının bu şekildeki müteselsil borçlulukları bakımından mirasçılarının hangi borçlardan müteselsil olarak sorumlu olacakları konusu tartışmalıdır. Öğretide

¹⁷⁷Türk Medeni Kanunu'nun 599. maddesinde direkt olarak mirasçıya geçecek olan değerler tahdiden değil tadaden belirtilmekte beklenen haklar fikri haklar, yenilik doğuran haklar,koşullu olarak manevi tazminat talepleri gibi değerleri örnek olarak sıralanmakta manevi tazminat talebinin mirasçıya geçip geçmeyeceği konusunda Türk Medeni Kanunu'nun 25. maddesi uyarınca "miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olma" şartına bağlanmaktadır. **Serozan, Engin**, a.g.e., s.547.

¹⁷⁸**Özüğür**, a.g.e., s.35; **Avcı**, a.g.e., s.24; **Antalya**, a.g.e., s.53; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.49; **Ömer Uğur Gençcan**, **Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011, s.1006.

bir kısım görüş¹⁷⁹, mirasçılarının müteselsil sorumluluğunun miras bırakanın borçlarına ilişkin olduğunu kabul etmekteyken; bir kısım görüş miras bırakanın borçları ve mirasın geçişi nedeniyle ortaya çıkan borçlardan dolayı mirasçılarının müteselsil sorumluluğunun mevcut olduğunu belirtmektedir. Mevcut 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "*tereke borçları*" ifadesine yer verdiğini görmekle birlikte salt miras bırakanın borçları sınırlamasından ayrıldığı sonucuna ulaşmaktayız.

Miras bırakanın üçüncü kişiyle arasındaki sözleşmesel borç ilişkilerinden doğan hak ve borçları da mirasçılara intikal eder¹⁸⁰. Miras bırakanın verme borcu kapsamına giren borçları da mirasçılara intikal eder¹⁸¹. Miras bırakanın kıymetli evraktan doğan borçları da mirasçılara geçecektir.

Mirasçının miras bırakanın borçlarından dolayı kişisel ve müteselsilen sorumluluğu miras bırakanın sağlığında muaccel olmuş borçlar kadar onun ölümünden sonra muaccel olan borçlar ve bu arada kira benzeri dönemlik borçları da kapsamaktadır. Mirasçıya sadece miras bırakanın sözleşmeden kaynaklanan borçları değil onun sözleşme dışı borçları, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmeden doğan borçları da geçer. Bu borçlarda kaynaklanan sorumluluk için de ölümden sonra güncelleşmiş olsa dahi zararın ve zenginleşmenin kaynağının miras bırakanın sağlığında gerçekleşmesi yeterlidir.

Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince miras bırakanın sağlığında emeklerini ve gelirlerini ailelerine özgülemiş olan çocukların ücret talepleri tereke borcu sayılmaktadır¹⁸². Bu borçlardan dolayı mirasçılar müteselsil sorumludur ancak buradaki müteselsil sorumluluk sınırlıdır¹⁸³. Ödenecek olan miktar terekeyi borç ödemediği aciz hale getirmemelidir¹⁸⁴.

Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesinin ilk fıkrasında belirtildiği üzere vasiyet borçlarından dolayı miras bırakanın vasiyet borçlusunu olarak tek bir

¹⁷⁹ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.338; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.144; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.700.

¹⁸⁰ **Kurtoğlu**, a.g.e., s.39. "Yazar, satım, ödünç, kira gibi sözleşmesel ilişkilerden doğan hak ve borçlar örnek olarak göstermiştir."

¹⁸¹ **Kurtoğlu**, a.g.e., s.40.

¹⁸² **Serozan, Engin**, a.g.e., s.550-551; **Antalya**, a.g.e, s.409; **Dural, Öz**, a.g.e., s.457.

¹⁸³ **Öztan**, a.g.e., s.477; **Ayiter**, a.g.e., s.232; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.342-343.

¹⁸⁴ **Öztan**, a.g.e., s.477; **Antalya**, a.g.e., s.410.

mirasçısı veya birkaç mirasçıyı yahut bir diğer vasiyet alacaklısını vasiyet borçlusunu olarak atamaması durumunda bütün mirasçılar müteselsilen sorumlu olacaklardır¹⁸⁵.

Miras bırakan, mirasçılardan birine borçlu ise burada mirasçıların müteselsilen sorumlu olmayacakları belirtilmektedir¹⁸⁶.

Türk Medeni Kanunu'nun 643'üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca mirasın açıldığı anda, mirasçı olabilecek bir cenin bulunuyorsa ve anne muhtaç durumundaysa, doğuma kadar geçecek süre içerisinde anne, geçim giderlerinin terekeden karşılanmasını talep edebilecektir¹⁸⁷.

Kişiyeye sıkı sıkıya bağlı borçlar, miras bırakanın ölümü ile sona ermektedir. Bu tip borçlar bakımından miras bırakanın ölümü ile sona ereceğinden dolayı mirasçıların sorumluluğu söz konusu değildir¹⁸⁸.

2. Mirasçıların Miras Bırakanın Borçlarından Müteselsilen Sorumlu Olmadıkları Yalnızca Miras Hisseleri Oranında Sorumlu Oldukları Borçlar

Kural olarak mirasçılar, miras bırakanın borçlarından dolayı müteselsilen, şahsen ve kendi kişisel malvarlıkları ile sorumludurlar¹⁸⁹. Kamu alacakları ile ilgili miras bırakanın borçlarından 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Hakkındaki Kanun'un¹⁹⁰ 7'nci maddesi uyarınca mirasçılar miras payları oranında sorumludur¹⁹¹. Miras bırakanın vergi borcu da, diğer hak ve borçları ile mirasçılara geçmektedir. Vergi Usul Kanunu'nun 12'nci maddesi "*Ölüm halinde mükelleflerin ödevleri,*

¹⁸⁵Özta, a.g.e., s.477; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.343.

¹⁸⁶Ozanemre Yayla, a.g.e., s.340; Özta, a.g.e., s.477 ."Ozanemre Yayla, İsviçre Federal Mahkemesi'nin kararlarında miras bırakanın mirasçılarından birine olan borcu bakımından , diğer mirasçıların alacaklı konumundaki mirasçıya karşı müteselsil sorumluluklarının bulunmadığını istisnasız olarak kabul eden kararına karşılık İsviçre Federal Mahkemesinin 101 II 218 sayılı kararı ile mal rejimi dolayısıyla sahip olduğu alacaklar bakımından sağ kalan eşe karşı diğer mirasçıların müteselsil olarak sorumlu olduklarını, bu halde sağ kalan eşin mirasçılara karşı sahip olduğu alacak hakkının üçüncü kişinin alacağı gibi olduğunu gerekçe göstererek kabul ettiğini belirtmiştir." aynı yönde değinen yazar Özta, a.g.e., s.477.

¹⁸⁷Özta, a.g.e., s.477; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.342; Serozan, Engin, a.g.e., s.638; Antalya, a.g.e., s.323.

¹⁸⁸Özta, a.g.e., s.476; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.340-341.(1193.dn'dan naklen.)

¹⁸⁹Şakir Berki: "Türk Medeni Kanununda Miras Hukukunun Esasları(III)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.33, Sayı:1, Yıl:1976, s.126.

¹⁹⁰ Kanun Numarası : 6183,Kabul Tarihi : 21/7/1953,Yayımlandığı R.G. : T: 28/7/1953 S: 8469.

¹⁹¹Özğür, a.g.e., s.1474.

mirası reddetmemiş kanuni ve mansup mirasçılara geçer. Ancak mirasçılardan her biri ölünün vergi borçlarından miras hisseleri oranında sorumludurlar." şeklinde bir düzenleme ile miras bırakanın vergi borçlarından dolayı mirasçılardan sorumluluğunun müteselsil sorumluluk değil, miras payları oranında sorumlu oldukları belirtilmektedir¹⁹². Ayrıca 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Hakkında Kanun'un 7'nci maddesinde "*Borçlunun ölümü halinde mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik edilir. Borçlunun ölümünden evvel başlamış olan muamelelere devam olunur. Terekenin bir mahkeme veya iflas dairesi tarafından tasfiyesini gerektiren haller bu hükmün dışındadır. Mirasın tutulan defter mucibince kabulü halinde, mirasçı deftere kaydedilmemiş olsa dahi amme alacağından mirastan kendine düşen miktar ile mesuldür. Defter tutma muamelesinin devamı müddetince satış yapılamaz"* şeklinde ifade edilecek Vergi Usul Kanunu'nun 12'nci ile aynı doğrultuda hüküm kurularak mirasçılardan mirasbırakanın vergi borçlarından dolayı müteselsil sorumluluk değil miras payları oranında sorumlu oldukları esası belirlenmiştir.

Yargıtay içtihatları doğrultusunda sağ kalan eş tarafından diğer mirasçılara karşı açılan artık değere katılma alacakları bakımından her bir mirasçının miras payı oranında sorumlu olacağı esası benimsenmektedir¹⁹³.

III. Miras Bırakanın Borçlarından Sorumlu Olmayan Mirasçılar

Mirası reddeden mirasçılar, mirasçılıktan çıkarılan, mirastan yoksun olan mirasçılar ve mirastan ivazsız olarak feragat eden mirasçılar mirasçılık sıfatlarını yitirdiklerinden dolayı miras bırakanın borçlarından dolayı sorumlulukları yoktur.

¹⁹²Serozan, Engin, a.g.e., s.637; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.340; İmre, a.g.e., s.703; Memduh Aslan, "Mirasçılardan Vergi Borçlarından Dolayı Sorumluluğu", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Vergi Hukuku Özel Sayısı, 2011 C.17 S.3-4, s.129; Ayşe Gınalı, "Mükellefin Ölümü Halinde Mirasçılardan Sorumluluğu" Mali Çözüm Dergisi, Ocak- Şubat 2011, s.234; Bkz. Danıştay, 4.Daire, E. 2010/2602, K. 2010/5736, T. 25.11.2010; " Danıştay, Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu, E. 2003/255, K. 2004/11, T. 30.1.2004. Erişim: www.kazanci.com

¹⁹³8.H.D., 14.10.2015 T., 2015/16951 E., 2015/18335 K., (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com>, 20.04.2016; Mirastan yoksunluk, mirasçılıktan çıkarma, mirastan ivazlı ve ivazsız olarak feragat için ayrıntılı bilgi için Bkz. Erhan Günay, **Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016.**

Ancak ileride ayrıntılı olarak inceleneceği üzere Türk Medeni Kanunu' nun 530'uncu maddesi uyarınca mirastan feragatin ivazlı olması ve tereke mevcudunun borçların ödenmesine yetmemesi durumunda ve yine alacaklı alacağını diğer mirasçılardan tahsil edememiş ise mirastan ivazlı feragat eden mirasçı ölümünden önceki beş yıl içinde miras bırakandan ivaz olarak aldığı değerden veya o değer karşılığı elde etmiş olduğu gelirlerden veya o bedelle ödeyerek aldığı şeyden elinde kalan değer üzerinden tereke alacaklılarına karşı sorumlu olacaktır¹⁹⁴. Lehine belirli mal vasiyeti yolu ile kazandırmada bulunanlar ile intifa hakkı sahibi eşler 3678 Sayılı Kanun'un¹⁹⁵ yürürlüğünden önceki dönemler yönünden miras bırakanın borçlarından sorumlu olmayacaklardır¹⁹⁶.

Ş.7. MÜTESELSİL BORCUN HÜKÜMLERİ

I. Dış İlişkide

A. Alacaklının Talep Hakkının Hukuki Niteliği ve Özellikleri

Mirasın paylaşılması mirasçıların lehinedir. Mirasın paylaşılması ile birlikte terekeye dahil olan mallar mirasçılar arasında paylaşılmış olur. Bu şekilde elbirliğiyle hak sahibi olunan tereke değerleri üzerinde bireysel hak sahipliği kurulmuş olur. Mirasın paylaşılmasında miras bırakanın alacaklılarının da hukuki menfaatlerini de korumak gerekir.

Kural olarak miras bırakanın borçlarının mirasın paylaşılmasından evvel veya mirasın paylaşımı sırasında ödenmesi gerekmektedir. Mirasın paylaşılmasından önce borçların ödenmesini bütün mirasçılar talep edebilir. Ancak mirasın paylaşılmasına rağmen borçların ödenmemiş olması da gündeme gelebilir. Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesi uyarınca burada miras bırakanın alacaklıları lehine hüküm getirilerek mirasçıların müteselsil sorumluluğunun mirasın

¹⁹⁴ Özüğür, a.g.e., s.1470; Günay, a.g.e., s.234; Serozan, Engin, a.g.e., s.441; Antalya, a.g.e., s.287.

¹⁹⁵ 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine, 818 Sayılı Borçlar Kanununun 83 üncü Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine, 3095 Sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna Bir Madde Eklenmesine, 2644 Sayılı Tapu Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun,R,G23 Kasım 1990 Cuma, Kabul Tarihi:14.11.1990,

¹⁹⁶ Özüğür, a.g.e., s.1470.

paylaşılmasından itibaren mirasın paylaşılmasından daha sonra muaccel olacak borçlarda muacceliyet tarihinden itibaren beş (5) yıl süre ile devam edeceği hüküm altına alınmıştır.

Mirasçıların iç ilişkisi başlığı altında inceleneceği üzere mirasçılar, miras bırakanın borçlarına ilişkin olarak kendi aralarında borcu paylaşabilirler veya tereke borçlarını mirasçılardan biri veya birkaçı üstlenebilir. Ancak buradaki anlaşma adı üstünde iç ilişki için hüküm ve sonuç doğurur ve alacaklının muvaffakatı olmaksızın onun için bağlayıcı olmayacaktır. Bu durumda alacaklı, mirasçılarının müteselsil sorumlu olduğunu gerekçe göstererek mirasçılarının herhangi birinden alacaklarını talep edebilir. Ancak alacaklı mirasçılarının yapacağı bir anlaşma ile borçların paylaşılmasına veya borçların bir ve/veya birkaç mirasçı tarafından üstlenilmesine ilişkin rıza göstermişse mirasçılarının müteselsil sorumluluğu sona erer.

B. Talebin Yöneltilmesinin Etkisi

Mirasçılarının, tereke borçlarının bölünmesine veya nakline alacaklı tarafından açık veya örtülü olarak rıza gösterilmemiş olması durumunda tereke borçlarından dolayı müteselsil sorumluluklarının paylaşmadan sonra da devam ettiği yukarıda belirtilmişti.

Alacaklı, paylaşma sonucu alacağın mirasçılarının paylarına göre bölünmesine veya borcun mirasçılardan biri veya birkaçı tarafından üstlenilmesine rıza göstermiş olması durumunda mirasçılarının müteselsil sorumlulukları ortadan kalkar¹⁹⁷.

Mirasçılar arasında borcun paylaşılmasına veya bir mirasçı veya bazı mirasçılar tarafından üstlenilmesine ilişkin anlaşma alacaklı tarafından kabul edilmiş olmadıkça alacaklının talebi üzerine müteselsil borçlu konumundaki mirasçılarının her biri borcun tamamından kişisel ve müteselsil sorumlu olarak borcu ödeme yükümlülüğü altındadır. Alacaklı dava yolu ile alacağını veya diğer taleplerini ileri sürecek olursa müteselsil borçlulardan her birine karşı ayrı ayrı dava açabileceği gibi

¹⁹⁷ Antalya, a.g.e., s.449; Serozan, Engin, a.g.e., s.636; Avcı, a.g.e., s.169.(Avcı, s.169, 541. dn.'dan naklen); Ozanemre Yayla, a.g.e., s.356.

dilerse, müteselsil borçluların birkaçına veya tümüne karşı da dava açabilir¹⁹⁸. Mirasçılardan müteselsil sorumluluğunda da alacaklı müteselsil borçlu mirasçılardan her birinden borcun tamamı itibariyle talepte bulunabilir.

Borcun tamamen sona ermesine kadar mirasçılardan her birinin borcun tamamından sorumluluğu devam eder. Mirasçılardan biri kendisine karşı ifa talebinden bulunulduğunda mirasın paylaşıldığı ve yalnızca kendisinin paylaşma sonucunda hissesine düşen miktar nispetinde sorumlu olacağını ileri sürerek borcu ödemekten kaçınmaz. Alacaklı mirasçılardan birine karşı edimin bir kısmını ifa etmesi yönünde talepte bulunabilir. Alacaklı mirasçılardan birine karşı edimin kısmen ifasını talep etmiş olsa dahi mirasçı borcun tamamını ifa ederek borcu sona erdirebilir¹⁹⁹.

C. Mirasçılardan İleri Sürebileceği Def'i ve İtirazlar

Tereke borçlarından dolayı mirasçılar, müteselsil sorumluluk ilkesi gereğince borcun tamamını ödemekle yükümlüdür ve bundan dolayı her bir mirasçı kendi payına tekabül eden miktardan fazla ödeme yapmak zorunda olmadığını ileri süremez²⁰⁰. Ancak birtakım savunma imkânları söz konusu olabilir. Türk Borçlar Kanunu'nun 164'üncü maddesinde "Müteselsil borçlulardan biri, alacaklıya karşı, ancak onunla kendi arasındaki kişisel ilişkilerden veya müteselsil borcun sebep ya da konusundan kaynaklanan doğan def'i ve itirazları ileri sürebilir." hükmüne yer verilmiştir. Bu şekilde mirasçı, müteselsil borca ilişkin ortak def'i ve itirazları ayrıca kendi şahsına ait kişisel def'i ve itirazları ileri sürme imkanına sahiptir.

¹⁹⁸Y.H.G.K., 17.12.2008 T., 2008/15-769 E., 2008/752 K., Erişim:www.kazanci.com.

¹⁹⁹Kurtoğlu, a.g.e., s.16.

²⁰⁰Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.454; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e. s.735; Kapancı, a.g.e., s.53(Aynı yönde bkz. 235.dn'daki yazarlar).

1. Ortak (Müşterek) Def'iler

Ortak (müşterek) def'iler bütün mirasçılardan alacaklının mirasçıya borcu ödeme talebi karşısında ileri sürebileceği def'ilerdir²⁰¹. Maddenin ikinci fıkrasında ise müteselsil borçlulardan biri ortak def'i veya itirazları ileri sürmemesi durumunda, diğerlerine karşı sorumlu olacağına yer verilerek borçlunun bu durumda sorumluluğunun ortaya çıkacağına değinilmiştir. 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 143'üncü maddesinde "müşterek borçlulara ait def'iler" şeklinde belirtilen hükmün başlığı değiştirilerek "borçluların savunmaları" başlığı altında düzenlenmiştir. Borcun sebebine veya konusuna ilişkin def'iler ortak def'i olarak adlandırılan def'ilerdir ki ortak def'iler ile borcun doğmamış olduğu veya sona erdiği ileri sürülmektedir²⁰². Ortak def'ilere örnek olarak; miras bırakanın borcunu doğuran hukuki işlem veya sözleşmenin şekle aykırılığı, hukuka, ahlaka aykırılık gibi def'iler örnek olarak verilebilir²⁰³. Borcun mirasçılardan birinin ifası veya takas ileri sürmesi nedeniyle kısmen veya tamamen sona ermiş olması, borcun zamanaşımına uğradığı, bütün borçluların ibra edilmiş olduğu, borcun kusursuz ifa imkânsızlığı nedeniyle sona ermiş olduğu gibi def'iler borcun sona ermesi ile ilişkili def'iler olarak karşımıza çıkmaktadır. Müteselsil borçlulukta zamanaşımının kesilmesi konusuna ilişkin olarak, müteselsil borçlulardan birine karşı zaman aşımının kesilmesi durumunda alacağına ilişkin zamanaşımı diğer müteselsil borçlulara da etki edecek müteselsil borçlulardan birine karşı zamanaşımının kesilmesi zamanaşımı diğer müteselsil borçlulara karşı da zamanaşımının kesilmesi sonucunu doğuracaktır²⁰⁴.

Türk Borçlar Kanunu'nun 155'inci maddesinin birinci fıkrası gereği zamanaşımının müteselsil borçlulardan veya bölünemeyen borcun borçlularından birine karşı kesilmesi durumunda diğerlerine karşı da kesilmiş olacağına yer verilmiştir. Alacaklının dava veya def'i yolu ile alacağını ileri sürmesi, icra takibine geçmesi veya iflas masasına başvurması halinde Türk Borçlar Kanunu'nun 155'inci

²⁰¹İmre, a.g.e., s.698; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.330; Eren, a.g.e., s.398,400; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.301; Kapancı, a.g.e., s.170.

²⁰²Kurtoğlu, a.g.e., s.97; Akıntürk, a.g.e., s.176; Tunçomağ, a.g.e., s.1053; Eren, a.g.e., s.404; Kapancı, a.g.e., s.173.

²⁰³Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2, s.463.

²⁰⁴Eren, a.g.e., s.1160; Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2, s.462; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.1058; Hatemi, Gökyayla, a.g.e., s.323; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.331.

maddesi uyarınca müteselsil borçlulardan birine karşı kesilen zamanaşımının diğer müteselsil borçlulara karşı da kesilecektir²⁰⁵.

Uygulamada ve öğretide tartışmalı olan bir konu olarak müteselsil borçlunun borcunu ikrar etmesi durumunda zamanaşımının kesilmesi²⁰⁶ durumunda Türk Borçlar Kanunu'nun 155'inci maddesinin uygulama alanı bulup bulmayacağı gösterilebilir. Müteselsil borç ilişkisi kapsamında değerlendirilecek olursa Türk Borçlar Kanunu'nun 165'inci maddesi gereğince kanun veya sözleşmede aksi belirtilmedikçe müteselsil borçlulardan biri kendi davranışı ile diğer borçluların hukuki durumunu ağırlaştırılamaz. Bir kısım görüşe göre Türk Borçlar Kanunu'nun 155'inci maddesi hükmü müteselsil borçlulukta bir borçlunun davranışı ile diğer müteselsil borçluların hukuki durumunu ağırlaştıramayacağına dair Türk Borçlar Kanunu'nun 165'inci madde hükmünün istisnasını teşkil ettiğini savunmakta iken, başka bir deyişle müteselsil borçlulardan birinin borcunu ikrar etmesi ile zamanaşımının kesilmesi halinde Türk Borçlar Kanunu'nun 155'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca zamanaşımı diğer müteselsil borçlulara karşı da kesilmiş olur²⁰⁷.

Bir kısım görüşe göre Türk Borçlar Kanunu'nun 155'inci maddesi Türk Borçlar Kanunu'nun 165'inci maddesinin istisnasını teşkil etmemektedir. Yani müteselsil borçlulardan birinin borcunu ikrar etmesi durumunda zamanaşımı ancak borcu ikrar eden müteselsil borçluya karşı kesilecek diğer müteselsil borçlulara sirayet etmeyecektir. İkinci görüşü savunanlara göre Türk Borçlar Kanunu'nun 155'inci madde alacaklının dava veya def'i yolu ile ileri sürmesi, icra takibine geçmesi ya da iflas masasına başvurması hallerinde uygulama alanı bulacaktır.

²⁰⁵ **Mahmut Bilgen**, Özel Hukukta Zamanaşımı, Adalet yayınevi, Ankara, 2010, s.296; **Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e.,s.312; **Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2.**, s.471; **Nazif Kaçak, Emsal İçtihatlarla Borçlar Kanunu**,s.600; Y.H.G.K. 11.05.1977 T., 1977/3068 E., 1977/ 468 Khttp://www.yargıtay.gov.tr, 29 Mart 2016.; Aksi görüş için bkz. Kapancı, a.g.e., s.266.

²⁰⁶ **Özdoğan**, a.g.e., s.203.

²⁰⁷ **Özdoğan**, a.g.e., s.202.

Türk Ticaret Kanunu'nun 663'üncü , 690'ncı, 730'uncu maddesinin 18'inci bendi gereğince uyarınca kambiyo senetlerinde zamanaşımını kesen işlemler hangi borçluya karşı yapılmış ise ona karşı hüküm ifade edecektir²⁰⁸.

Kural olarak müteselsil borçlulardan birinin diğer müteselsil borçluların durumunu ağırlaştırılamaması esası benimsenmiştir. Yani müteselsil borçlulardan her birinin borcunun diğerinden bağımsızdır ve bunun sonucu olarak da her bir müteselsil borçlunun kendisi hakkında hüküm ve sonuç doğuracaktır. Bunun bir istisnası olarak zamanaşımının kesilmesi gösterilebilir. Müteselsil borçlulardan birine karşı kesilen zamanaşımı diğerlerine karşı da kesilmiş sayılır. Fakat borçlulardan birinin zamanaşımını def'i ileri sürmemesi durumunda sadece söz konusu müteselsil borçlu (mirasçı) bakımından hüküm ifade edecektir.

Zamanaşımının mirasçılar tarafından ileri sürülmesi bakımından burada önemle belirtilmesi gereken bir diğer husus 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 143'üncü maddesinde "Borç Ödemeden Aciz" başlığı altında düzenlenen alacaklının alacağına tamamını alamadığı ve alacaklıya borç ödemediği aciz vesikası verilmesi halidir. Kural olarak ilgili borç, borçluya karşı, aciz vesikasının düzenlenmesinden itibaren yirmi yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrayacaktır²⁰⁹. Ancak borçlunun mirasçıları, mirasın açılmasından itibaren bir sene içerisinde alacaklı hakkını aramamışsa, borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilirler.

Müteselsil borçluların ileri sürebileceği ortak def'iler arasında müteselsil borçluluğun birlikte kabul edildiği sözleşmenin geçersizlik sebeplerine dayanan savunmalar gösterilebilir²¹⁰.

Sözleşmenin geçersizliği sonucunu doğuran nedenler bazı borçluların şahsından kaynaklanıyorsa, kısmi hükümsüzlüğe ilişkin hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

²⁰⁸ Y.12.H.D. 11.11.1986 T., 1986/1139 E., 1986/12027 K.

²⁰⁹ 12. HD. 05.12.2011 T. 2011/9299 E., 2011/26515 K.(Erişim:www.e-uyar.com)

²¹⁰ **Oğuzman, Öz**, Borçlar Genel, C.2, a.g.e., s.463;"Yargıtay zamanaşımı def'inin ileri sürülmesi bakımından müteselsil borçlulardan biri tarafından ileri sürülen zamanaşımı def'inden diğerleri de yararlanacağını kabul etmektedir." 2010/16263 E. ,2010/ 240 K.,(Çevrimiçi) <http://www.yargidunyasi.com.tr>, 21 Nisan 2016.

Bu tip ortak ortak def'i veya itirazların alacaklıya karşı ileri sürülmemesi durumunda ilgili ortak def'i ya da itirazı ileri sürmeyen mirasçının bu sebeple diğer mirasçılara karşı sorumluluğu doğacaktır²¹¹. Bir başka deyişle alacaklının başvurduğu müteselsil borçlu mirasçı ortak savunmalardan herhangi birini ileri sürmeyip ifada bulunduğu takdirde, bunun sonucuna katlanacak, diğer mirasçılara rücu hakkı etkilenecektir²¹². Bu halde ortak def'iyi kusurlu olarak ileri sürmeyen mirasçı alacaklıya karşı ifada bulunursa iç ilişkide hissesine düşenden fazla ödeme yapmış olduğu gerekçesi ile diğer müteselsil borçlu mirasçılara başvuru yaptığında, diğer mirasçılar ödeme yapmaktan kaçınabilecektir²¹³.

2. Kişisel (Şahsi) Def'iler

Müteselsil borçluların müteselsil borçla ilgili ortak def'ileri ileri sürebileceğine yukarıda değinmiştik. Müteselsil borçlu ortak savunmaları ileri sürebileceği gibi şahsından kaynaklanan kişisel savunmaları da Türk Borçlar Kanunu'nun 164'üncü maddesi uyarınca, alacaklıya karşı ileri sürebilir²¹⁴. Kişisel def'i ve itirazlar borcun sebebinden veya konusundan kaynaklanmamakta yalnızca bir müteselsil borçlunun alacaklıyla arasındaki ilişkiden ortaya çıkmaktadır²¹⁵.

Miras bırakanın alacaklısı tarafından kendisine karşı takip yapılan veya dava açılan mirasçı ortak (müşterek) def'ileri ileri sürebileceği gibi kişisel def'ilerini de ileri sürebilir. Bu def'iler bütün mirasçılar tarafından ileri sürülebilen def'iler olmayıp yalnızca ilgili mirasçı tarafından ileri sürülebilen def'ilerdir.

²¹¹ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.330; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.301.

²¹² Eren, a.g.e., s.394; Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.465; Hüseyin Hatemi, Emre Gökyayla, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 2. B. Vedat Kitapçılık, 2015, s.330.

²¹³ Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.465; Özdoğan, a.g.e., s.91.

²¹⁴ Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.465-466; Acar, F. (2007), Borçlar Kanunu ve Borçlar Kanunu Tasarısı Çerçevesinde Müteselsil Borçluluğa Toplu Bakış (Bk.141-147), e-akademi, Sayı 60., <http://www.e-akademi.org>, " Yazar, kişisel def'ilerin sadece ilgili borçlu tarafından kullanılabilceğini buna örnek olarak ;bir borçlunun irade bozukluğunu ileri sürmesi, borcun muaccel olmadığı, alacaklı tarafından ibra edilmiş olduğu iddiasını göstermiştir. Yazar, bu şekilde şahsi def'ilerin kullanılması durumunda diğer borçluların borçluluk sıfatını koruyacağını ifade etmektedir." Parg,30.; Kapancı, a.g.e., s.175.

²¹⁵ Tunçomağ, a.g.e., s.1045; Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.446; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.310; Eren, a.g.e., s.1207; Kapancı, a.g.e., s.174.

Şahsi def'ilere ilişkin olarak aleyhine takip yapılan bir mirasçının, miras bırakanın alacaklısı tarafından ibra edilmiş olduğunu ya da miras bırakanın alacaklısından olan şahsi alacak hakkından kaynaklanan takası ileri sürmesi halleri örnek olarak verilebilir²¹⁶. Mirasçılar şahsi def'iler ileri sürmek konusunda serbesttirler, mirasçılardan biri kendisine ait şahsi def'i hakkını kullanmayıp, borcu ödemek durumunda kalırsa, diğer mirasçılar onu ileri sürmediği gerekçesiyle sorumlu tutarak mirasçılarının diğer mirasçılara rücu hakkına engel olmayacaktır²¹⁷.

Müteselsil borçlulardan biri ortak savuma oluşturmayan ve sadece bir başka borçlunun şahsına ilişkin olan savunmaları alacaklıya karşı ileri sürme hakkına sahip değildir²¹⁸.

Şahsi def'inin ileri sürülmesinin sonucundan ancak bu mirasçı yararlanabilecektir ve ilgili def'ilerin ileri sürülmesinin diğer mirasçılara karşı etkisi olmayacaktır. Bir başka deyişle şahsi def'iyi ileri süren mirasçı müteselsil sorumluluktan kurtulacak diğer mirasçılarının müteselsil sorumluluğu devam edecektir. Diğer müteselsil borçlu mirasçılar da şahsi def'iyi ileri süren mirasçıya dayanarak alacaklıya karşı ileri süremezler²¹⁹.

II. İç İlişkide

A. İç İlişkideki Payından Fazla Ödeme Yapan Mirasçının Diğer Mirasçılara Rücu Hakkı

Türk Medeni Kanunu'nun 682'nci maddesi uyarınca mirasın paylaşılması konusunda sözleşme yapılmış ise ve söz konusu paylaşma sözleşmesinde ödenmesi kendisine yükletilmemiş olan herhangi bir tereke borcunu veya üzerine aldığı miktardan fazlasını ödeyen mirasçı, diğer mirasçılara rücu edebilir.

²¹⁶Kurtoğlu, a.g.e., s.101.

²¹⁷Kurtoğlu, a.g.e., s.101; Tunçomağ, a.g.e., s.1064; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.330; İmre, a.g.e., s.698.

²¹⁸Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2 , a.g.e., s.466; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.310.

²¹⁹Kurtoğlu, a.g.e., s.102.

Mirasçılar miras bırakanın borçlarından dolayı üçüncü kişilere karşı müteselsilen sorumlu olsalar bile iç ilişkide tereke borcundan dolayı miras payları oranında sorumludurlar²²⁰. Miras payına tekabül eden miktardan fazla ödeme yapan mirasçı ödediği fazla kısım yönünden alacaklının haklarına halef olacak şekilde diğer mirasçılara rücu hakkını kullanabilir. Bu halde öncelikle ödenmiş olan söz konusu borcu paylaşma sözleşmesi ile yüklenmiş mirasçıya karşı rücu hakkı kullanılacaktır²²¹. Türk Medeni Kanunu'nun 682'nci maddesi uyarınca²²² tereke borcunu ifa eden her bir mirasçı, diğer mirasçılara rücu hakkını kullanabilir. Mirasçının diğer mirasçılara hangi oranda rücu edeceği eğer paylaşma sözleşmesinde belirlenmişse bu sözleşme doğrultusunda; eğer sözleşmede rücu hakkının kullanımına ilişkin bir düzenleme yoksa her bir mirasçıya payı oranında rücu hakkı kullanılabilir²²³.

Türk Medeni Kanunu'nun 655'inci maddesi uyarınca mirasçı, mirasın paylaşılmasında üzerinde miras bırakanın borcu için rehin hakkı olan bir malvarlığı almış ise rehin borcundan rehinli malı edinen mirasçı sorumlu olacaktır²²⁴.

1. Rücu Hakkının Dayanağı

Mirasçılarının müteselsil borçluluğu kapsamında her bir mirasçının alacaklıya karşı borcun tamamını ifa ile yükümlü olması alacaklıya ifade bulunan mirasçının, iç ilişkide de borcun tamamını ifa ile yükümlü olduğu anlamını taşımamaktadır. Rücu hakkı hem Miras Hukuku hem de Borçlar Hukuku terimi olarak yer etmiş bir kavramdır. İlk olarak Türk Borçlar Kanunu'nun 167'nci maddesinin ilk fıkrasında "*Aksi kararlaştırılmadıkça veya borçlular arasındaki hukuki ilişkinin niteliğinden anlaşılmadıkça, borçlulardan her biri, alacaklıya yapılan ifadan, birbirlerine karşı eşit paylarla sorumludur.*" hükmü getirilmiştir²²⁵. Türk Medeni Kanunu'nun 682'nci

²²⁰ **Kapancı**, a.g.e. s.355; **Antalya**, a.g.e., s.450; **Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2.**, s.478; **Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e. s.318.

²²¹ **Antalya**, a.g.e., s.450.

²²² 3. HD. 25.05.2015 T. E: 16178, K: 9449, (Çevrimiçi)<http://www.e-uyar.com>, 23 Nisan 2016.

²²³ **Öztan**, a.g.e., s.536; **Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e., s.314; **Akıntürk**, a.g.e., s.207; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.332.

²²⁴ **Öztan**, a.g.e., s.536.

²²⁵ **Oğuzman, Öz**, a.g.e., s.475." Yazar burada bir istisna olarak taşınmaz üzerinde müşterek mülkiyete sahip olanlar arasında taşınmazın bakım , onarım, vb. işler nedeniyle alacaklıya karşı müteselsil borç altına girdikleri takdirde, taşınmazdaki payları oranında bu borcu paylaşacaklarına yer

maddesinde ise *"Paylaşma sözleşmesinde ödenmesi kendisine yükletilmemiş olan bir tereke borcunu veya üzerine aldığı miktardan fazlasını ödeyen mirasçı, diğer mirasçılara rücu edebilir. Rücu hakkı, ilk önce, ödenmiş olan borcu paylaşma sözleşmesiyle üstlenmiş bulunan mirasçıya karşı kullanılır. Diğer hâllerde, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, mirasçılardan her biri terekedeki borçları miras payı oranında ödemekle yükümlüdür."* hükmü ile rücu hakkı düzenlenmektedir. Her iki maddeye dikkat edildiğinde rücu hakkı kapsam itibariyle, müteselsil borçlular arasındaki iç ilişkide borçluların her birinin borcun ne kadarını üstlendiğine bağlıdır²²⁶.

Türk Borçlar Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'nun ilgili maddeleri karşılaştırıldığında Borçlar Kanunu alacaklıya yapılan ifadan her borçlunun eşit olarak sorumluluğu esasını benimsemişken Medeni Kanun burada miras payları oranında sorumluluk esasını benimsediği görülmektedir.

2. Rücu Hakkının Doğması ve Kullanılması

Mirasçılardan müteselsilen borçluluğu kapsamında rücu hakkının doğması için müteselsil borçlu durumundaki mirasçının iç ilişkide payına düşenden daha fazla ödemede bulunmuş olması gerekir²²⁷. Türk Borçlar Kanunu'nun 167'inci maddesi müteselsil borçlulardan birinin toplam borcun boçlu sayısına bölündüğündeki değerinden fazlası için ödemede bulunan borçluya tanınan rücu hakkına yer vermektedir²²⁸. Örneğin: (A)ya karşı 100.000 TL'lik borcu bulunan (M)'nin ölmesi durumunda, (B) 50.000'ini (C) 30.000'ini (D) de 20.000TLsini paylaşmışlar ise (C) 30.000 TL'nin üzerinde bir ödeme yaparsa diğer mirasçılara rücu edecektir.

Diğer müteselsil borçlular, eğer kendilerine başvuruda bulunulduğunda iç ilişkide farklı bir paylaşım öngördüklerini ispatlayamıyorsa Türk Borçlar Kanunu'nun 167'nci maddesi gereğince eşit yük paylaşımı çerçevesinde sorumlu

vermektedir. Ayrıca birlikte haksız fiil işlenmesinden doğan müteselsil tazminat borcu hakkında da Türk Borçlar Kanunu'nun m.62 hakim takdir yetkisine dayanan özel bir rücu hükmünün uygulanacağına yer vermiştir."

²²⁶ **Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2.,** s.475; **Öztañ,** a.g.e., s.483.

²²⁷ **Hatemi, Gökyayla,** a.g.e., s.182; **Kapancı,** a.g.e., s.355; **Özdoğau,** a.g.e., s.91.

²²⁸ **Oğuzman, Öz,** a.g.e., s.461; **Kapancı,** a.g.e., s.391; **Hatemi, Gökyayla,** a.g.e., s.355-356.

olurlar²²⁹. Mirasçuların müteselsil sorumluluğu çerçevesinde rücu hakkı, iç ilişkide kendi miras payından fazla ödeme yapan mirasçı diğer mirasçulara ancak miras payları oranında rücu hakkını kullanabilir.

Alacaklının mirasçulardan birine başvurması durumunda ortak def'ilerden birini ileri sürmemesi durumunda rücu hakkını kaybedeceğini belirtmiştik. Eğer bir mirasçı söz konusu ortak def'i veya savunmayı diğer bir mirasçunun kusurlu davranışı yüzünden ileri süremediğini ispat edebilirse kusurlu mirasçulara rücu hakkını kullanabilir²³⁰.

3. Birden Fazla Mirasçulara Rücu

Mirasçuların müteselsil borçluluğu alacaklıya karşı hüküm ve sonuç doğurmaktadır. İç ilişkideki payından fazla ödeme yapan mirasçı diğer mirasçulara müteselsil olarak rücu hakkını kullanamaz²³¹. Ancak her bir mirasçulara miras payı oranında rücu hakkını kullanabilecektir. Bu şekilde miras payına karşılık gelenden fazla ödeme yapan mirasçı ödemiş olduğu fazla kısım için alacaklının haklarına halef olarak, diğer mirasçulara miras payları oranında rücu hakkını kullanabilir.

Rücu hakkı ilk olarak eğer ödenmiş olan bir borcu paylaşma sözleşmesi ile üstlenmiş bir mirasçı varsa bu mirasçulara karşı kullanılır. Diğer hallerde ise aksi taraflarca belirlenmiş olmadıkça mirasçulardan her biri terekedeki borçları miras payları oranında ödemekle yükümlüdürler. Mirasçular ileride çıkabilecek uyuşmazlıkları önlemek amacıyla paylaşmadan önce tereke borçlarının ödenmesini veya borçların ödenmesinin güvenceye bağlanmasını Türk Medeni Kanunu'nun 649'uncu maddesi uyarınca talep edebileceklerdir²³². Mirasçular paylaşmadan önce tereke borçlarını ödemiş ancak paylaşma sırasında bu konuda anlaşma yapabilecekleri gibi bu konuya ilişkin olarak herhangi bir anlaşma yapmamış da olabirler.

²²⁹ Kapancı, a.g.e., s.392.

²³⁰ Eren, a.g.e., s.400; Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.477; Tunçomağ, a.g.e., s.1064; Kapancı, a.g.e., s.373.

²³¹ Eren, a.g.e., s.399; Tunçomağ, a.g.e., s.1063; Hatemi, Gökyayla, a.g.e., s.332; Serozan, Engin, a.g.e., s.665.

²³² Özüğur, a.g.e., s.1686; Avcı, a.g.e., s.170.

Mirasçılar mirasın paylaşılması sırasında miras bırakanın borçlarının ödenmesi konusunda anlaşmaya varmış veya miras bırakanın borçlarının ödenmesini içlerinden birine veya birkaçına bırakmış yahut borcun eşit paylarla üstlenilmesini kararlaştırmış olabilirler. Mirasçılar arasında yapılan böyle bir anlaşmaya alacaklı rıza göstermiş değilse, bu anlaşma alacaklıyı bağlamaz.

Miras bırakan yapmış olduğu vasiyetname ile satın almış olduğu taşınmazın bedelinin ödenmesini bu taşınmazı kendisine bıraktığı mirasçıya yüklemiş ise, satış bedelini ödeyen mirasçı, kendisine taşınmaz bırakılan mirasçıya onun miras payına karşılık gelen miktarla sınırlı olmaksızın rücu edebilir²³³.

B. Halefiyet

Türk Borçlar Kanunu'nun 168'inci maddesinde "Diğerlerine rücu hakkına sahip olan borçlulardan her biri, ifa ettiği miktar oranında alacaklının haklarına halef olur" şeklinde düzenlenmiştir. Borçlar Hukuku anlamında halefiyet, başkasına ait bir borç dolayısıyla alacaklıyı alacağını ödeyen kişinin, alacaklının haklarını kanunda belirtilen hallerde ve alacağının ödendiği oranda kendiliğinden elde etmesidir²³⁴. Rücu hakkı ile ilişkisi bağlamında bir müteselsil borçlu mirasçının rücu edebileceği miktar ile halef olabileceği miktar eşdeğerdir²³⁵. *Kapancı*, Türk Hukuku'nda halefiyet kavramının açıklanması bakımından halefiyet hükümlerinin çeşitli kanunlarda dağınık bir biçimde yer aldığını ancak hepsini ortak çerçevede incelendiğinde ortak noktalarının "alacaklının tatmin edilmesi" noktasında buluştuğunu ifade etmektedir²³⁶.

²³³ *Avcı*, a.g.e., s.171.

²³⁴ *Özdoğan*, a.g.e., s.93; *Hatemi Gökyayla*, a.g.e., s.183; *Bilgen*, a.g.e., s.329; *Oğuzman, Öz*, *Borçlar Hukuku, C.2*, s.480.

²³⁵ *Hatemi, Gökyayla*, a.g.e., s.332.

²³⁶ *Kapancı*, a.g.e., s.385.

Müteselsil borçlulardan birinin alacaklının talebi üzerine iç ilişkide kendi payına düşen miktardan fazla ödeme yapması halinde, payını aşan kısmı diğer müteselsil borçlulara rücu ederken alacaklının haklarına halef olacaktır²³⁷.

Müteselsil borçluluk konusunda, borçlular arasındaki iç ilişkide teselsül söz konusu olamayacaktır ki bunun mirasçılarının müteselsil sorumluluğundaki yansıması olarak da mirasçılar arasındaki ilişkilerde de teselsül söz konusu olmayacaktır²³⁸.

Müteselsil borçluların rücu hakkı alacaklının haklarına halef olma sonucunu doğuran özel bir rücu hakkıdır. Rücu hakkını kullanan bir müteselsil borçlunun alacaklının haklarına halef olmasından ötürü alacaklıyı bekleyen bazı mükellefiyetler bulunmaktadır. Türk Borçlar Kanunu'nun 168'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince alacaklı, rücu hakkından yararlanan müteselsil borçlunun kendisine ait haklara halef olmasını engelleyen ve zorlaştıran her türlü davranıştan kaçınma yükümlülüğüne uymalıdır.

²³⁷Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s,321; Acar, "Müteselsil Sorumluluğa Toplu Bir Bakış", Parg.70; Kadir Berk Kapancı, Birlikte Borçlulukta Borçlular Arasındaki İlişkiler, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s.389.

²³⁸Ozanemre Yayla, a.g.e., s.332.

BÖLÜM III

MİRASÇILARIN MÜTESELSİL BORÇLULUKLARINDA ÖZEL DURUMLAR

§.8. MİRASTAN FERAGAT HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Mirastan feragat sözleşmesi²³⁹, miras bırakan ile mirasçısı arasında yapılan ve mirasçının mirasçılık sıfatından vazgeçmesine ilişkin olan bir miras sözleşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Mirastan feragat sözleşmesi ile mirastan feragat eden saklı paylı mirasçı, ivazlı veya ivazsız olarak kısmen veya tamamen miras hakkında vazgeçmektedir²⁴⁰.

Bu şekilde mirastan feragat sözleşmesi ivazlı veya ivazsız olarak yapılabilir. İvaz alınarak yapılan feragat sözleşmesinde mirasçı feragat etmesine karşılık bir bedel almaktadır. Mirastan ivazsız feragatte ise miras bırakan mirastan feragat eden mirasçı ile karşılıksız olarak sözleşme yapmakta, mirasçı karşılıksız olarak miras bırakanın belli bir mirasçısı veya mirasçıları veya tüm mirasçıları lehine mirastan feragat etmektedir²⁴¹. İvazsız feragat sözleşmesi, sözleşmede aksi öngörülmediği sürece feragat edenin altsoyunu etkilemez; yani feragat edenin altsoyu saklı payını

²³⁹ Yargıtay, mirastan feragat sözleşmesi resmi vasiyetname şeklinde yapılması gerektiğine yer vererek resmi memur önünde yapılması gerektiğini hükme bağlamıştır."Y.2.H.D.29.11.1999 gün 12695-304 S.K.," Adi yazılı şekilde yapılan mirastan feragat sözleşmesi geçersizdir." Y.İ.B.K 11.02.1959 gün E. 1958/16 K. 1959/14 S.K. <http://www.yargitay.gov.tr>, 30 Nisan 2016.

, Özüğür, a.g.e., s.243; Erhan Günay, Yargıtay Kararları ve Öğreti Görüşü Eşliğinde Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016, s.224.

²⁴⁰ Günay, a.g.e., s.224; Özüğür, a.g.e.,s. 237; Serozan, Engin, a.g.e., s.252; Antalya, a.g.e., s.228,232.

²⁴¹ Serozan, Engin, a.g.e., s.437; Avcı, a.g.e., s.11; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.301; İnan, Ertaş Albaş, a.g.e. ,s.261.

talep edebilir²⁴². Mirastan ivazlı olarak yapılan mirastan feragat edenin alt soyu açısından sonuç doğurur; yani feragat edenin altsoyunun saklı payı sona erer²⁴³. Mirastan ivazlı olarak feragat edenin altsoyu terekeden herhangi bir hak talep edemeyecektir²⁴⁴. Ancak miras bırakan ile mirasçı feragat sözleşmesi sırasında veya daha sonra yapılan resmi vasiyetname ile feragat edenin altsoyunun feragatten etkilenmeyeceğini kararlaştırabilirler²⁴⁵.

İvazsız olarak yapılan feragat sözleşmesi altsoy açısından bir etki yaratmaz. Feragat edenin altsoyu feragat eden şahsın yerine geçerek onun miras hakkını iktisap eder²⁴⁶.

Mirastan feragat sözleşmesinin yapılmasının ardından sözleşmenin tarafı olan saklı paylı mirasçı, ileride miras bırakanın ölümü halinde doğacak olan miras hakkını kaybedecektir²⁴⁷.

Mirastan feragat sözleşmesi ivazsız yani karşılıksız olarak yapıldığı takdirde feragat eden tereke borçlarından hiçbir şekilde sorumlu olmaz²⁴⁸. Mirastan feragat sözleşmesinin ivazlı olarak yapılması durumunda ise feragat eden kural olarak tereke borçlarından sorumlu değildir²⁴⁹. Ancak bu kuralın istisnası Türk Medeni Kanunu'nun 530'uncu maddesinde yer almaktadır. Mirasın açılması anında tereke, borçları karşılayamıyorsa ve borçlar mirasçılar tarafından da ödenmiyorsa, feragat eden ve mirasçıları, alacaklılara karşı feragat için ölümünden önceki beş yıl içinde miras bırakandan almış oldukları karşılıktan, mirasın açılması anındaki

²⁴² Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.162; Dural, Öz, a.g.e., s. 192; Öztan, a.g.e., s.271.

²⁴³ Günay, s.225; Aslan Memduh: "Mirasçılarının Vergi Borçlarından Dolayı Sorumluluğu", s.143; "Mirastan feragat sözleşmesi, ivazlı olarak yapıldığı taktirde aksine hüküm olmadıkça feragat eden kimsenin altsoylarını da etkileyecektir; bu durumda miras payının tümünün bedelli olarak devri halinde vereden mirasçının altsoyu da mirasçılık sıfatını kaybedecektir." Y.2.H.D. 26.11.1993 gün 10646- 11333 S.K. <http://www.yargitay.gov.tr>, 29 Mart 2016.; Özüğür, a.g.e., s.243.

²⁴⁴ "Mirastan feragat mukavelesi ivazlı olduğu taktirde feragat edenin fûru da aksi araştırılmamışsa mirasçı olamaz." Y.2.H.D. 26.11.1993 gün 10646 e.-11333 S.K., Özüğür, a.g.e., s.259; Günay, a.g.e., s.232.

²⁴⁵ Özüğür, a.g.e., s.239; Antalya, a.g.e., s.232.

²⁴⁶ Özüğür, a.g.e., s.239; "Mirastan feragat ivazsız ise miras, feragat edenin fûruları varsa onlara kalır." Y.2.H.D. 07.05.1998 gün 3565 E.-5470 K., Özüğür, a.g.e., s.258; Öztan, a.g.e., s.272; Serozan, Engin, a.g.e., s.437.

²⁴⁷ Öztan, a.g.e., s.271. "Yazar, burada mirastan feragat edenin aslında mirasçılık hakkından değil beklenen bir hakkından vazgeçtiğini ifade etmektedir. İmre, , Antalya, İnan, Ertaş, Albaş, ise mirasın açıldığı anda mirasçılık sıfatını kazanamayacağını belirtmektedir."

²⁴⁸ Günay, a.g.e., s.235; Öztan, a.g.e., s.273; Serozan, Engin, a.g.e., s.437.

²⁴⁹ Öztan, a.g.e., s.272; Antalya, a.g.e., s.231; Kurtoğlu, a.g.e., s.78; Serozan, Engin, a.g.e., s.439.

zenginleşmeleri tutarında sorumlu tutulacağı hükmüne yer verilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, söz konusu hükümde mirasçının alacaklılarının değil tereke alacaklarının haklarının korunmakta olmasıdır.

Feragat eden mirasçının sorumluluğu ikincil nitelikte bir sorumluluktur; bu çerçevede feragat eden mirasçı, mirasçılardan bu borçları ödeyememeleri veya ödememeleri durumunda sorumlu olur. Mirasçılar, miras bırakanın ölümünden önceki beş yıl içerisinde almış oldukları karşılıktan mirasın açılması anındaki zenginleşmeleri tutarında yani açılma anında ellerinde bulunan miktar ölçüsünde ödeme yapmakla yükümlüdürler²⁵⁰.

Bu şekilde mirastan ivazlı olarak feragat eden mirasçı, Türk Medeni Kanunu'nun 530'uncu maddesindeki şartların oluşması halinde aldığı bütün ivazla değil, sadece miras bırakanın ölümünden önceki beş yıl içinde aldığından mirasın açılması anındaki zenginleşmesi tutarında miras bırakanın alacaklılarına karşı sorumlu olacak, miras bırakanın ölümünden önceki beş yıldan daha önce alınanlar yönünden hiçbir iade sorumluluğu olmayacaktır.

§.9. TEREKENİN RESMİ TASFİYESİ HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Resmi tasfiye, miras bırakanın terekesinin tasfiyesini, aktifte bir değer kalırsa bunun mirasçılara geçmesini sağlayan bir hukuki kurumdur²⁵¹. Miras bırakanın ölümü ile birlikte kural olarak miras ölüm anında yani mirasın açılması ile tüm aktif ve pasifi ile mirasçılara geçer. Tereke elbirliği mülkiyet halinde mirasçılara intikal ettiği gibi mirasçılar miras bırakanın borçlarından intikal eden miras ve kişisel malvarlıkları ile müteselsilen sorumludurlar²⁵².

²⁵⁰ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.165; Öztan, a.g.e., s.273; Antalya, a.g.e., s.271; Serozan, Engin, a.g.e., s.437.

²⁵¹ İmre, Erman, a.g.e., s.387; Serozan, Engin, a.g.e., s.597; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.652; Öztan, a.g.e., s.445; Antalya, a.g.e., s.399.

²⁵² Serozan, Engin, a.g.e., s.633; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.336; Antalya, a.g.e., s.409; Günay, a.g.e., s.41.

Kanun koyucu terekenin resmi tasfiyesi kurumuna yer vererek terekedeki değerler ile mirasçının mallarının birbirine karışmasını önüne geçmek istemiştir. Ayrıca resmi tasfiye, mirasçıların terekeye ilişkin olarak kişisel sorumluluklarını sınırlamaktadır. Resmi tasfiye durumunda, mirasçılar terekenin borçlarından sorumlu olmayacaklardır. Terekenin borçları öncelikle tereke aktifinden ödenecektir; tereke alacaklıları mirasçılara müracaat edemeyecek ancak terekeyi takip ederek alacaklarını tahsil edebileceklerdir²⁵³. Tereke borçlarının tamamı ödendikten sonra bir malvarlığı değeri kalırsa bu değer mirasçılara intikal edecektir²⁵⁴.

Yasal mirasçılar, atanmış mirasçılar ve mirasbırakanın alacaklıları²⁵⁵ resmi tasfiye talebinde bulunabilirler. Vasiyet alacaklıları, mirasçıların alacaklıları ve yasal intifa hakkı sahipleri resmi tasfiye talebinde bulunamazlar²⁵⁶.

Kocayusufpaşaoğlu, resmi tasfiyenin miras bırakanın terekesinin tasfiye edilmesi sonucunda geriye kalan artık değerın mirasçılara intikalini sağladığı görüşündedir²⁵⁷. Resmi tasfiye halinde miras bırakan kimsenin borçları ödendikten sonra geriye kalan değerler (eğer kalmış ise) mirasçılar arasında paylaşılır. Resmi tasfiye yapılmasına kadar miras bırakanın alacaklıları sadece terekede yer alan aktifler üzerinden alacaklarını talep edebileceklerdir. Tasfiyenin sona ermesinden itibaren de mirasın alacaklıları, tasfiye işleminin ardından tasfiye sonunda artan ve mirasçılara ödenen miktar itibarıyla alacaklarının ödenmesini talep edebilirler²⁵⁸.

Türk Medeni Kanunu'nun 607'inci maddesi uyarınca mirasçılar üç aylık mirası red süresi içerisinde. Miras bırakanın alacaklıları ise Türk Medeni Kanunu'nun 633'üncü maddesi uyarınca miras bırakanın ölümünden veya vasiyetin açılmasından itibaren üç ay içinde, terekenin resmi tasfiyesini talep edebilir. Miras bırakanın alacaklıları alacaklarını elde edemeyecekleri yönünde ciddi belirtilerin

²⁵³ **Antalya**, a.g.e., s.400; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.597; **İmre, Erman**, a.g.e., s.387; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.652.

²⁵⁴ **Serozan, Engin**, a.g.e., s.597; **Antalya**, a.g.e., s.400; **Öztañ**, a.g.e., s.453.

²⁵⁵"Yargıtay, en yakın bütün mirasçılarının tamamının mirası reddi halinde mirasın tasfiyesi yoluna gidileceği gibi, reddolunmayan bir terekeden alacaklarını alamayan alacaklılar da bu konuda teminat alamazlarsa resmen tasfiye isteyebileceğini kabul etmektedir."Y.2.H.D. 13.12.1993 gün, 11477 E.-12153 Khttp://www.yargitay.gov.tr, 05 Mayıs 2016.; **Antalya**, a.g.e., s.385; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.596.

²⁵⁶ **Antalya**, a.g.e.,s.385(naklen); **Öztañ**, a.g.e., s.447; **Serozan,Engin**, a.g.e.,s.593.

²⁵⁷ **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.656.

²⁵⁸ **Antalya**, a.g.e., s.383;**Serozan, Engin**, a.g.e., s.593.

bulunması, talep etmelerine rağmen alacaklarının ödenmemesi durumunda miras bırakanın ölümünden ya da vasiyetin açılmasından itibaren üç ay içerisinde terekenin resmen tasfiyesini sözlü veya yazılı olarak talep edebilirler²⁵⁹.

Miras bırakanın alacaklıları miras bırakandan olan alacaklarını mirasçılardan talep etmelerine rağmen ödenmemesi, mirasbırakanın malvarlığının borca yetecek kadar olmasına rağmen mirasçının malvarlığının borca batık olması, mirasçılardan şahsi alacaklılarının terekeye başvurması halinde tereke alacaklılarının alacaklarının terekeden karşılanmaması durumunda bu hüküm uygulama alanı bulur²⁶⁰.

Türk Medeni Kanunu'nun 632'nci maddesinin üçüncü fıkrası gereği, resmi tasfiye halinde mirasçılar tereke borçlarından dolayı sorumlu olmayacaklardır. Mirasın resmi tasfiyesi ile mirasçılardan sorumluluğuna başvurulamayacaktır.

Alacaklı, alacağını resmi tasfiye süresince her aşamada ileri sürebilecektir. Resmi tasfiye sona erdikten sonra alacaklı alacağını mirasçılara karşı mirasçılardan eline geçen malvarlığı ile sınırlı olmak üzere ileri sürebilir²⁶¹.

§ 10. DEFTER TUTMANIN TALEP EDİLİP MİRASIN TUTULAN DEFTERE GÖRE KABUL EDİLMESİ HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Mirasçılardan terekedeki aktifin pasiften fazla olup olmadığına ilişkin tereddütlü olmaları ve buna bağlı olarak mirası red veya kabul seçeneklerinden hangisini seçeceklerine ilişkin bir karara varamadıkları durumlarla ilgili Türk Medeni Kanunu'nun 619'uncu ve devamı uyarınca terekenin resmi defterinin tutulmasını talep etme hakkına sahiptirler²⁶². Türk Medeni Kanunu'nun 619'uncu maddesinin ikinci fıkrasında defter tutma talebinin usulüne ilişkin açıklama yapılarak bir ay içerisinde sulh hukuk mahkemesinden talep edilebileceği belirtilmiştir. Mirasçılardan

²⁵⁹ Serozan,Engin, a.g.e., s.595; İmre,Erman, a.g.e., s.377; Kılıçoğlu, a.g.e., s.295; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.656; Antalya, a.g.e., s.386.

²⁶⁰ Antalya, a.g.e., s.387; Serozan,Engin, a.g.e., s.594; Kılıçoğlu, a.g.e., s.284; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e.,s.655.

²⁶¹ Antalya, a.g.e., s.400. (1578. dn'dan naklen)

²⁶² Bkz. Y.2. H. D.,E. 2007/20591,K. 2009/5549, T. 25.3.2009. (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com>, 24 Nisan 2016; Öztan, a.g.e., s.422; Serozan, Engin, a.g.e., s.591; Antalya, a.g.e., s.380.

herhangi birinin resmi defter tutulmasını talep etmesi halinde mirasçılarının tümü için sonuç doğurur²⁶³.

Resmi defter tutulmasını talep hakkı mirası red hakkını kaybetmeyen mirasçılarının tamamına tanınmıştır²⁶⁴.

Resmi defter tutulmasını talep eden mirasçı mirası reddetmek, mirası kabul etmek, terekenin resmen tasfiyesini talep etmek veya terekenin tutulan deftere göre kabul etme yahut terekenin resmi tasfiyesini talep etme imkanlarına sahiptir²⁶⁵.

Söz konusu mirasçı mirasın tutulan deftere göre kabulünü tercih ettiği takdirde mirasbırakanın borçlarına ilişkin sorumluluğu yalnızca deftere geçmiş borçlar için söz konusu olacaktır²⁶⁶. Mirasçı, miras bırakanın deftere yazılmış olan borçlarından dolayı hem tereke malları hem de kendi malvarlığı ile sorumludur²⁶⁷. Sadece deftere geçmiş olan borçlardan sorumlu olması mirasçılarının müteselsil sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Mirasçı bu mirasın tutulan deftere göre kabul edilmesi halinde de müteselsil sorumlu olmaya devam edecektir.

Bu şekilde Türk Medeni Kanunu'nun 628'inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca mirasçı, miras bırakanın deftere yazılmış olan borçlarından hem tereke malları hem de kişisel malvarlığı ile sorumlu olmaktadır.

Mirasçılarının deftere kaydedilmemiş alacaklar yönünden sorumluluğu bulunmamaktadır²⁶⁸. Türk Medeni Kanunu'nun 629'uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca alacaklarını süresi içerisinde yazdırmayan alacaklılara karşı mirasçı, kişisel

²⁶³ Antalya, a.g.e., s.375; Serozan, Engin, a.g.e., s.587; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.636.

²⁶⁴ Antalya, a.g.e., s.375; İmre, Erman, a.g.e., s.368; Serozan, Engin, a.g.e., s.586-587; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.636; Öztan, a.g.e., s.388.

²⁶⁵ Kurtoğlu, a.g.e., s.107; Öztan, a.g.e., s.422; Serozan, Engin, a.g.e., s.281.

²⁶⁶ Özüğür, a.g.e., s.1471; Öztan, a.g.e., s.422; Serozan, Engin, a.g.e., s.591; Antalya, a.g.e., s.380; İmre, Erman, a.g.e., s.354; Dural, Öz, a.g.e., s.416; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.294.

²⁶⁷ Antalya, a.g.e., s.380; Öztan, a.g.e., s.389; Serozan, Engin, a.g.e., s. 591; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.653.

²⁶⁸ Alacaklının ihmalden dolayı deftere yazılması istenememiş bir alacaktan mirasçı, alacağın varlığını bilmiş olsa bile sorumlu tutulamaz (Escher, Art. 590 N. 3). Nitekim, Medeni Kanunun 569. maddesinin ikinci cümlesinde, «alacaklının kusuru olmaksızın, alacağının deftere yazılmasını istememiş olması halinde, o maddede bildirilen kayıt ve şartlar altında mirasçının sorumlu tutulacağı» kabul edilmiştir. Tic. D. 7.3.1957 T. E:71/2, K:1186,(Çevrimiçi)<http://www.e-uyar.com>, 24 Nisan 2016.

malvarlığı ile sorumlu olmadığı gibi, terekeden kendisine geçen mallarla da sorumlu olmayacaktır²⁶⁹. Ancak alacaklının kusuru olmaksızın deftere yazdıramadığı veya bildirdiği halde deftere yazılmamış alacakları için mirasçı, zenginleşmesi tutarında sorumlu olacaktır²⁷⁰. Burada mirasçının sınırlı da olsa sorumluluğu doğmaktadır. Sayılan hallerden birinden dolayı alacaklının deftere kaydedilemeyen alacağı için mirasçı sadece kendisine intikal eden tereke değeri ile sorumludur. Burada müteselsil sorumluluk esası belirlenmemiştir²⁷¹. *Antalya*, söz konusu sorumluluğun konu itibariyle yani sadece terekeden düşen mallarla sınırlı sorumluluk olmadığını; mirasçının sorumluluğunun bütün malvarlığı ile fakat sadece miktar itibariyle sınırlandırılmış olduğunu belirtmektedir²⁷².

§.11. MİRASIN REDDİ HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Murisin ölümü ile birlikte mirasçılar doğrudan mirasçılık sıfatını kazanırlar ve külli halefiyet ilkesi doğrultusunda mirasbırakanın borçlarından dolayı şahsi malvarlıkları ile sorumlu olurlar.

Ancak kanun koyucu mirasçılara mirası kabul edip etmeme konusunda serbesti tanımıştır²⁷³. Bu sebeple mirasın reddi kavramı ortaya çıkmıştır. Mirasın reddi Türk Medeni Kanunu'nun 605'inci ve 618'inci maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Mirasın reddi iki şekilde gerçekleşebilir. Bunlardan ilki; mirasın gerçek reddidir. Mirasın gerçek reddi durumunda mirasçı, mirası açık bir irade beyanı ile reddetmektedir²⁷⁴. Mirasın reddinin diğer bir türü ise mirasın hükmen reddidir. Miras bırakanın ölümü anında, terekenin borca batık olduğu miras bırakanın borç ödemedi aczi açık bir şekilde belli ise veya aciz hali resmi olarak tespit edilmişse

²⁶⁹ Özüğür, a.g.e., s.1471; *Antalya*, a.g.e., s.380; *Serozan, Engin*, s.592; *Öztan*, a.g.e., s.442.

²⁷⁰ *Kılıçoğlu*, Miras Hukuku, s.294; *Dural, Öz*, a.g.e., s.417; *İmre, Erman*, a.g.e., s.355.

²⁷¹ *Antalya*, a.g.e., s.380; *Serozan, Engin*, a.g.e., s.592; *Kurtoğlu*, a.g.e., s.107.

²⁷² *Antalya*, a.g.e., s.381.

²⁷³ Özüğür, a.g.e., s.269.Y.H.G.K. 20.03.1996T. E.2.-72 K.200 S.K.

²⁷⁴ Y.8.H.D. 15.01.2015 T. 2014/3299 E. 2015/631 K, Özüğür, a.g.e., s.273; "Yargıtay, 8. Hukuk Dairesi, mirası gerçek reddeden mirasçının beyanının geri alınması mümkün olmadığını; ancak bu mirasçı yönünden kısa karar ile gerekçeli karar arasında çelişkinin bulunması durumunun bozma nedeni olacağını belirtmiştir"Y.8.H.D. 25.11.2014 T., 2013/21597 E., 2014/21588 K., *Özüğür*, a.g.e., s.279.

miras kendiliğinden reddedilmiş sayılır²⁷⁵. Miras bırakanın ölümünde, terekede mal, hak ve para bulunmuyorsa veya bulunup da miras bırakanın borçlarını karşılayacak nitelik ve nicelikte değil ise terekenin borca batık olduğu kabul edilecektir²⁷⁶.

Mirası red hakkı üç ay içerisinde kullanılmalıdır. Mirasçının mirası red hakkını kullanması ile birlikte mirasçı sıfatı ortadan kalkar ve miras bırakanın borçlarından dolayı sorumluluğu ortadan kalkar. Mirasın reddedilmesi durumunda mirası reddeden mirasçının miras payı sanki bu kimse miras bırakanın ölümünde hayatta değilmiş gibi mirası reddedenin altsoyuna geçecektir²⁷⁷. Mirası reddeden mirasçının altsoyunun bulunamaması durumunda yatay şişme prensibi doğrultusunda söz konusu miras payı diğer mirasçılar arasında paylaşılacaktır.

Mirasın açıldığı tarihte terekenin miras bırakanın borçlarını ödemeye yetmemesi durumunda mirasçılarının genel olarak mirası reddettikleri görülmektedir. Zira bu durumda mirasçılarının miras bırakanın ölümünden önce edindikleri malvarlığı değerleri mirasın alacaklıların elinden çıkmış olacak ve bundan doğan zarar da tereke alacaklılarına ait olacaktır. Bu gibi hallerde tereke alacaklılarını korumak amacıyla Türk Medeni Kanunu'nun 618'inci madde hükmü gereği mirasçılarının miras bırakanın ölümünden önceki beş yıl içinde, elde ettikleri kazançlar için tereke alacaklıları mirasçılara dava açabileceklerdir²⁷⁸.

Tereke alacaklılarının böyle bir dava açabilmeleri belli şartlara bağlanmıştır. Bu çerçevede miras açılmış ve mirasçılar mirası reddetmemiş olurlar. Ayrıca mirası reddeden mirasçılarının miras bırakandan son beş yıl içerisinde bir denkleştirmeye tabi karşılıksız bir kazandırma elde etmiş olmaları gerekmektedir. Son olarak miras

²⁷⁵ **Günay**, a.g.e., s.171; **Antalya**, a.g.e., s.364; **Ayiter, Kılıçoğlu**, a.g.e., s.240; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.577.

²⁷⁶ **Dural, Öz**, a.g.e., s.403; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.600; **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s. 275; **Özüğür**, a.g.e., s.261;"Miras, miras bırakanın eşi ve çocukları tarafından reddedildiğinden re'sen tasfiyeye tabidir. Bu nedenle miras bırakanın kardeşlerinin terekenin borca batıklığından bahisle mirasın hükmen reddinin talep etmelerinde hukuki yararları olmadığından davanın reddi gerekir."Y.2.H.D. 05.11.2012 T., 2012/1698 E., 2012/ 26062 K., **Özüğür**, a.g.e., s.298.

²⁷⁷ **Serozan, Engin**, a.g.e., s.565; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.600; **Ayiter, Kılıçoğlu**, a.g.e., s.231; **İnan, Ertaş, Albaş**, a.g.e., s.501.

²⁷⁸ **Dural, Öz**, a.g.e., s.409; **İnan, Ertaş Albaş**, a.g.e., s.506; **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s.281; "Dava, mirasın reddinin iptali istemine ilişkindir..Ödemenen aciz bir mirasın mirasını reddeden mirasçılarının, onun alacaklarına karşı ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumludur.Mirasın kayıtsız şartsız reddi kararının iptali davalı tüm mirasçılara yöneltilmesi gerekmele, bu konuda açılacak davanın herhangi bir süreye tabi değildir." 14. HD. 14.10.2015 T. E: 2386, K: 8913(Erişim:www.e-uyar.com)

bırakanın terekede kalan malvarlığı değerleri mirasın açılması anında açıkça borç ödmeden aciz halde bulunmalıdır²⁷⁹. Burada mirası reddeden mirasçılarının sorumlu oldukları miktar, mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü oldukları değer ölçüsündedir²⁸⁰. Mirasçılar, alacaklılara karşı para borcu altındadır ve Türk Medeni Kanunu'nun 671'inci maddesinde belirtilen seçimlik haklara sahip değildir²⁸¹.

Elde edilmiş olan kazancın değeri mirasın açıldığı tarihteki değere göre tespit edilecektir. Mirasçılarının iyi niyetli veya kötü niyetli olmalarına göre elde etmiş oldukları kazançtan dolayı sorumlulukları farklılık göstermektedir. İyi niyetli mirasçı alacaklılara karşı geri verme zamanındaki zenginleşmesiyle (sorumlu olduğunu öğrendiği tarihteki miktarla); kötü niyetli mirasçı ise elde etmiş olduğu bütün kazanımlar ölçüsünde sorumludur²⁸². Türk Medeni Kanunu'nun 618'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca adet üzerine verilen çeyizler, olağan eğitim ve öğrenim giderleri talep edilemeyecektir.

Denkleştirmenin şartı olarak, miras bırakanın alacaklılarına karşı sorumluluk yalnızca yasal mirasçılar bakımından söz konusu olacaktır; atanmış mirasçılar bakımından Türk Medeni Kanunu'nun 618'inci maddesi uygulanamayacaktır. Zira denkleştirme, Türk Medeni Kanunu'nun 669'uncu maddesi ve devamı maddeleri uyarınca yalnızca yasal mirasçılar açısından söz konusu olur²⁸³.

Miras bırakandan belli bir miktar kazanç elde etmiş olan ve mirası reddetmiş olan mirasçı birden fazla olduğu takdirde mirası reddeden bütün bu mirasçılar tereke alacaklılarına karşı elde etmiş oldukları kazanç miktarını aşmamak şartı ile müteselsilen sorumludurlar.

²⁷⁹ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.632; Hasan Petek, "Mirasın Hükmen Reddi", Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, (III) Özel Sayı, 2013, s.2216.

²⁸⁰ Öztan, a.g.e., s.431; Serozan, Engin, a.g.e., s.585; İzzet Başara, Mirasın Reddi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011, s.95.

²⁸¹ Öztan, a.g.e., s.432." Türk Medeni Kanunu'nun 671'inci maddesi gereği geri vermekle yükümlü olan mirasçı aldığı aynen geri verme yahut payından fazla olsa bile değerini miras payına mahsup ettirme haklarına sahiptir."

²⁸² Öztan, a.g.e., s.432; Günay, a.g.e., s.194; Serozan, Engin, a.g.e., s.584; Başara, a.g.e., s.95.

²⁸³ Serozan, Engin, a.g.e., s.585; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.635; İmre, Erman, a.g.e., s.358; Antalya, a.g.e., s.452.

§ 12. BELİRLİ MAL VASİYETİNİN İFASI BORCU HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesinde belirli mal vasiyeti kavramına yer verilmiştir. Belirli mal vasiyeti kavramı, miras bırakanın vasiyetle ölüme bağlı bir tasarrufla lehine kazandırma yapılacak kişiye belirli bir malvarlığı değerinin bırakılmasını ifade etmektedir²⁸⁴.

Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesinde miras bırakanın vasiyette bulunduğu kişinin, miras bırakanın külli halefi olmayacağı, vasiyet konusu üzerinde dolaysız aynı bir hak kazanamayacağı ancak vasiyet borçlusuna karşı ileri sürülebilecek dolaylı ve nispi hak kazanacağı hükme bağlanmıştır. Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesi uyarınca taşınır-taşınmaz eşya, alacak hakları, fikri haklar, irat, borçtan ibra, intifa hakkı gibi değerler vasiyete konu yapılabilecek değerlerdendir²⁸⁵. Mal vasiyeti borcu mirasçılardan birine yüklenmemiş ise, bütün mirasçılar müteselsilen sorumlu olacaklardır²⁸⁶.

Bu şekilde vasiyet alacaklısı, cüz'i halef konumunda olacak ve miras bırakanın borçlarından dolayı sorumlu tutulamayacaktır²⁸⁷. Miras bırakanın mirasçıları arasında belirli bir vasiyet borçlusu belirlememesi halinde vasiyet borçluları; yasal ve eğer mevcutsa atanmış mirasçıların tümü olabilir. Vasiyet alacaklısından farklı olarak vasiyet borçlusu, miras bırakanın vasiyet borcundan dolayı müteselsil sorumlu durumunda olacaklardır²⁸⁸. Miras bırakan tarafından mal vasiyeti borcu mirasçılardan birine yüklenmiş ise vasiyet alacaklısı nispi hak sahibi olduğu için alacağını ancak vasiyet borçlusundan belli bir süre içerisinde talep edebilecektir. Ancak vasiyet borçlusu miras ortaklığı devam ederken teslim ile

²⁸⁴ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.148; Ayiter, Kılıçoğlu, a.g.e., s.101; Oğuzman, a.g.e., s.138; Antalya, a.g.e., s.186; Öztan, a.g.e., s.251.

²⁸⁵ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.149; İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.230; Serozan, Engin, a.g.e., s.556.(naklen)

²⁸⁶ Özüğür, a.g.e., s.1055.

²⁸⁷ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.148; Serozan, Engin, a.g.e., s.554."Serozan, Engin, vasiyet alacaklısının külli halef mirasçılardan farklı olarak borçlardan sorumluluğu sınırlama seçeneklerinden yararlanmaya gereksinim duymayacaklarını belirterek bunun yanı sıra vasiyet alacaklılarının miras sebebiyle istihkak davasından mahrum olacaklarını ayrıca miras ortaklığına ve mirasın paylaşılmasına katılamayacaklarını belirtmektedir."

²⁸⁸ Serozan, Engin, a.g.e., s.556.

yükümlü olduğu malın mülkiyetine sahip değildir; ortaklık devam ettiği müddetçe teslimi gereken mal üzerinde tasarruf yetkisi olmayacaktır.

Vasiyet borçlusunun borcunu ifa etmemesi durumunda kusuru bulunmadığı için tazminat yükümlülüğü doğmayacaktır.

Vasiyetin reddi durumunda Türk Medeni Kanunu'nun 616'ncı maddesi uyarınca yedek bir vasiyet alacaklısı atanmadığı sürece vasiyet borcu düşecek ve vasiyete konu olan mal vasiyet borçlusuna kalacaktır²⁸⁹. Vasiyet borçlusunun miras bırakandan önce ölmesi, mirastan mahrum olması veya mirası reddi halinde vasiyet borcu düşmeyecek, vasiyet borcu; vasiyet borçlusunun mirasçısına geçecektir.

Vasiyet borcunun ifası açısından vasiyet alacaklıları, resmi tasfiye dışında alacak haklarının korunması için tedbir alınmasını talep edebilirler²⁹⁰.

Miras bırakanın bir üçüncü kişiye borçlu olması durumunda ise Türk Medeni Kanunu'nun 603'üncü maddesi gereğince miras bırakanın alacaklılarının alacak hakları bulunduğu taktide vasiyet alacaklısının alacak hakkından önce gelecektir. Türk Medeni Kanunu'nun 604'üncü maddesi uyarınca miras bırakanın üçüncü kişiye borcu bulunmasına rağmen herhangi bir vasiyet borcundan dolayı vasiyet alacaklısına ifada bulunduğu takdirde mirasçı tenkis kuralları doğrultusunda alacağını talep edebilecektir. Burada gözden kaçırılmaması gereken husus mirasçının talebi doğrultusunda vasiyet alacaklısının geri vermekle yükümlü olduğu miktar elinde kalmış olan kazandırma miktarıyla sınırlandırılmasıdır.

§ 13. DEVLETİN MİRASÇI OLMASI HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Türk Medeni Kanunu'nun 501'inci maddesinde yasal mirasçılar arasında devletin yasal mirasçılığı da düzenlenmiştir. Miras bırakanın ilk üç zümrede kanuni mirasçısı ve sağ kalan eşi bulunmuyorsa ve muris terekenin tamamı yönünden kimseyi mirasçı olarak atamamış ise devlet kanuni mirasçı sıfatıyla terekeye sahip

²⁸⁹Serozan, Engin, a.g.e., s.559; Antalya, a.g.e., s.191.

²⁹⁰Serozan, Engin, a.g.e., s.561.

olacaktır²⁹¹. Devletten başka yasal mirasçısı kalmayan mirasbırakanın terekesinin bir bölümü bakımından bit kişiyi mirasçı olarak ataması durumunda devlet atanmış mirasçı ile birlikte açıkta kalan kısım bakımından mirasçı olur²⁹². Bu halde devlete intikal eden mirasın doğrudan doğruya defteri tutulacaktır²⁹³.

Devlet, yasal ve atanmış mirasçı olarak sadece tereke malları ile murisin borçlarından dolayı sorumlu olacaktır²⁹⁴. Türk Medeni Kanunu'nun 631'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca devlet, bu şekilde alacaklılara karşı sadece terekede yer alan aktif değerler ile sorumlu olacaktır. Bu çerçevede deftere yazılmayan borçlar hakkında, alacaklının kusuru ile yazılmamış borçlardan sorumlu olmayacak; ancak alacaklının kusuru olmaksızın kabul edilebilir bir özü nedeniyle kaydedilmeyen alacaklardan devlet yine terekeden kendisine intikal eden kısımla sorumlu olacaktır.

§ 14. MİRASBIRAKANIN MİRASÇILARDAN HERHANGİ BİRİNE BORÇLU OLMASI HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Miras bırakanın borçlarından dolayı mirasçıların müteselsil sorumluluğu esası, mirasçılar dışındaki alacaklılar bakımından geçerlidir. Bu şekilde miras bırakanın alacaklısı konumunda olan bir mirasçısı varsa bu mirasçının alacak hakkına ilişkin olarak diğer mirasçıların müteselsil sorumluluğu olmayacaktır. Alacaklı konumundaki mirasçı alacağını mirasın paylaşılmasından önce talep edebilir ya da mirasçının söz konusu alacak hakkı mirasın paylaşılması aşamasında göz önünde bulundurularak tereke mevcudunun hesaplanmasında indirilir ve paylaşmada borcu ödeyen mirasçının miras hissesine eklenir²⁹⁵.

²⁹¹"Yargıtay, ilk üç zümrede mirasçısı olmayan miras bırakanın mirasının devlete intikal edeceğini hüküm altına almaktadır." Y.2. H. D., E. 2003/14147,K. 2003/15429,T.12.11.2003.(Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com>, 25 Nisan 2016; **Antalya**, a.g.e., s.103; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.207; **Öztan**, a.g.e., s.68.

²⁹² **Serozan, Engin**, a.g.e., s.206.

²⁹³ **Özüğür**, a.g.e., s.1475; **Antalya**, a.g.e., s.103; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.207.

²⁹⁴ **Öztan**, a.g.e., s.479; **Antalya**, a.g.e., s.103; **Serozan, Engin**, a.g.e., s.207; **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s.44.

²⁹⁵ **İmre, Erman**, a.g.e., s.435; **Öztan**, a.g.e., s.479.

Miras bırakanın mirasçılardan herhangi birini vasiyet alacaklısı tayin etmesi durumunda vasiyet alacaklısı konumundaki mirasçının, alacağını diğer mirasçılara müteselsilen ve muaccel olur olmaz ileri sürebileceği öğretilmektedir²⁹⁶.

Mirasçılıktan çıkarılan ve yapılan ölüme bağlı tasarrufu iptal ettirmemiş mirasçı da alacağını ileri sürdüğünde birlikte mirasçı olduğu kişiler müteselsil sorumlu olurlar²⁹⁷.

§ 15. MİRASIN GEÇMESİNDEN DOĞAN BORÇLAR

Miras bırakanın ölümü ile doğan borçlara mirasın geçmesinden doğan borçlar adı verilmektedir. Cenaze giderleri²⁹⁸, vasiyetnamenin açılması ile ilgili giderler, vasiyetnameyi yerine getirme görevlisine yapılacak ödemeler, tereke temsilcisine ödenecek bedeller, defter tutma giderleri, terekenin mühürlenmesi, miras bırakanın işletmesinin devamı için yapılan masraflar vs. terekede yer alan değerlerin bu masrafları karşılamaya yetmemesi durumunda genel olarak kabul edilen görüş bu tür borçlardan mirasçıların müteselsilen sorumlu olmaları görüşüdür.²⁹⁹

Burada defter tutma giderleri açısından ayrıksı bir durum bulunmaktadır. Kural olarak defter tutma giderleri terekeden ödenmektedir fakat defter tutmaya ilişkin giderler terekeden karşılanamıyorsa defter tutulmasını talep eden mirasçıların Türk Medeni Kanunu'nun 623'üncü maddesi uyarınca söz konusu masrafları kişisel malvarlıklarından karşılamaları gerekmektedir³⁰⁰.

²⁹⁶Öztañ, a.g.e., s.479 naklen."Öztañ, a.g.e., mirastan çıkarılan ve henüz yapılan ölüme bağı tasarrufu iptal ettirmeyen mirasçının da alacağını talep ettiğinde birlikte mirasçı olduğı kişilerin müteselsil sorumlu olacağını belirtmektedir."

²⁹⁷Öztañ, a.g.e., s.479.

²⁹⁸"Cenaze giderleri miras şirketinin borcu olup, tereke borçları niteliğindedir, bu borçtan bütün mirasçılar sorumludur." 2. HD. 08.05.2000 T. E: 4314, K: 5973, (Çevrimiçi) <http://www.e-uyar.com>, 25 Nisan 2016.

²⁹⁹Öztañ, a.g.e., s.478; İmre,Erman, a.g.e., s.433; Serozan, Engin, a.g.e., s.551; Kurtoğılu, a.g.e., s.40,41.

³⁰⁰Öztañ, a.g.e., s.478.

§ 16. KEFALET BORÇLARINDAN DOLAYI SORUMLULUK

Kanun koyucu Türk Medeni Kanunu'nun 630'uncu maddesinde miras bırakanın kefaletten doğan borçlarının defterde ayrı bir yere yazılacağı ve mirasçılar, mirası kayıtsız ve şartsız kabul etmiş olsalar bile, bu borçlardan terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi hâlinde kefalet sebebiyle alacaklı olanlara ne düşecek idiyse ancak o miktarla sorumlu olacakları şeklinde düzenlemeye yer vermek suretiyle miras bırakanın kefaletle ilişkin borçları bakımından mirasçılarının müteselsil sorumluluk esasını benimsememiştir³⁰¹.

Mirasçının talebi doğrultusunda tutulan deftere kaydolunan alacak ve borçlar arasında miras bırakanın kefalet borcu bulunuyorsa, mirasçı mirası ister olağan şekilde ister tutulan deftere göre kabul etsin, miras bırakanın kefalet borcundan iflas hükümlerine uygun olarak terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi halinde kefalet sebebiyle alacaklı olanlara ne düşecek idiyse ancak o miktarla sorumlu olacaktır³⁰².

§ 17. MİRAS PAYININ DEVRİ HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Mirasçılarının hiç biri tek başına diğer bütün mirasçılarının veya temsilcilerinin rızasını almadan mirasın açılmasından paylaşmanın tamamlanmasına kadar geçen süre içerisinde bir tereke malını satamaz bağışlayamaz ve üzerinde rehin tesis edemez³⁰³. Ancak mirasçı terekenin paylaşılmasına kadar beklemek istemediği takdirde miras ortaklığına ilişkin olarak birlikte hareket etme kuralının istisnası olarak Türk Medeni Kanunu'nun 677'nci maddesinde mirasın açılmasından sonra ama paylaşmanın tamamlanmasından önce miras payını devretme imkanı tanınmıştır³⁰⁴. Burada mirasçı sözleşmeye taraf olarak doğrudan doğruya

³⁰¹"Yargıtay, kefalet borcunun kefilin ölüm tarihi itibarıyla, mirasçılara intikal edeceğini, mirasçılar kefilin ölüm tarihindeki borcundan sorumlu olacaklarını belirtmekle birlikte. Aksi durumun kabulü, yani «mirasçılarının hesabın kat'edildiği tarihe kadarki borçtan sorumlu tutulması» miras hukukundaki külli halefiyet ve kendiliğinden iktisap prensibi ile kefaletin kişisel teminat olma prensibine de aykırı bulunduğunu belirtmektedir. Bu durumda mahkemece, kefilin ölüm tarihindeki banka alacağının saptanması yönünden, önceki bilirkişi kurulundan ek rapor alınarak, sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekmektedir."19. HD. 13.12.1994 T. E:367, K:12458 (Çevrimiçi) <http://www.e-uyar.com>

³⁰²Özğür, a.g.e., s.387; Antalya, a.g.e., s.381.

³⁰³Öztan, a.g.e., s.526.

³⁰⁴Öztan, a.g.e., s.526."Yazar, Türk Medeni Kanunu'nun m.677/1 maddesinin miras payını devreden mirasçının aynı zümrede yer alması halinde geçerli olacağını belirtmektedir. Mirasçının kendi payını

katıldığından miras payını devretmek suretiyle bir nevi mirastan feragat etmekte, devralan ise atanmış mirasçı konumuna gelmektedir³⁰⁵. Miras payı üçüncü kişiye veya bir diğer mirasçıya devredilebilir. miras payının üçüncü kişiye devrinde resmi yazılı şekil, miras payının bir diğer mirasçıya devrinde adi yazılı şekilde yapılması yeterlidir³⁰⁶.

Türk Medeni Kanunu'nun 677'nci maddesinin birinci fıkrası, mirasçının miras payını miras bırakanın başka bir mirasçısına devrini; Türk Medeni Kanunu'nun 677'nci maddesinin ikinci fıkrası mirasçının miras payını üçüncü bir kişiye devrini düzenlemektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 677'nci maddesi uyarınca paylaşmanın ardından miras payının miras ortaklığına dahil olan diğer bir mirasçıya devri yazılı devir sözleşmesi ile yapılabilir³⁰⁷. Miras payı mirasçılardan bir başkasına devredilmiş ise bu mirasçının miras payında artış olacak; söz konusu mirasçı miras payını devreden mirasçının yerine geçecek ve aynı talep hakkına sahip olacaktır. Payını devreden mirasçının üçüncü kişilere karşı sorumluluğu konusunda Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesinin birinci fıkrasının kıyasen uygulanabileceği öngörülmüştür. Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesinin birinci fıkrasının kıyasen uygulanması sonucunda miras payının devrinden itibaren devreden mirasçı beş yıl süreyle alacaklılara karşı, diğer mirasçılarla birlikte müteselsilen sorumlu olacaktır³⁰⁸. Taraflar aksini kararlaştırabilirler.

Mirasçı miras payını miras bırakanın mirasçılarından birine veya birkaçına devretmişse, miras bırakanın alacaklısı bu devre izin veya onay vermedikçe gerek miras payını devreden ve gerekse miras payını devralan mirasçıların kişisel ve müteselsil sorumlulukları devam edecek; miras bırakanın alacaklılarının bu devre

başka bir zümrede bulunan mirasçıya temlik etmesi durumunda , temlik işleminin 3. Kişi lehine yapıldığı kabul edilmektedir." a.g.e., s.527.

³⁰⁵ Özüğür, a.g.e., s.510.

³⁰⁶ Özüğür, a.g.e., s.510; "Miras paylarının devri sözleşmesinin adi yazılı olması yeterli olduğu gibi terekenin tümünü de kapsamı gerekmez." Y.2.H.D. 22.09.2005 T., 2005/10381 E., 2005/12645 K., Özüğür, a.g.e., s.535; Antalya, a.g.e., s.423; İmre, Erman, a.g.e., s.537; Dural, Öz, a.g.e., s.380.

³⁰⁷ Hayrünnisa Özdemir, "Mirasçılarının Murisin Borçlarından Dolayı Sorumluluğu", Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XVI, S. 1-2, 2012, s.213; Serozan, Engin, a.g.e., s.627; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.558.

³⁰⁸ Antalya, a.g.e., s.449; Kurtoğlu, a.g.e., s.126; Serozan, Engin, a.g.e., s.550.

izin veya onay vermeleri durumunda miras payını devreden mirasçının miras bırakanın borçlarından sorumlu olmayacaktır³⁰⁹.

Türk Medeni Kanunu'nun 677'nci maddesinin ikinci fıkrası bir mirasçının terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde üçüncü kişi ile miras payının devrina ilişkin sözleşme yapılması durumunda sözleşmenin noterlikçe düzenlenmesini geçerlilik koşulu olarak hükme bağlamıştır. Ayrıca aynı hükümde üçüncü kişi ile sözleşmenin yapılması halinde devir işleminin üçüncü kişiye paylaşmaya katılma yetkisini vermeyeceğini ancak paylaşma sonunda mirasçıya özgülenen payın kendisine verilmesini talep hakkı doğuracağı belirtilmektedir. Bu hükmün sonucu olarak da miras payını devralan üçüncü kişi mirasçılık sıfatını kazanamayacak miras ortaklığına giremeyecektir. Mirasçının miras payını üçüncü kişiye devretmesi durumunda miras hissesini devralan üçüncü kişi mirasçı sıfatını kazanmamaktadır; mirasçılıktan doğan hakları kullanma yetkisi yoktur³¹⁰. Örneğin mirasın paylaşılması talebinde bulunma hakkı yoktur. Türk Medeni Kanunu'nun 677'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca mirasın paylaşılmasının ardından, miras hissesini kendisine temlik eden mirasçıya düşen tereke mallarının kendisine devrini talep edebilecektir³¹¹. Üçüncü kişinin talep hakkı miras payını devreden mirasçı ile arasında söz konusu olan borç ilişkisinden kaynaklanan nispi bir hak doğurduğu için yalnızca hakkını devreden şahsa karşı ileri sürülebilir³¹².

Devir sözleşmesinde üçüncü kişi, devredenden belli bir süre içerisinde mirasın paylaşılmasını sağlamayı üstlenmiş ise, söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmesini talep edebilir³¹³.

³⁰⁹ Özüğür, a.g.e., s.514; Serozan, Engin, a.g.e., s.628; Antalya, a.g.e, s.420.

³¹⁰ Öztan, a.g.e., s.527; Özdemir, a.g.e., s.214. "Yazar söz konusu devir sözleşmesi ile payı devralan 3. Kişinin tenkis, denkleştirme, miras sebebiyle istihkak davası açamayacağını belirtmektedir."

³¹¹ Öztan, a.g.e., s.527; Özdemir, a.g.e., s.214-215. "Yazar, Türk Borçlar Kanunu'nun. 202'nci maddesi uyarınca mamelekin devralınmasından doğan sorumluluk hükmünün niteliği itibarıyla özel bir malvarlığı olan miras payının 3. Kişiye devrinde alacaklılara ek bir güvence sağlandığını; miras payını devralan 3. Kişinin, devralmayı alacaklılara ihbar ve gazetelerde ilan ettiği tarihten itibaren devraldığı miras payına isabet eden tereke borçlarından sorumlu olacağını, söz konusu sorumluluğun müteselsil sorumluluk olmamasının yanında tereke borçlarının tümüne ilişkin olmadığı, devralanın sorumluluğunun kapsamının tereke borçlarından devredilen miras payına tekabül eden miktar kadar olacağını belirtmiştir."

³¹² Öztan, a.g.e., s.528.

³¹³ İmre, Erman, a.g.e., s.522; Özdemir, a.g.e., s.215.

Miras payının üçüncü kişiye devri mirasçının sorumluluğunun nakline neden olmadığından dolayı devreden mirasçı Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesi gereğince tereke alacaklılarına karşı tereke borçlarından dolayı müteselsil sorumluluğu devam edecektir³¹⁴.

§ 18. MİRASÇILARIN FAİZ BORÇLARINDAN DOLAYI SORUMLULUĞU

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre mirasçılar, miras bırakanın borçlarından dolayı terekenin paylaşılmasından önce ve sonra beş yıl süre ile şahsen ve müteselsilen sorumludurlar. Mirasçılar, söz konusu borçların fer'i niteliğinde olan olan faizlerinden de borç ödeninceye kadar şahsen ve müteselsilen sorumludurlar³¹⁵.

Tereke mevcudunun borçlara yetmemesi durumunda terekenin resmi tasfiyesi mahkemece iflas hükümlerine göre yapılacağından İcra ve İflas Kanunu'nun 196'ncı maddesi gereğince alacaklılara tahakkuk edecek faiz ödemeleri İcra ve İflas Kanunu'nun 195'inci maddesine göre hesaplanan anaparalar ödendikten sonra bakiye değer üzerinden yapılacaktır³¹⁶. Vadesi gelmemiş yabancı para alacaklarının iflas tarihindeki kur üzerinden iskontolu değerinin masaya kaydı geçecek; vadesi gelmemiş alacakların iskontolu değerinin de masaya kaydı gerekecektir. 3494 Sayılı Kanun ile değişiklik yapılan İcra ve İflas Kanun'unun 196'ncı madde hükmü uyarınca; iflasın açılması ile iflas masasına giren alacaklar bakımından da faiz işlemeye devam edecektir³¹⁷.

³¹⁴ Antalya, a.g.e., s.427; Öztan, a.g.e., s.528; Serozan, Engin, a.g.e., s. 154.

³¹⁵ Özüğür, a.g.e., s.1470.

³¹⁶ Özüğür, a.g.e., s.1470;"Kural olarak iflas anına kadar doğmuş olan alacakların yine bu tarihe kadar işlemiş faizleri ile birlikte masaya kaydedileceği, iflasın açılmasından sonrada faizin işlemeye devam edeceği ancak tahakkuk edecek faiz ödemelerinin İcra ve İflas Kanunu'nun. 'nun 195. maddesine göre hesaplanan anaparalar ödendikten sonra bakiyesi üzerinden yapabilecektir." 23. HD. 14.01.2013 T. E:2012/5755, K:2013/36; 23. HD. 05.11.2012 T. E:4632, K:6407; 23. HD. 05.06.2012 T. E:2671, K:3940, (Çevrimiçi) [http:// www.e-uyar.com](http://www.e-uyar.com), 26 Nisan 2016.

³¹⁷ Özüğür, a.g.e., s.1471.

§ 19. MİRASÇILARIN İFLASI HALİNDE

Mirasçılardan iflas durumunda alacaklıların sahip olduğu hakları mirasçılardan birinin iflası veya mirasçılardan tümünün iflası olmak üzere iki başlık altında incelemek gerekmektedir.

Miras bırakanın borçlarından dolayı müteselsil sorumlu olan mirasçılardan birinin iflas etmiş olması durumunda alacaklıların sahip olduğu haklar İcra ve İflas Kanunu'nun 204'üncü maddesi uyarınca alacaklı alacağının bir kısmını müteselsil borçluların birinden alırsa ve başka bir müteselsil borçlu iflas ederse; alacaklı müflisin masasına alacağının kalan kısmını değil, tamamını yazdıracaktır³¹⁸. Alacağın tamamını müflisin masasına kaydettirme yetkisi alacaklıya ve alacaklı adına olmak üzere kısmi ödemede bulunan diğer müteselsil borçluya aittir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 204'üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca alacaklı alacağını tamamen tahsil ettikten sonra artan para kısmi ödemede bulunan müteselsil borçluya aynen ödenmeyecek, rücu hakkı olduğu miktara düşen hisse verilecek yani rücu hakkı alacağı bir iflas alacağı gibi onun payına düşen hisse ödenecektir³¹⁹.

Miras bırakanın borçlarından dolayı müteselsil borçlu mirasçılardan tamamının iflas etmesi haline ilişkin olarak İcra ve İflas Kanunu'nun 203'üncü maddesinin birinci fıkrasında bir borcu ile birlikte taahhüt edenlerin iflas muameleleri aynı zamana tesadüf ederse alacaklı alacağının tamamını müflislerin her birinin masasından talep edebileceği hükmüne yer verilmiştir³²⁰. Söz konusu hükmün uygulanabilmesi için mirasçılardan tamamının aynı zamanda iflas etmiş olmaları

³¹⁸ **Kurtoğlu**, a.g.e., s.87; **Yavuz Süphandağ, İcra ve İflas Hukukunda Uygulamalar**, 2.B., Naturel Yayınları, s.292.

"Alacağın, her ikisi de "müflis olan" müteselsil borçluların iflas masalarına , istifada tekrür olmamak koşulu ile yazdırılabileceği hükme bağlanmıştır." 12.H.D., 18.05.1989 T., 1989/3118 E., 1989/2984 K.,Erişim: Uyar, s.16111;"Müflisle birlikte borçlu olandan alacağının bir kısmını almış olan alacaklı, alacağının tamamını müflisin masasına yazdırabilecektir."İİD.25.03.1968 T., 1968/3080 E., 1968/2909 K., Erişim: UYAR, s.16111; Y.12. H. D.,E. 1973/12857,K. 1974/653,T. 28.1.1974 (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com>, 26 Nisan 2016.

³¹⁹ **Kurtoğlu**, a.g.e., s.88.

³²⁰ "Müteselsil borçluların iflası halinde , alacaklıların, her borçlunun iflas masasından talep edebileceği hüküm altına alınmıştır."11.H.D., 03.05.1989 T., 1989/1929 E., 1989/2793 K. ;" Asıl Borçlu ile birlik kefilin de iflasına karar verilmiş olması halinde alacaklıların alacağının tamamını, müflislerin her birinin masasına – tahsilde tekekrür olmamak kaydı ile yazdırılabileceği hüküm altına alınmıştır."19.H.D., 07.05.1996 T., 1995/3196 E., 1996/4367 K.,Erişim:UYAR, s.16106.

gerekmektedir. ilgili hükmün uygulanması bakımından aynı zamanda veya farklı zamanlarda iflaslarına karar verilmiş olsa bile tasfiye işlemlerinin aynı zamana tekabül etmesi yeterli görülmektedir³²¹. Alacaklı isteğe bağlı olarak alacağının tamamını müteselsil borçlu müflislerin her birinin iflas masasından talep edebilecektir. Alacaklının bu yolu belirlemiş olması halinde, İcra ve İflas Kanunu'nun 203'üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca çeşitli masalardan ayrılan payların toplamı, alacak miktarından fazla ise, söz konusu fazla miktar müflis mirasçılarının payından fazla ödeme yapan kimsenin masasına intikal edecektir³²². İcra ve İflas Kanunu'nun 203'üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince masaların alacaklıya ödemiş olduğu payların toplamı, alacak miktarını aşmıyorsa, bu takdirde mirasçılar, hisselerinden fazla ödemede bulunmuş olsa bile birbirlerine rücu etme hakkına sahip değildirlir³²³.

§ 20. MURİSİN KREDİ BORÇLARININ BULUNMASI HALİNDE MİRASÇILARIN SORUMLULUĞU

Banka kredileri günümüzde hemen herkesin başvurduğu nakit desteği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bankalar kredi başvurusu yapan kimseler açısından hayat sigortası yaparak kredi ödeme süresince herhangi bir ölüm yahut hastalık riskine karşı teminat oluşturmaktadırlar. Bu çerçevede kredi hayat sigortası, kredi borçlusunun ölümü halinde bakiye kredi alacağını teminat altına alan bir sigorta türüdür³²⁴. Kredi hayat sigortası, ticari hayatta özellikle tüketici kredisi veya kredi kartı müşterilerine yönelik olarak yapılmakta ve bankalar tarafından özellikle tüketici kredileri açısından zorunlu bir sigorta gibi gösterilmektedir. Buna karşılık kredi hayat sigortası isteğe bağlı bir sigorta türüdür. Bu bağlamda kredinin zorunlu şartı olarak gösterilmesi veya kendiliğinden yenilenmesi Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un 10'uncu maddesine aykırılık teşkil etmektedir³²⁵.

³²¹Talih Uyar, Gerekçeli ve İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C.10, 2.B, Turan Kitabevi, s.16103; Kurtoğlu, a.g.e., s.86; Süphandağ, a.g.e., s.292.

³²²Uyar, a.g.e., s.16104.

³²³Uyar, a.g.e., s.16104; Kurtoğlu, a.g.e., s.87; Süphandağ, a.g.e., s.292.

³²⁴Mustafa Çeker, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre Sigorta Hukuku, 10.B., Karahan Kitabevi, Adana, 2014, s.245.

³²⁵Çeker, a.g.e., s.245.

Kredi çeken kimseye yapılan kredi hayat sigortası doğrultusunda, kredi çeken kimsenin ödeme süresi içinde vefat etmesi durumu bakımından bakiye kredi borcunun ödenmesi güvence altına alınmaktadır. Kredi alanın ölmesi durumunda bakiye borç sigorta şirketi tarafından teminat altına alınmaktadır³²⁶. Ancak kredi hayat sigortası yapılmaması durumunda mirasçılar mirasbırakanın borçlarından dolayı mirası reddetmemişlerse kredi borçlarını ödemek zorunda kalırlar.

Kredi hayat sigortaları kapsamında uygulamada konusunda sigorta poliçesinin kendiliğinden yenilenmemesi ve sözleşmenin yapılması aşamasında mevcut hastalıkların beyan edilmemesini gibi problemlerle karşılaşmaktadır. İlk olarak sigorta poliçesinin yenilenmemesi hususu ele alınacak olursa; kredi hayat sigortası poliçeleri uygulamada genellikle bir yıl süre ile yapılmakta ve müşteri talepte bulunmadığı sürece yenilenmemekte; bu durumun sakıncaları da ancak kredi müşterisinin (mirasbırakanın) ölümü ile ortaya çıkmaktadır³²⁷. Alacaklı konumundaki banka, kredi alan miras bırakanın mirasçılarında bakiye kredi borcunu talep ettiği zaman mirasçılar bakiye kredi borcunun sigorta şirketi tarafından ödenmesi gerektiği yönünde itiraz etmektedirler³²⁸. Bu türde bir karmaşa yaşanmaması açısından alacaklı banka lehine yapılan kredi hayat sigortasının her yıl re'sen yenilenmesi hususu sözleşmede belirtilmelidir ya da kredi borçlusunu her yıl yenileme talebinde bulunmalıdır. Kredi sözleşmesini yenileme yükümlülüğü kredi borçlusunda olduğundan dolayı banka, kredi sözleşmesine poliçenin yenilenmemesinden dolayı sorumlu tutulmamalıdır³²⁹.

Sözleşme yapılması aşamasında mevcut hastalıkların bildirilmemesi uygulamada karşımıza sıklıkla karşılaşılan bir başka hususu oluşturmaktadır.

³²⁶Metin Ulusal, *Açıklamalı-İçtihatlı Tüketici Hukuku*, Bilge Yayınevi, Ankara 2016,s.262.

³²⁷Çeker, a.g.e., 247.

³²⁸Çeker, a.g.e., 247.

³²⁹Çeker, a.g.e., 247;" Davacı vekili, tarımsal kredi sözleşmesi ile davalı bankadan kredi kullanan ve 18.07.2001 tarihinde vefat eden müvekkillerinin murisi A. Hakkında sözleşme hükümlerinde bahsi geçtiği halde banka görevlilerinin ihmali yüzünden hayat sigortası yapılmaması nedeniyle müvekkillerinin sigorta bedelini alamadıklarını ileri sürerek, 2.000.000.000 TL'nin murisin vefat tarihinden itibaren işleyecek birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.Mahkemece anılan sözleşme hükümlerine göre bankaca uygun görülmesi halinde aslen sigorta yaptırma, yenilettirme ve primlerini ödeme yükümlülüğünün sigorta lehdarına ait olduğu, davacıların murisinin sözleşmenin imzalandığı 12.10.1999 tarihi ile öldüğü 18.07.2001 tarihi arasındaki uzun süre içinde kendisine bankanın hayat sigortası yaptırmasına itiraz etmediği, ölüm nedeni hususları göz önünde bulundurulmadan yetersiz bilirkişi raporuna itibar edilerek , davalı bankanın kredi borçlusunu A.'ya hayat sigortası yaptırmaması nedeniyle sorumlu tutulması doğru görülmemiştir."Y.11.H.D., 22.09.2003 T., 2003/2205 E., 2003/8062 K., Erişim: Çeker, a.g.e., 247-248,50.dn.

Uygulamada bankalar tarafından kredi hayat sigortası poliçesi düzenlenmesi aşamasında müşterinin sağlık durumuna yönelik bilgilerin boş bırakılmış olduğu ve diğer kredi evrakları ile birlikte toplu bir biçimde müşteriye imzalatıldığı gözlenmektedir. Kredi hayat sigortası yaptıran kimse bakımından kural olarak Hayat Sigortası Genel Şartları'nın C.2.2. maddesi gereğince "*Gerek sigorta ettiren gerekse sigortalı ve temsilci, sigorta sözleşmesinin yapılması sırasında kendisince bilinen ve sigortacının sözleşmeyi yapmamasını gerektirecek bütün halleri bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün ihlali halinde, sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde sözleşmeden cayabilir ve prime hak kazanmaktadır.*" Burada sigorta ettirene gerçek durumu bildiği takdirde sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır koşullarla yapmasına sebep olacak durumları bildirme yükümlülüğü getirilmiş bulunmaktadır³³⁰. Buna bağlı olarak beyan yükümlülüğünün sigorta ettiren tarafından kasten ihlal edilmesi durumunda sigorta şirketinin tazminat ödeme yükümlülüğü ortadan kalkacaktır³³¹. Burada kredi alan kimsenin bütün bu hususlardan haberdar olması ve ilgili kanun maddelerini bilmesi veya ilgili kuralların ihlali durumunda ne gibi yaptırımlarla karşılaşacağını bilmesinin beklenmesi adil değildir. Burada esas önemli bilgilendirme görevi banka görevlileri ve sigortacılara düşmektedir. Zira ilgili kanun maddelerine ve sözleşmelere vakıf olan kimseler bu kimselerdir. Mirasçılarının da korunması yönünden kredi alan kimseye karşı bu hususların çok iyi açıklanması gerekmektedir³³². Yönetmeliğin yedinci maddesi uyarınca bilgilendirme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda sigorta ettirene sigorta sözleşmesini fesih ve eğer varsa uğranılan zararın tazminini talep etme imkânı tanınmıştır. Kanaatimizce ilgili haklar mirasçılar tarafından da ileri sürülebilirdir.

Burada incelenmesi gereken önemli bir konu intihar ihtimalinin bulunduğu durumlar hayat sigortası kapsamında sigortacının ödeme yapma yükümlülüğünün

³³⁰Çeker, a.g.e., s.249; **Dilek Kabukçuoğlu Özer, Mukayeseli Hukukta ve Uygulamada Hayat Sigortası**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun ve 4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Çerçevesinde Tamamıyla Yenilenmiş 2.Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü(T.İş Bankası A.Ş. Vakfi),Ankara,2014, s.280.

³³¹Çeker, a.g.e.,s.249.

³³²Özer, a.g.e., s.319."5684 S. Sigortacılık Kanunu Hükümlerine istinaden yayımlanan Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik m.5/3 " Sigortacı, dürüstlük ilkleri çerçevesinde; sözleşmenin müzakeresi, kurulması ve devamı sırasında sigorta ettirene, sigortayla ilgili teknik konularda yardımcı olmak, yapılacak veya yapılmış sigortacılık işlemlerinin özellikleri ve sözleşmeye konu sigorta teminatı ile sigortanın işleyişi hakkında gerekli her türlü bilgiyi sözlü ve yazılı olarak sağlamak ve sigorta ettireni yanıltıcı her türlü hal ve davranıştan kaçınmak zorundadır."

bulunup bulunmadığının belirlenmesidir. Türk Ticaret Kanunu'nun 1503'üncü maddesinin birinci fıkrası "... yenilemeler de dâhil olmak üzere, en az üç yıldan beri devam eden ve ölüm ihtimaline karşı yapılan bir sözleşmede, bu süre geçtikten sonra intihar ederse veya intihara teşebbüs sonucu ölürse, sigortacı sigorta bedelini ödemekle yükümlüdür." hükmünü içermektedir. Kanunun lâfzî yorumu ile burada kredi borcunun sigortacı tarafından ödenmesi için sözleşmenin en az üç yıldan beri devam etmesi ve bu sürenin geçmesinin ardından intihar olayının meydana gelmesi gerekir. Burada üç yıllık süre içerisinde intihar olayının meydana gelmesi halinde hayat sigortası kapsamında sigortacıyı sorumlu tutmak mümkün değildir. Kural olarak bu halde sigortacının ödeme yükümlülüğü bulunmamakla beraber maddenin ikinci fıkrası "*Sigortalının intiharı veya intihara teşebbüsü sonucu ölümü, akli melekelerindeki bir rahatsızlık sebebiyle üç yıldan önce gerçekleşmiş ise sigortacı sigorta bedelini ödemek zorundadır.*" şeklinde düzenlenmekle sigortacının sorumluluğunun kapsamı genişletilmiştir.

Kredi kartı borçları açısından bir sigorta söz konusu olmadığından kredi kartı borçlarının mirasçılar tarafından ödenmesi gerekmektedir. Ancak kredi kartı borcundan kurtulmak açısından mirasçılar çaresiz değildir. Kredi kartlarının borcunu ödemek istemeyen mirasçı mirası reddederek kredi kartı borcundan kurtulma imkanına sahiptir.

§ 21. PAYLAŞMADA KENDİSİNE REHİNLİ MAL ÖZGÜLENEN MİRASÇININ SORUMLULUĞU

Türk Medeni Kanunu'nun 655'inci maddesinde " Paylaşmada kendisine miras bırakanın borçları için rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçı, o malın güvence altına aldığı borcu üstlenmiş olur." hükmüne yer vermiştir. Türk Medeni Kanunu'nda yer alan bu hüküm bakımından, hükümde geçen "...borcu üstlenmiş olur" ibaresinin nasıl yorumlanacağı tartışmalıdır. Bu bağlamda alacaklıya karşı da hüküm ve sonuç doğuran borcun dış üstlenilmesinin mi yoksa borcun iç üstlenilmesinin mi söz konusu olacağına ilişkin iki ayrı görüş söz konusudur.

Özdemir'e göre bu özel hüküm uyarınca rehinli alacaklı, borcun paylaşılmasına razı olmasa bile, paylaştırmadan itibaren rehin konusu alacağını, sadece rehinli malın düştüğü mirasçıdan isteyebilecektir³³³. Buna göre Türk Medeni Kanunu'nun 655'inci maddesi uyarınca beş yıllık sürenin geçmesi beklenmeden, mirasın paylaşıldığı anda, kendisine rehinli mal iktisap eden mirasçı buna ilişkin tereke borcundan bizzat sorumlu olacak ve diğer mirasçılar alacaklıya karşı bu borçtan ne müteselsilen ne de kısmen sorumlu olacaklardır³³⁴. *Kurtoğlu*'na göre ise bu hüküm yalnızca iç ilişkide uygulanabilecek ve alacaklının rızası olmadan dış ilişkide hüküm ifade etmeyecektir³³⁵. Yani dış ilişkide müteselsil sorumluluk devam edecektir.

Bizim de katıldığımız görüş kendisine rehinli mal isabet eden mirasçının diğer bütün mirasçılarla birlikte bu beş yıllık süre zarfında müteselsilen sorumlu olduğu ve bu çerçevede ilgili hükümde geçen "...borcu üstlenmiş olur" ibaresinin kanuna dayanan bir iç üstlenme olarak yorumlanması gerektiği yönündedir. Alacaklı yönünden de tahsil kabiliyeti açısından en elverişli yöntemin bu olacağı görüşündeyiz.

Avcı, Türk Medeni Kanunu' nun 655'inci maddesinde rehnedilmiş tereke malından sorumluluğun yanında tereke malı kendisine düşen mirasçının kişisel sorumluluğunun kabul edildiğini belirtmekle birlikte; payına miras bırakanın borçları için rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçının, malın değeri borcu karşılamazsa kişisel malvarlığı ile bakiye borçtan sorumlu olduğunu, söz konusu sorumluluğun rehin, ipotek tesisi ve ipotekli borç senedi verilmesi durumunda söz konusu olacağını belirtmektedir³³⁶. Konuya ilişkin olarak Türk Medeni Kanununda özellik taşıyan bir diğer hal de miras bırakanın bir borcu için terekeye dahil bir taşınmaz mal üzerinde rehin tesis edilmesi durumudur. Türk Medeni Kanunu'nun 655'inci maddesinde, paylaşmada mirasbırakanın borçları bakımından kendisine rehinli

³³³ *Özdemir*, a.g.e., s.212.

³³⁴ *Özdemir*, a.g.e., s.212.

³³⁵ *Kurtoğlu*, a.g.e., s.118."Yazar, kendisine rehinli mal iktisap eden mirasçı da dahil olmak üzere, bütün mirasçıların müteselsilen sorumlu olduklarını ve bu sorumluluğun taksimden itibaren beş yıl süre ile devam ettiğini alacaklının bu süre zarfında dilediği mirasçıdan alacağını talep edebileceğini, mirasçılardan herhangi birinin borcu ödemek zorunda kalması durumunsa , rehinli tereke malını iktisap eden ve buna bağlı borcu yüklenen mirasçıya rücu edebileceğini savunmaktadır."

³³⁶ *Avcı*, a.g.e., s.216." Yazar, gayrimenkul mükellefiyeti ve irat senedi verilmesi durumlarında bu sorumluluğun ortaya çıkmayacağını belirtmektedir."

tereke malı düşen mirasçının söz konusu malın güvence altına aldığı borcu yüklenmiş olacağı hükmüne yer verilmiştir³³⁷. Borcun borcu üstlenen mirasçıya geçmesi bakımından alacaklının rızası önem arz edecektir. Bu şekilde borcun borcu üstlenen mirasçıya geçebilmesi için alacaklının borcun üstlenilmesine rıza göstermiş olması gerekecektir³³⁸.

İpotekli taşınmazın özgülenmesi açısından önem arz eden bir diğer hüküm ise Türk Medeni Kanunu'nun 888'inci maddesinin ikinci fıkrasında ipotekli bir taşınmazın devrine ilişkin olarak yeni malik borcu üstlenmiş ise alacaklı kendisine başvurma hakkını saklı tuttuğu bir yıl içerisinde yazılı olarak önceki borçluya bildirmemesi halinde, borçlunun borcundan kurtulacağına ilişkin hükümdür.

Söz konusu bir yıllık süre Türk Medeni Kanunu'nun 890'ıncı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tapu idaresinin, taşınmazın yeni malikinin borcu üstlendiğini alacaklıya tebliğ etmesinden itibaren işlemeye başlayacaktır. Üzerinde miras bırakanın bir borcu için ipotek tesis edilmiş bir tereke malının mirasçılardan bir veya birkaçına özgülenmesi durumunda, alacaklı bu durumun kendisine karşı tapu memuru tarafından tebliğ edilmesinden itibaren bir yıl içinde yazılı olarak diğer mirasçılara başvurma hakkını saklı tuttuğuna ilişkin bir bildirimde bulunmadığı takdirde, ilgili alacaklının, borcun, taşınmazın kendisine özgülediği mirasçı veya mirasçılar tarafından üstlendiğini kabul etmiş sayılır³³⁹. Alacaklılar diğer mirasçılara başvurma hakkını ilgili sürede bildirmediği takdirde alacaklarını sadece ipotekli taşınmazın kendisine özgülediği mirasçıdan talep edebileceklerdir. Alacaklının, kendisine yapılan bildirimde karşı bir yıl içinde bu şekilde herhangi bir bildirimde bulunmadığı durumlarda, mirasçılardan söz konusu borcun ödenmesinden müteselsil sorumlulukları, beş yılın dolmasından önce bir yılın dolması ile birlikte sona ermiş olacaktır³⁴⁰.

³³⁷ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.362; Antalya, a.g.e., s.443; Berki, a.g.e., s.115; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.734.

³³⁸ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.362.

³³⁹ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.363; Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, Saibe Oktay Özdemir, Eşya Hukuku, 18. B., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2015, a.g.e., s.949.

³⁴⁰ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.364; Oğuzman, Seliçi, Oktay, Özdemir, a.g.e., s.954.

BÖLÜM IV

MİRASÇILARIN MÜTESELSİL SORUMLULUKLARININ SONA ERMESİ

§ 22. GENEL SONA ERME SEBEPLERİ

I. Genel Olarak

Mirasçılardan müteselsil sorumluluğunun sona erme sebeplerinin Miras Hukuku'na ilişkin olarak sona ermesini incelemeye önce Borçlar Kanunu'nda yer alan genel olarak borcun sona erme sebeplerine değinmek gerekir. Borçlar Kanunu'nda borcu sona erdiren genel sebeplere yer verilmiştir. Türk Borçlar Kanunu'nda dar anlamda borcu sona erdiren sebepler; ifa, ibra, yenileme, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi, ifa imkânsızlığı, takas dar anlamda borcu sona erdiren sebepler olarak düzenlenmektedir³⁴¹. Önemle belirtmelidir ki borcun sona erme sinden sonra ayrı başlık altında ele alınan zamanaşımı halinde borç sona ermez, eksik borca dönüşür.

Müteselsil borçluluk kavramı, birden çok borçlunun bir veya birden fazla alacaklıya karşı emdin tamamından sorumlu olduğu ve bu borçlulardan birinin veya birkaçının ifası ile ifa edilen miktarda diğerlerinin de borçtan kurtulduğu bir borç ilişkisi olarak tanımlanmaktadır³⁴². Müteselsil sorumluluk kavramı açısından Türk Borçlar Kanunu'nun "*Borçların çokluğu*" prensibinin benimsediğini belirtmiştik.

³⁴¹Oğuzman,Öz, *Borçlar Genel*, C.1, s.551.

³⁴²Oğuzman, Öz, *Borçlar Genel*, C.2., s.452; Akıntürk, a.g.e. s.35; Eren, a.g.e., s.386; Turanboy, Kürşat:"Müteselsil Sorumluluk Kavramı ve Müteselsil Sorumlulukta Borçlar Kanunu Tasarısının Hükümleri" e-akademi, Hukuk, Ekonomi, Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, Aralık 2009, Sayı, 94, s.1.

Borçların çokluğu prensibinin benimsenmesi ile borçlulardan herhangi birinin alacaklı ile arasındaki borç ilişkisinin sona ermesine rağmen diğer borçluların borçlarının devam edebileceği, borçlulardan her birinin kişisel veya ortak def'ileri ileri sürebileceği, tüm borçluların ortak (müşterek) def'ileri ileri sürme hakları farklı düzenlenmesi, zamanaşımı def'isinden borçlulardan birinin feragat etmesi durumunda diğer borçlulara karşı ileri sürülememesi gibi hükümlere yer verilmiştir.

Mirasçılardan müteselsil sorumlulukların sona ermesi Borçlar Hukuku kaynaklı sebepler ve miras hukukuna özgü sebepler olmak üzere iki grupta incelemek gerekir.

II. Borçlar Hukukuna Özgü Sona Erme Sebepleri

A. İfa

İfa kavramı genel olarak borcun sona ermesinin başlıca sebebini oluşturmaktadır. Genel olarak borcun sona erme sebeplerinden olan ifa, müteselsil borçluluk kapsamında da borcun sona ermesi sonucunu doğurmaktadır. Eski borçlar kanununun da tediye kavramının kullanılmasına karşın yeni borçlar kanununda ifa kavramına yer verilmiştir. Tediye kavramı para borçlarının ifası hakkında bir kavram olmasına karşın ifa kapsamı itibariyle geniş kapsamda borcun yerine getirilmesini ifade eden bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır³⁴³.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 166'ncı maddesinin birinci fıkrası Borçlulardan birinin, ifa veya takasla borcun tamamını veya bir kısmını sona erdirmesi durumunda, bu oranda diğer borçluları da borçtan kurtarmış olacağı hükmüne yer verilmiştir.

Müteselsil borçlulukta, alacaklı dilediği borçluya karşı borcun tamamını ifa etmesi yönünde başvuruda bulunabilir. Alacaklı, Türk Borçlar Kanunu'nun 163'üncü maddesinin birinci fıkrası gereğince muaccel olmuş bir borcun tamamını veya bir kısmını ifa etmek üzere müteselsil borçluların tamamı ya da birkaçından borcun

³⁴³Ferhat Canbolat: "Müteselsil Borcun Sona Erme Nedenleri", Ankara Barosu Dergisi, Yıl:66, Sayı:3, Yaz 2008, s.70.

tamamını talep edebilir³⁴⁴. Türk Borçlar Kanunu'nun 163'üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince müteselsil borçluların sorumluluğu borcun tamamının ödenmesine kadar devam eder.

Kural olarak her bir borçlu, borcun tamamından sorumludur. Ancak müteselsil borçlu, borcu kısmen ödemek isteyebilir. Alacaklı, kısmi ifayı kabul etmek zorunda değildir³⁴⁵. Kısmi ifanın kabul edildiği durumlarda ise ifa edilmiş olan kısım oranında diğer borçluların borcu sona ermekle birlikte; geriye kalan kısım açısından borçluların müteselsil sorumlulukları devam edecektir³⁴⁶. Borcun tamamen ifa edilmesine kadar tüm borçluların sorumluluğu devam eder.

Mirasçılardan her hangi biri borcun tamamını ifa etmiş olduğu takdirde borç sona erecek ve diğer mirasçıların da alacaklıya karşı borcu sona ermiş olacaktır³⁴⁷. Fakat müteselsil borçlu konumundaki bir mirasçı eğer borcun bir kısmını ifa etmiş ise bu takdirde borç bu oranda sona erecek diğer mirasçılar da borçtan bu oranda kurtulmuş olacaklardır. Borçlu, ifa yolu ile borcun tamamını değil de bir kısmını ifa ettiği takdirde; alacaklı, sona ermeyen borç miktarı için borcun ifasını bütün borçlulardan talep etme imkanına sahiptir³⁴⁸.

Örneğin;100.000 TL'lik bir borcun, müteselsil borçlulardan (B) bu borcun 30.000 TL'lik kısmı için ödeme yapmış ise geriye kalan 70.000 TL'lik kısmı açısından bütün borçluların müteselsilen sorumluluğu devam etmektedir.

Müteselsil borçluluk kapsamında üçüncü kişinin alacaklıya karşı borcu ifa etmiş olması durumunda, yine müteselsil borçlular borçtan kurtulmuş olurlar.

³⁴⁴ **Kapancı**, a.g.e., s.205; **Tekinay,Akman,Burcuoğlu,Altop**, a.g.e., s.297; **Oğuzman,Öz,Borçlar Genel, C.1.**, s.453; **Akıntürk**, a.g.e., s.198.

³⁴⁵ **Canbolat**, a.g.e., s.70; **Kapancı**, a.g.e., s.205; **Oğuzman,Öz, Borçlar Genel C.2.**, s.454; **Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e., s.764.

³⁴⁶ **Canbolat**, a.g.e., s.70; **Kapancı**, a.g.e., s.206.

³⁴⁷ **Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2.**, s.467.

³⁴⁸ **Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2.**, s.467; **Kapancı**, a.g.e., s.206; **Hatemi, Gökyayla**, a.g.e., s.333.

B. Takas

Takas, iki kişi arasındaki aynı cinsten, karşılıklı ve muaccel borçların, taraflardan birinin tek taraflı irade beyanıyla sona erdirilmesini ifade eder³⁴⁹. Takas hakkının kullanılabilmesi için alacaklar karşılıklı ve aynı cinsten, muaccel ve dava edilebilir olmalı ve takastan feragat edilmemiş olmalıdır³⁵⁰.

Miktar itibariyle takas konusu borçların miktarlarının aynı olması durumunda takas sonucunda diğer müteselsil borçluların da borcu tamamen sona erer; borç miktarının birinin diğerinden düşük olması durumunda ise düşük miktar oranınca borç sona erer; geriye kalan miktar bakımından ise borç devam eder³⁵¹.

Aynı kısmi ifa halinde olduğu gibi takas yolu ile de borcun bir kısmının sona ermesi durumunda alacaklı tarafından borcu sona ermemiş olan kısmı açısından borçlular müteselsilen sorumlu olmaya devam edecektir.

Mirasçılardan birinin kendi alacağı ile müteselsil borcu takas ederek müteselsil borcu sona erdirme imkânı var ise diğer bir mirasçı söz konusu kullanılmamış takas hakkını kullanmalı mümkün değildir³⁵². Takas hakkına sahip olan mirasçı takas hakkını kullanmış ise, Türk Borçlar Kanunu'nun 166'ncı maddesinin birinci fıkrası gereğince tüm müteselsil borçlu mirasçılar alacaklıya karşı takas edilen miktar oranında borçtan kurtulacaklardır.

C. İbra

İbra kavramı, Türk Borçlar Kanunu'nun 132'nci maddesi uyarınca alacaklı ile borçlu arasında yapılmış olan bir sözleşme ile aralarındaki borcu kısmen veya tamamen³⁵³ ortadan kaldırılması olarak tanımlanabilir³⁵⁴. İbra, İsviçre Borçlar

³⁴⁹ Oğuzman, Öz, *Borçlar Genel, C.2.*, s.605; Canbolat, a.g.e., s.71; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.1022; Kapancı, a.g.e., s.212.

³⁵⁰ Canbolat, a.g.e., s.71; Kapancı, a.g.e., s.212.

³⁵¹ Canbolat, a.g.e., s.71; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.1013; Akıntürk, a.g.e., s.172; Kapancı, a.g.e., s.212.

³⁵² Oğuzman, Öz, *Borçlar Genel, C.2.*, s.466.

³⁵³ Özkan Ertekin, *Açıklamalı ve İçtihatlı İş Hukukunda İbra*, Kartal Yayınları, Ankara,2007, s.97; Kapancı, a.g.e., s.227; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.987.

³⁵⁴ Haluk Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul 2012, s. 290; Kapancı, a.g.e., s.227.

Kanunu'nun 115'inci maddesinde düzenlenmiş olduğu halde Eski Borçlar Kanunu'nda ibra kavramına yer verilmemekteydi. Ancak Yeni Türk Borçlar kanunu ibra kavramına yer vererek bu eksikliğı gidermiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 132'nci maddesi "*Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekilde bağı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekilde bağı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabilir.*" hükmüne yer vererek ibra kavramını üstü kapalı olarak açıklamıştır.

İbra ile birlikte asıl borç tamamen veya kısmen fer' ileriyle birlikte³⁵⁵ sona erecektir³⁵⁶. İbra, tek taraflı feragatten farklı olarak alacaklı alacak hakkından tek taraflı olarak feragat edemeyecek; borçlu ibrayı kabul etmedikçe borç devam edecektir³⁵⁷.

Alacaklı Müteselsil borçluların tamamıyla ibra anlaşması yaptığı durumda bütün borçlular ibra anlaşmasında öngörülüşü şekilde borçtan kurtulacaktır³⁵⁸.

Alacaklı yalnızca bir mirasçayı borçtan kurtarmak maksadı ile ibra etmişse Türk Borçlar Kanunu'nun 166'nci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtildiğı gibi "*...ibra sözleşmesi diğer borçluları da ibra edilen borçlunun iç ilişkilerindeki borca katılma payı oranında borçtan kurtarır.*" hükmü uyarınca ibra edilmeyen borçlular(mirasçılar) belirtilen miktarda borçtan kurtulduklarını ileri sürebilirler³⁵⁹. Yani diğer borçlular açısından iç ilişkideki payı oranında borçtan kurtulacaklardır.

Canbolat, alacaklı müteselsil borçlu durumundaki mirasçılardan herhangi birisini ibra etmiş bununla birlikte açıkça diğer borçluları da ibra ettiğini açıkça belirtmiş ise diğer borçlu mirasçılar da borçtan kurtulacaklardır; alacaklı açık bir şekilde diğer borçlu mirasçılarını ibra etmediğini belirtiyorsa bu takdirde diğer borçlu

³⁵⁵ Ertekin, a.g.e., s.235; Kapancı, a.g.e., s.228; Canbolat, a.g.e., s.73.

³⁵⁶ Kılıçoğlu, "Borçlar Genel", s.814.

³⁵⁷ Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.986.

³⁵⁸ Kapancı, a.g.e., s.228; Canbolat, a.g.e., s.73; Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.468; Tunçomağ, a.g.e., s.1053.

³⁵⁹ Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2., s.466; Kapancı, a.g.e., s.228; Alper Gümüş, "Bir Borç ilişkisinde Müteselsil Borçlulardan Birinin İbrası nın Diğer Borçlular Bakımından Etkisi", Prof. Dr. Selahattin Sulhi Tekinay'ın Hatırasına Armağan, Beta Yayınları, İstanbul, 1999, s.319.

mirasçılar borçtan kurtulamayacaklarını belirtmekte idi³⁶⁰. *Ertekin*, müteselsil borçlulardan birinin ibra edilmesi konusunda; iç ilişkide rücu talebi ile borcu ödeyen müteselsil borçlunun diğer borçlulara başvuru hakkı bulunduğuna göre borçlulardan birinin ibra edilmesi durumunda diğer borçluların da borçtan kurtulmasının uygun olacağını belirtmektedir³⁶¹.

Mevcut düzenleme gereğince alacaklının müteselsil borçlulardan biri ile yaptığı ibra sözleşmesi ile bütün müteselsil borçluları borçtan kurtarmayı amaçlamış ise ibra sözleşmesine katılmayan diğer borçlular bakımında da borcun sona ereceği kabul edilmektedir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 166'ncı maddesinin üçüncü fıkrası ile alacaklının sadece bir borçluyu ibra etmesi durumunda, ibra ettiği borçlunun iç ilişkideki hissesi kadar, diğer borçlulara karşı da alacak hakkını kaybedeceği hükme bağlanmıştır³⁶².

Mirasçılardan müteselsil sorumluluğunda da müteselsil borçlu mirasçılar bakımından açıklanan hususlar geçerlidir. Yine müteselsil borçlulukta alacaklının müteselsil borçlu mirasçılardan yalnızca birini ibra ettiği ve diğerlerinin de halin icabından dolayı tamamen veya Türk Borçlar Kanunu'nun 166'ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca payı oranında borçtan kurtuldukları durumda, ibra edilen müteselsil borçlunun diğer mirasçılara bununla ilgili bir ihbarda bulunması gündeme gelebilir. Aksi takdirde, diğer borçlular diğer mirasçılar durumdan haberdar olamayacağı için alacaklıya eski borç miktarı üzerinden sebepsiz zenginleşmeye yol açacak ödemedede bulunabilirler. Bu durum Türk Borçlar Kanunu'nun 165'inci maddesindeki müteselsil borçlulardan birinin diğer müteselsil borçluların hukuki durumunu ağırlaştırması yasağına aykırılık teşkil edecektir. Kapancı, bu durumda ibradan haberi olmayan ve olması da gerekmeden alacaklıya tam ifada bulunan

³⁶⁰Canbolat, a.g.e., s.73;"Alacaklı, borçlulardan birini ibra etmiş ve durumun özelliğinden diğerlerini de ibra etmek istediği sonucu çıkmıyorsa diğer borçluların sorumluluğu devam edecektir." 2010/601 E., 2010/8893 K., Erişim:www.yargidunyasi.com.tr; Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, s.302.

³⁶¹Ertekin, a.g.e., s.59.

³⁶²Oğuzman, Öz, *Borçlar Genel, C.2.*, s.469; Hatemi, Gökyayla, a.g.e., s.334.

müteselsil borçlu mirasçı, hiç ibra yapılmamış gibi ilgili müteselsil borçluya rücu talebinde bulunabileceğini belirtmektedir³⁶³.

Borcu sona erdiremeyen ancak maddi hukuk bakımından borcu, usul hukuku bakımından davayı sona erdiren bir hukuki işlem olarak sulh anlaşması kavramını ele almakta yarar vardır³⁶⁴. Sulh, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 313'üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca tarafların mahkeme önünde veya mahkeme dışında aralarındaki uyuşmazlığı yahut tereddütlü durumu sona erdirmek için yaptıkları bir sözleşme olarak tanımlanmaktadır³⁶⁵.

Sulh, taraflara aralarındaki uyuşmazlığı yahut tereddütlü durumu kesin hükme ihtiyaç duymadan sona erdirebilmelerine imkân tanıyan çifte karakterli bir sözleşmedir³⁶⁶. Sulh olmanın müteselsil borçlular üzerindeki etkisi bakımında müteselsil borçlulardan birisi alacaklı ile sulh olduğunda söz konusu sulh işlemi alacaklının tatmin edilmesi sonucunu doğuruyorsa tüm borçlular için hüküm ve sonuç ifade edecek; alacaklının tatmin edilmesi sonucunu doğurmuyor ise bu takdirde yalnızca işlemi yaptığı müteselsil borçlu bakımından hüküm ve sonuç ifade edecektir³⁶⁷. *Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop*, alacaklının müteselsil borçlu mirasçılardan biri ile diğer borçluların da borçtan kurtulması amacını güden sulh sözleşmesinin yapılması durumunda diğer borçluların, alacaklı ile sulh sözleşmesi yapmış olan borçlunun iç ilişkide payına isabet eden miktar oranında borçtan kurtulmuş olacağını belirtmektedir³⁶⁸.

Kapanıcı, uyuşmazlığın dava konusu haline getirilmeden yapılan sulh anlaşmasının sadece müteselsil borçlulardan biri ile yapılması durumunda söz konusu sulh anlaşmasının diğer müteselsil borçluların durumuna etki edip etmeyeceği durumuna ilişkin olarak alacaklının yalnızca müteselsil borçlulardan biriyle müteselsil borca ilişkin uyuşmazlığı çözümlenmeye yönelik anlaşma

³⁶³ *Kapanıcı*, a.g.e., s.233.

³⁶⁴ *Kapanıcı*, a.g.e., s.238; *Canbolat*, a.g.e., s.77.

³⁶⁵ *Kapanıcı*, a.g.e., s.238; *Cenk Akil*, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Sulh ve Sulh Yoluyla Şarta Bağlı Hüküm Verilip Verilemeyeceği Meselesi", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVI, Y. 2012, Sayı. 4, s.2.

³⁶⁶ *Akil*, a.g.e., s.15.

³⁶⁷ *Canbolat*, a.g.e., s.78."Yazar, bu durumda diğer borçluların borçtan kurtulması, alacaklı ve sulh sözleşmesi yapmış olan borçlunun iç ilişkideki payına düşen miktar oranında gerçekleşeceğini belirtmektedir."

³⁶⁸ *Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop*, a.g.e., s.306.

bulunması durumunda, ilgili anlaşmanın borçtan kurtulma sonucunu içermesi halinde ilgili borçlunun kararlaştırılan oranda tamamen borçtan kurtulacağını diğer borçluların ise onun iç ilişkideki payı oranında durumdan etkileneceğini belirtmektedir³⁶⁹. *Kapancı*, sulh anlaşmasının uyuşmazlığın dava konusu haline getirilmesinden sonra yapılması durumunda sadece bir müteselsil borçluya karşı açılan davaya ilişkin yapılan sulh anlaşmasının diğer müteselsil borçluları nasıl etkileyeceği hususunda sulh anlaşmasının tarafını oluşturan davalı müteselsil borçlu bakımından davanın mahkeme kararı dışında sona ereceğini ve ilgili kararın kesin hüküm oluşturacağını belirtmekte; alacaklının diğer borçlulara dava açması durumunda ise davanın sulh ile sona ermesinin diğer borçlular bakımından kesin hüküm oluşturmayacağını, böyle bir durumda uyuşmazlık öncesinde yapılan sulh anlaşması gibi müteselsil borçluların maddi hukuk bakımından borcun kısmen sona erdiği savunmasını ileri sürebileceklerini belirtmektedir³⁷⁰.

D. Yenileme

Yenileme mevcut bir borç ilişkisinin, tarafların açıkça anlaşmalarıyla, yeni bir geçerli borç ilişkisi meydana getirilerek sona erdirilmesi olarak tanımlanabilir³⁷¹. Türk Borçlar Kanunu'nun 133'üncü maddesinde "*Yeni bir borçla mevcut bir borcun sona erdirilmesi, ancak tarafların bu yöndeki açık iradesi ile olur*" şeklinde ifade edilerek yenileme kavramını açıklamaktadır.

Türk Borçlar Kanunu'nun 133'üncü maddesinin ikinci fıkrasında "*Özellikle mevcut bir borç için kambyo taahhüdünde bulunulması veya yeni bir alacak senedi ya da yeni bir kefalet senedi düzenlenmesi, tarafların açık yenileme iradeleri olmadıkça yenileme sayılmaz.*" denmekle tarafların yenileme iradelerinin açık ve net bir şekilde belirtilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. *Özer*, "Borcu sona erdiren nedenlerden birisi olan yenilemenin geçerli olabilmesi, tarafların yenileme iradesine sahip olmalarına bağlı olduğunu, bu iradenin açıkça veya zımnen mevcut olmaması halinde sözleşme tarafı olmayan kişiler belki de istemedikleri yeni bir borcun ifası ile

³⁶⁹ *Kapancı*, a.g.e., s.240.

³⁷⁰ *Kapancı*, a.g.e., s.242.

³⁷¹ *Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop*, s.989; *Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.1.*, s.559; *Eren*, a.g.e., s.1263.

karşı karşıya kalacaklarını; dolayısıyla gerek sözleşme serbestisi gerekse irade özerkliği ilkesine aykırılık teşkil edeceğini" belirtmektedir³⁷².

Müteselsil borçluluk kapsamında, müteselsil borçlu konumundaki mirasçılardan birinin alacaklı ile yapacağı yenileme işleminin diğer müteselsil borçlu konumundaki mirasçıları borçtan kurtarıp kurtarmayacağına ilişkin öğretilerde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerden biri yenilemenin sadece yenileme işleminin yapıldığı borçluyu borçtan kurtaracağı diğer borçluları borçtan kurtarmayacağını ancak müteselsil borçlulardan birinin yeni borcunun, diğer bütün borçluların önceki borçlarının yerine geçeceğini kararlaştırılmış olması durumunda bütün mirasçılar için sonuç doğuracağını savunmakta³⁷³; bir diğer görüş ise yenileme işleminin bütün müteselsil borçlular bakımından borçtan kurtulmalarını sağlayacağını savunmaktadır³⁷⁴. *Canbolat*, bir üçüncü görüş olarak da yenileme işleminin diğer müteselsil borçlulara kısmen etki edeceği görüşünü belirtmekle burada yenilemeyi yapan borçlunun iç ilişkide payına düşen miktar oranında borçtan kurtulacağını esas aldığı görüşü benimsemektedir³⁷⁵.

Kapanıcı, müteselsil borçlulukta sadece bir borçlu ile yenileme anlaşması yapılması durumunda bunun yalnızca ilgili müteselsil borçluyu etkileyeceğini, diğer müteselsil borçluların ise o ana kadar mevcut olan borçları ne ise bununla sorumlu olmaya devam etmeleri gerektiğini savunmaktadır³⁷⁶.

E. Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi

Türk Borçlar Kanunu'nun 116'ncı maddesinde alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesi sonucunda borç sona ereceği belirtilmektedir. Burada hem asıl borç hem de faiz, ceza koşulu, kefalet gibi asıl borca bağlı borçlar da son bulacaktır. Mirasçılardan birinin hem müteselsil sorumluluğunda alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi mirasçılardan birinin hem müteselsil borçlu sıfatını taşıması hem de mirasçıdan

³⁷²İpek YÜCER;"Yenileme" (Tedit), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fa-kültesi Dergisi, C.9, S.1, 2007, s.242.

³⁷³Canbolat, a.g.e., s.76; Eren, a.g.e., s.1215; Kapanıcı, a.g.e., s.251.

³⁷⁴Canbolat, a.g.e., s.76.

³⁷⁵Canbolat, a.g.e., s.76.

³⁷⁶Kapanıcı, a.g.e., s.256.

alacaklı olması halindeki alacaklı sıfatının birleşmesi sonucunda ortaya çıkacaktır. *Canbolat*, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi müteselsil borçlulardan birinin şahsında gerçekleştiği zaman yalnız bu borçlunun borcunun sona erdiğini diğer müteselsil borçluların borcunun devam edeceğini belirtmektedir³⁷⁷; ki bu durumda söz konusu borçlunun iç ilişkideki payı oranında alacağın sona ereceğini belirtmektedir³⁷⁸.

Borçlulardan herhangi birinde birleşen alacaklı ve borçlu sıfatları ortadan kalktığı takdirde borç yeniden gündeme gelecek, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi sonucunda borçtan kısmen kurtulan müteselsil borçluların borcun tamamından dolayı sorumlulukları yeniden doğacaktır. *Canbolat*, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesinin mirasçılardan müteselsil sorumluluğu kapsamında verdiği örnekte olduğu gibi alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesinin sona ermesi, alacaklının mirasçısı olan müteselsil borçlunun sonradan mirası reddetmesi halinde gerçekleşebileceğini belirtmiştir³⁷⁹.

Oğuzman, Öz, alacaklının müteselsil borçlulardan birine veya borçlulardan birinin alacaklıya mirasçı olması veya alacaklı tarafından alacağın bir borçluya temlik edilmesi halinde, bu borçlu ile alacaklının sıfatlarının birleşmiş olacağını; alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesinin borcu sona erdiren bir sebep olmasına karşın diğer borçluların bundan yararlanamayacağını belirtmektedir³⁸⁰. Ancak söz konusu durumda, aynı zamanda müteselsil borçluluk sıfatını da şahsında birleştirmiş olan alacaklıya diğer borçlular rücu hakkını kullanabileceğinden bunların öncelikle borcun tamamını ödeyip sonra aynı kişiden bir kısmını geri isteyebileceklerine, iç ilişkide borcu nedeniyle alacaklıya düşen pay kadar eksik ödeme yapmaları gerektiğini belirtmektedir³⁸¹. *Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop* ise diğer borçluların da bu durumdan yararlanacağını kabul etmektedirler³⁸².

³⁷⁷ *Canbolat*, a.g.e., s.76; *Hatemi, Gökyayla*, a.g.e., s.335.

³⁷⁸ *Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop*, s.307."Adı geçen yazarlar, borçlulardan birinin şahsında alacaklılık ve borçluluk sıfatlarının birleşmesi halinde söz konusu müteselsil borçlunun iç ilişkideki payı oranında alacağın sona ereceğini bu halde diğer borçluların rücuuna maruz kalmayacağını belirtmektedirler."

³⁷⁹ *Canbolat*, a.g.e., s.77.

³⁸⁰ *Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2.*, s.469.

³⁸¹ *Oğuzman, Öz, Borçlar Genel, C.2.*, s.469-479."Yazar, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi üzerine diğer borçluların borçtan kurtulamayacaklarını ancak, böyle bir durumda birleşmenin dışında kalan müteselsil borçluların iç ilişkideki yükünü arttıracak bir etki yaratmasının mümkün olmadığını,

Alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesine ilişkin olarak Türk Medeni Kanunu' nun654'üncü maddesi de incelenmelidir. Türk Medeni Kanunu' nun654'üncü maddesi "*Miras bırakanın bir mirasçıda alacağı, paylaşma sırasında o mirasçının payına mahsup edilir.*" şeklinde düzenlenmiştir. Miras bırakanın mirasçılardan birinden bir alacak hakkı bulunması durumunda, mirasçılardan kişisel malvarlığından ayrı ve bağımsız bir malvarlığı olan miras ortaklığına ait olan söz konusu alacak hakkı, paylaşma anında tamamen borçlu mirasçının payına özgülenmekte; borçlu mirasçının miras payından bu alacak miktarı düşüldükten sonra geriye bir değer kalırsa, mirasçı ancak o miktar üzerinde hak sahibi olacaktır³⁸³. Örneğin; miras bırakanın terekesinde 10.000,00 TL değerinde bir antika vazosu, 10.000,00 TL değerinde bir alacak hakkı bulunuyorsa ve bu alacak hakkının borçlusu miras bırakanın geride kalan iki çocuğundan biri ise, borçlu çocuğun miras payı miras bırakanın alacak hakkı kadar olan bir değer ona verilmiş gibi oluşturularak, borcunun karşılığı olan 10.000,00 TL 'lik alacak hakkı ona verilir. Ancak bu alacağın borçlusu da kendisi olduğundan paylaşma sonunda payı kendisine özgülediği anda alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi sonucu 10.000,00 TL'lik alacağını kaybedecek ve 10.000,00 TL'lik borcu da sona erecektir³⁸⁴.

F. Kusursuz İfa İmkânsızlığı

İmkânsızlık, borçlanılan edimin ya baştan itibaren geçerli olarak doğmasını ya da sonradan borçlu veya diğer herhangi bir kimse tarafından objektif, sürekli ve kesin olarak yerine getirilmesini önleyen, fiili veya hukuki engellere verilen isim olarak tanımlanabilir³⁸⁵. Türk Borçlar Kanunu'nun 136'nci maddesinde sonraki kusursuz imkânsızlık, borcu sona erdiren bir sebep olarak düzenlenmektedir. Sonraki kusursuz imkânsızlığın borcu sona erdirmesi için belli şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. İlk olarak; imkânsızlığın borç ilişkisinin meydana gelmesinden sonra

iç ilişkideki payından fazla ödeme yapan bir borçlunun, payını aşan miktar için, aynı zamanda alacaklı sıfatını taşıyan borçluya iç ilişkideki payı kadar başvurulabilmesi gerektiğini savunmaktadır. bu ve bunun gibi hallerde borcun, alacaklı sıfatı ile borçlu sıfatı birleşen kişinin iç ilişkideki payı kadar azaldığı sonucuna varılmalıdır."; **Kapancı**, a.g.e., s. 258.

³⁸²**Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e., s.307.

³⁸³**Avcı**, a.g.e., s.214.

³⁸⁴Benzer örnek için bkz. **Avcı**, a.g.e., s.214.

³⁸⁵**Kapancı**, a.g.e., s.218; **Eren**, a.g.e. s. 270; **Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e., s. 483.; **İnan, Ali Naim, Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Ankara 1984, s. 503.

ortaya çıkması gerekir, herkes açısından ifanın mümkün olmaması gerekir, ifa imkânsızlığının ortaya çıkmasında borçlunun kusursuz olması gerekir.

Müteselsil borçlulukta ifa imkânsızlığı, bütün müteselsil borçlular bakımından imkansızlaşmış ise borç kendiliğinden sona erer ve tüm borçlular borcundan kurtulur³⁸⁶. Burada imkânsızlığın objektif nitelikte bulunması gerekir. İfa imkânsızlığı sübjektif nitelikte ise yalnızca ifa imkânsızlığı içinde bulunan borçlu sorumluluktan kurtulacak diğer müteselsil borçlu mirasçılarının sorumluluğu devam edecektir³⁸⁷. Müteselsil borçluların, sonraki kusursuz imkânsızlık sebebiyle sorumluluktan kurtulmaları için imkânsızlığın ortaya çıkmasında kusurlarının bulunmaması gerekir. Eğer ifa imkânsızlığında tüm borçlular kusurlu ise Türk Borçlar Kanunu'nun 116'ncı maddesi uyarınca tazminat yükümlülükleri doğacaktır³⁸⁸. Eğer imkânsızlığın ortaya çıkmasında bir veya birkaç borçlu kusurlu ise bu takdirde kusurlu olan borçluların sorumluluğu devam edecektir.

Bizim de katıldığımız görüş *Kapancı*'nin da ifade ettiği üzere müteselsil borçlu mirasçılardan her birinin imkansızlığa birlikte sebep olmaları durumunda, teselsül asli edim yükümlülüğünün yerini tali tazminat yükümlülüğü olarak devam edeceği görüşüdür. Ancak, sadece bir müteselsil borçlu mirasçının ifa imkansızlığına sebep olması durumunda diğer müteselsil borçlu mirasçılarının tali tazminat yükümlülüğü doğmayacak; diğer mirasçılarının tamamı bakımından sorumlu olunmayan bir imkansızlık hali oluşacak Türk Borçlar Kanunu'nun 136'ncı maddesi kapsamında borçtan kurtulacaklardır³⁸⁹. Yani imkansızlığa neden olan tek borçlu mirasçı alacaklı karşısında tazminat ödeme yükümlüsü olacak bu bağlamda diğer mirasçılar ile arasındaki teselsül ilişkisi sona erecektir.

³⁸⁶ **Kapancı**, a.g.e., s.220.

³⁸⁷ **Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop**, a.g.e., s.299.

³⁸⁸ **Kapancı**, a.g.e., s.221.

³⁸⁹ **Kapancı**, a.g.e., s.220-221.

§ 23. Miras Hukuku'na Özgü Sona Erme Sebepleri

I. Alacaklının Rızasıyla Müteselsil Sorumluluğun Sona Ermesi

A. Genel Olarak

Mirasçılar, miras bırakanın borçlarına ilişkin olarak borçların bir kısmına veya tamamına ilişkin olarak anlaşma yapmış olabilirler³⁹⁰. Anlaşmanın konusunu borçların paylaşılması veya mirasçılardan birinin veya birkaçının borcun yüklenmesine ilişkin olabilir³⁹¹. Mirasçılar arasında böyle bir anlaşma yapılmış ise alacaklı bu anlaşmaya icazet verdiği takdirde mirasçıların sözleşme konusu yapılan borçlara ilişkin olarak müteselsil sorumluluğu sona erer³⁹². Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesinde alacaklının alacağın bölünmesi veya nakline açık veya örtülü olarak rıza göstermediği takdirde mirasçılarının müteselsil sorumluluğunun devam edeceğini hükme bağlamıştır³⁹³. Kanun koyucu taksimin alacaklılara zarar vermemesini öngörmesine rağmen müteselsil sorumluluğu süreye bağlı tutmuştur. Bu süre vadesi gelmiş olan alacaklarda paylaşmadan itibaren ve taksimden sonra vadesi gelecek olan alacaklar için ise vadesinin gelmesinden itibaren beş yıllık süreye tabi tutulmuştur³⁹⁴.

B. Alacaklının Rızasının Konusu

Müteselsil borçluluğa ilişkin olarak alacaklının rızasının konusunu, bir borcun paylaşılması veya mirasçılardan herhangi birinin veya birkaçı tarafından borcun yüklenilmesi oluşturur³⁹⁵.

³⁹⁰ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.344; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.734; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.111; Antalya, a.g.e., s.435; Serozan, Engin, a.g.e., s.659.

³⁹¹ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.344; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.729; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.441; Oğuzman, Miras Hukuku, s.335.

³⁹² Ozanemre Yayla, a.g.e., s.345; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.736; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.112; Antalya, a.g.e., s.450; Avcı, a.g.e., s.168.

³⁹³ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.429; Öztan, a.g.e., s.480; Antalya, a.g.e., s.449; Serozan, Engin, a.g.e., s.632; Gençcan, a.g.e., s.1225.

³⁹⁴ Kılıçoğlu, a.g.e., s.441; Öztan, a.g.e., s.480; Antalya, a.g.e., s.449; Serozan, Engin, a.g.e., s.632.

³⁹⁵ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.347; Avcı, a.g.e., s.167; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.737; İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.589; Antalya, a.g.e., s.450; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.441.

Mirasçuların terekede yer alan borçlara ilişkin olarak yaptıkları sözleşmeler, terekede yer alan borçların tamamına ya da bir kısmının mirasçular arasında paylaşılması şeklinde olabileceği gibi borçların tamamının ya da belli bir kısmının bir veya birkaç mirasçı üzerine bırakılması şeklinde de yapılabilir. Yukarıda belirttiğimiz üzere Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesi uyarınca borcun paylaşılmasına veya mirasçular arasındaki sözleşme uyarınca mirasçulardan bir veya birkaçının üzerine bırakılması hakkında yapılan anlaşma alacaklının rızası bulunmadığı sürece alacaklılar için geçerli bir sonuç doğurmayacaktır. Yani borçluların müteselsil borçlulukları devam edecektir³⁹⁶. Mirasçular bölünmesine veya nakline alacaklı tarafından açık veya örtülü olarak rıza gösterilmemiş olan tereke borçlarından dolayı, paylaşmadan sonra da bütün malvarlıkları ile müteselsilen sorumludurlar.

Mirasçuların tereke borçlarının tamamının veya bir kısmının veya belli bir tereke borcunun mirasçulardan birinin veya birkaçı tarafından üstlenilmesi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 195'inci maddesinde düzenlenmiş bulunan "*Borcun Üstlenilmesi*" kavramı ile benzerliği bulunduğu genel kabul görmüştür³⁹⁷. Genel olarak borcun üstlenilmesi sözleşmesi kavramı kapsamında olan borcun iç üstlenilmesi sözleşmesini ele alındığında borcun iç üstlenilmesi sözleşmesi; Türk Borçlar Kanunu'nun 195'inci maddesindeki tanımıyla "*Bir üçüncü kişinin borçlu ile sözleşme yaparak onu bir borcundan kurtarmayı taahhüt etmesi*" olarak tanımlanmıştır.

Türk Borçlar Kanunu'nun 195'inci maddesinde düzenlenmiş bulunan borcun iç üstlenilmesi sözleşmesi, mirasçular arasında yapılan bu şekilde bir sözleşme de borcun iç üstlenilmesi sözleşmesinin tarafları, yani miras bırakanın mirasçuları arasında sonuç doğuracak ve rızası bulunduğu takdirde alacaklı tarafından sonuç doğuracaktır³⁹⁸. Borcun iç üstlenilmesi ile mirasçular arasında yapılmış olan bir sözleşme ile belli bir tereke borcunun veya tereke borçlarının tümünün, mirasçulardan biri veya birkaçı tarafından üstlenilmesi ile farkları mevcuttur. İlk olarak borcun iç

³⁹⁶ Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.111; Öztan, a.g.e., s.480; Antalya, a.g.e., s.449; Serozan, Engin, a.g.e., s.632; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.347; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.734.

³⁹⁷ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.347; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.734; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, a.g.e., s.111.

³⁹⁸ Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.111; Öztan, a.g.e., s.480; Serozan, Engin, a.g.e., s.632; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.347; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.734.

üstlenilmesi sözleşmesinde, borcun iç üstlenilmesi sözleşmesi yapılmadan önce anlaşmaya yabancı olan üçüncü kişi borcu üstlenir³⁹⁹. Ancak mirasçılar arasında böyle bir sözleşmenin yapılması durumunda üçüncü kişi devreye girmeyecektir. Dava evvel mirasçılarla birlikte borcun ödenmesine ilişkin olarak müteselsil borçlu olan mirasçı borcu üstlenecektir⁴⁰⁰.

İkinci olarak borcun iç üstlenilmesi sözleşmesinde sözleşmenin tarafı olan borcu devreden kimse daha önceleri tek başına borçlu durumundayken; mirasçıların kendi arasındaki borcun üstlenilmesi sözleşmesinde borcu devreden mirasçılar daha öncesinde tek başına borçlu durumda değil, borcu üstlenen mirasçılar ile birlikte sorumludur⁴⁰¹.

C. Alacaklının Rızasının Hukuki Niteliği

Alacaklının, borcun mirasçılar arasında paylaşılmasına veya mirasçılardan bir veya bir kısmı tarafından yüklenmesine rıza göstermesi herhangi bir şekilde bağlı olmamakla birlikte ispat kolaylığı açısından olarak yazılı yapılması avantajlıdır⁴⁰². Alacaklı, açık veya örtülü olarak kabul beyanını ortaya koyabilir⁴⁰³.

Tereke borcuna veya borçlarına ilişkin olarak taksime ilişkin yapılan sözleşme mirasçılarının tereke borçları hususunda salt müteselsil sorumluluklarının sona ermesi sonucunu doğurmayacaktır. Söz konusu müteselsil borçluluk mirasçılarının borçlara ilişkin yapmış oldukları sözleşmeyi alacaklının rıza göstermesi dâhilinde sona erecektir.

Alacaklının müteselsil borçluluğu sona erdiren rızası Borçlar Hukuku'nun konusuna giren borcun nakli sözleşmesine benzerlik göstermektedir. Borcun nakli sözleşmesindeki alacaklı ile borcu üstlenen kimse arasındaki sözleşmede olduğu gibi alacaklı ile borcu üstlenen mirasçı arasında yapılan bir sözleşme mevcut hale gelir.

³⁹⁹ Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, a.g.e., s.269; Ozanemre Yayla, a.g.e., s.350; Eren, a.g.e., s.1196.

⁴⁰⁰ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.350-351; Kılıçoğlu, Taksim Sözleşmesi, s.112; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.736.

⁴⁰¹ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.351; Oğuzman, Öz, s.589.

⁴⁰² Ozanemre Yayla, a.g.e., s.356.

⁴⁰³ Avcı, a.g.e., s.169; Antalya, a.g.e., s.449.

Burada borcun mirasçılar arasında paylaşıldığı veya mirasçılardan biri veya birkaçı tarafından borcun üstlenildiği alacaklıya bildirilir. Borçlar Kanunu'ndan farklı olarak borcu üstlenmemiş mirasçıların bildirim yaparken borcu üstlenmiş olan mirasçıların rızalarını almalarına gerek yoktur⁴⁰⁴.

Zira; borcu üstlenen mirasçı veya mirasçılar Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesi uyarınca miras ortaklığı devam ettiği sürece ve taksimin gerçekleştirilmesinden sonra da Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesi uyarınca tereke borçlarından dolayı müteselsilen sorumludurlar; ödeme yapan mirasçı da müteselsil olarak sorumlu olduğu borcu ödemiş olacaktır.

D) Rızanın Hüküm ve Sonuçları

Mirasçılar tereke borçlarının tamamının veya bir kısmının veya belli bir borcun paylaşılmasına veya mirasçılardan biri veya birkaçı tarafından üstlenilmesine ilişkin olarak sözleşme yapabileceğini belirtmiştik.

Alacaklı veya birden ziyade alacaklının bulunduğu hallerde alacaklıların tamamının söz konusu anlaşmaya rıza göstermiş olmaları durumunda ilgili borç bakımından müteselsil sorumluluk sona erer⁴⁰⁵. Ancak birden fazla alacaklının bulunduğu bir borç ilişkisinde alacakların bir kısmının anlaşmaya rıza göstermesi durumunda müteselsil sorumluluk sadece rıza gösteren mirasçılara karşı sona erer, rıza göstermemiş alacaklılara karşı müteselsil sorumluluk devam eder.

Belli bir tereke borcu bakımından, ilgili borcun mirasçılardan bir veya birkaçına yüklenmesine dair sözleşmeye, söz konusu borcun alacaklısının rıza göstermesi durumunda ilgili borca ilişkin müteselsil sorumluluk sona ermekte iken, diğer tereke borçları bakımından müteselsil sorumluluk devam eder⁴⁰⁶.

⁴⁰⁴ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.354 (1239. dn'dan naklen)

⁴⁰⁵ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.357; Kocayusufpaşaoğlu ,a.g.e., s.736; İmre, Erman, a.g.e., s.562; Antalya, a.g.e., s.449.

⁴⁰⁶ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.357; İmre, Erman, a.g.e., s.562.

II. Beş Yıllık Sürenin Dolmasıyla Müteselsil Borçluluğun Sona Ermesi

A. Genel Olarak

Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesinde paylaşma gerçekleştirilmediği sürece mirasçıların tereke borçlarından dolayı müteselsilen sorumlu buldukları ve bu sorumluluklarının paylaşmadan itibaren beş(5) yıl süre ile devam edeceği belirtilmektedir. Kanunun lâfzî yorumundan hareketle paylaşmanın gerçekleştirildiği an paylaşmadan sonra beş yıl süre ile müteselsil sorumluluğun devamının başlangıcı olarak belirtilmektedir⁴⁰⁷.

Beş yıllık sürenin sonunda alacak zamanaşımına uğramamakta yalnızca mirasçıların müteselsil sorumluluğu sona ermektedir. Eğer alacakla ilgili zamanaşımı süresi geçmiş ise borçlu mirasçılar zamanaşımı def'inde bulunabileceklerdir. Alacakla ilgili zamanaşımı süresinin sona ermemesi durumunda mirasçıların mirasın paylaşılmasından itibaren beş yıl; paylaşmadan sonra muaccel olacak alacaklar bakımından muacceliyet tarihinden itibaren beş(5) yıl geçmekle müteselsil sorumlulukları sona erecek alacaklı tereke borçlarını müteselsil olarak talep etmek yerine sadece mirasçıların miras payı oranında talep edebilecektir.

B. Beş Yıllık Sürenin Hukuki Niteliği

Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesinin ikinci fıkrasında paylaşmanın gerçekleştiği tarihin veya daha sonra yerine getirilecek borçlarda muacceliyet tarihinin üzerinden beş(5) yıl geçmekle teselsül sona ereceği hükmüne yer verilmiştir. Bu beş yıllık sürenin zamanaşımı süresi olup olmadığına ilişkin bir belirleme yoktur. Öğretide bu sürenin hukuki niteliği bakımından bir kısım görüş söz konusu beş yıllık sürenin zamanaşımı süresi olmadığı burada müteselsil sorumluluğu sona erdiren bir sürenin söz konusu olduğu yönündedir⁴⁰⁸. Bu görüşü benimseyen yazarlara göre mirasın paylaşılmasından itibaren söz konusu süre durmamakta ve

⁴⁰⁷ Kılıçoğlu, a.g.e., s.323; Öztan, a.g.e., s.480; Serozan, Engin, a.g.e., s.636; Gençcan, a.g.e., s.1217.

⁴⁰⁸ Ozanemre Yayla, a.g.e., s.358(1251. dn'dan naklen); Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.737.

kesilmemektedir⁴⁰⁹. Ancak öğretide bir kısım görüş de bu sürenin zamanaşımı süresi olduğu yönündedir⁴¹⁰. Alacaklı, bu sürenin geçmesi ile birlikte mirasçıları ancak miras payları oranında takip edebilecektir⁴¹¹. *Ozanemre Yayla*'nın belirttiği üzere "İsviçre Medenî Kanunu'nun, Türk Medenî Kanunu'nun 681'inci maddesinin ikinci fıkrasını karşılayan 639'uncu maddesinin ikinci fıkrasının Almanca metninde "*mirasçıların müteselsil sorumluluğu paylaşmadan sonra beş yılın geçmesi ile zamanaşımına uğrar*" olarak ifadesine yer verilmiştir." Kaynak Kanun'da yer alan ifadeye rağmen İsviçre Hukuk öğretisinde baskın görüş, 639'uncu maddenin ikinci fıkrasında yer alan beş yıllık sürenin bir zamanaşımı süresi olmadığı, söz konusu hükümde müteselsil sorumluluğun sona ermesi sonucunu doğuran bir sürenin (Befristung der Solidarhaftung) düzenlenmiş olduğunu kabul etmektedir.⁴¹²

C. 5 Yıllık Sürenin Başlangıcı

Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesinde beş yıllık sürenin başlangıcı paylaşmanın gerçekleştiği tarihin, eğer paylaşmanın gerçekleştirildiği tarihte alacak muaccel değil ise, alacağın muaccel olduğu tarihin başlangıç tarihi olarak esas alınacağı belirtilmektedir.

Söz konusu hüküm paylaşmanın gerçekleştirilmesi ibresinde hangi anın esas alınacağını belirlemesi hususunda açıklığa kavuşturulmalıdır. Elden paylaşma sözleşmesi bakımından paylaşma anı olarak fiilen paylaşma anı kabul edilmektedir⁴¹³.

Yazılı paylaşma sözleşmesi ile paylaşma söz konusu olduğunda paylaşma anı bakımından yazılı paylaşma sözleşmesinin yapıldığı anda mı paylaşmanın gerçekleştiği yoksa yazılı paylaşma sözleşmesinin yapılmasının ardından paylaşma konularının fiilen paylaşıldığı anın mı esas alınacağına ilişkin olarak öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir kısım görüş, yazılı paylaşma sözleşmesi ile paylaşma

⁴⁰⁹ *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.358.

⁴¹⁰ *Kılıçoğlu*, Miras Hukuku, s.443; *Kılıçoğlu*, Taksim Sözleşmesi, s.113; *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.359.

⁴¹¹ *Kılıçoğlu*, Miras Hukuku, s.443; *Kocayusufpaşaoğlu*, a.g.e., s.739; *Kılıçoğlu*, Taksim Sözleşmesi, s.113; *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.368.

⁴¹² *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.307; *Özdemir*, a.g.e., s.218.

⁴¹³ *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.359; *Kılıçoğlu*, Miras Hukuku, s.436; *Özdemir*, a.g.e., s.214.

bakımından paylaşmanın sözleşmenin kurulması ile gerçekleşeceğini kabul etmekteyken⁴¹⁴; bir kısım görüş ise yazılı paylaşma sözleşmesi ile paylaşmada paylaşmanın paylaşma konularının fiilen paylaşıldığı anın esas alınması gerektiğini kabul etmektedir⁴¹⁵.

Beş yıllık sürenin işlemeye başlaması bakımında terekede yer alan aktif değerlerin tamamının paylaşılmasının gerekip gerekmediğine ilişkin olarak öğretide aktiflerin tamamının paylaşılmasını öngören görüşe göre terekede yer alan bütün aktif değerlerin paylaşılması ile beş yıllık süre işlemeye başlayacaktır⁴¹⁶.

D. Beş Yıllık Sürenin Sona Ermesinin Sonuçları

Mirasçıların tereke borçlarının paylaşılmasına veya mirasçılardan bir veya birkaçına yüklenmesine dair sözleşme yapmamaları ya da mirasçılar arasında tereke borçlarının paylaşılmasına veya mirasçılardan bir veya birkaçına yüklenmesine dair sözleşme yapmalarına rağmen ilgili sözleşmeye alacaklının rızasının olmaması halinde, mirasçılar arasındaki müteselsil sorumluluğun paylaşmanın gerçekleşmesinden itibaren beş yıllık sürenin geçmesi ile alacak o tarihte muaccel değil ise, alacağın muaccel olmasından itibaren beş yıllık sürenin geçmesi ile sona ereceğini belirtmiştik. Belirtilen beş yıllık süre tereke borcuna ilişkin bir süre değil, mirasçıların müteselsil sorumluluklarının sona ermesine ilişkin bir süredir⁴¹⁷.

Belirttiğimiz bu beş yıllık sürenin geçmesi durumunda mirasçıların müteselsil sorumlulukları sona erer⁴¹⁸. Beş yıllık sürenin sona ermesinden sonra tereke borcuna ilişkin olarak mirasçıların sorumluluğu kişisel olarak devam edecektir⁴¹⁹.

⁴¹⁴ **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.359.(1255. dn'dan naklen)

⁴¹⁵ **Kılıçoğlu**, Taksim Sözleşmesi, s.113; **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s.438; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.360.

⁴¹⁶ **İmre**, a.g.e., s.924; **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s.444; **Kılıçoğlu**, Taksim Sözleşmesi, s.113; **Özdemir**, a.g.e., s.217.

⁴¹⁷ **Kılıçoğlu**, Taksim Sözleşmesi, s.113; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.737; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.364.

⁴¹⁸ **Antalya**, a.g.e., s.450; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.364; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.737; **Oğuzman**, Miras Hukuku, s.338; **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s.333.

⁴¹⁹ **Kılıçoğlu**, Taksim Sözleşmesi, s.113; **İmre**, a.g.e., s.926; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.364; **Antalya**, a.g.e., s.449; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., 737.

Beş yıllık sürenin dolmasının ardından mirasçıların alacaklıya karşı sorumluluğunda çeşitli görüşler mevcuttur. Bu görüşler elbirliği ile sorumluluk ve paylı sorumluluk olmak üzere ayrıma tabi tutulabilir⁴²⁰.

Doktrinde yalnızca Strebel tarafından ileri sürülen, elbirliği sorumluluk görüşüne göre, mirasçılar beş yıllık sürenin dolmasından sonra, tereke borçlarının ödenmesi bakımından alacaklılara karşı, elbirliği ile sorumlu olacaklardır⁴²¹.

Strebel' in bu görüşü, elbirliği hak sahipliğinin miras ortaklığının sonlandırılması ile ortadan kalkacağı ve paylaşmanın sona ermesinden sonra elbirliği ile sorumluluk halini doğuracak herhangi bir halin bulunmaması sebebiyle reddedilmiştir⁴²².

Paylı sorumluluk görüşünü benimseyen yazarlar bakımından *İmre, Erman*, taksimin gerçekleşmesinin ardından tereke borçlarına ilişkin olarak, mirasçılar arasında borcun paylaşımına veya borcun mirasçılardan biri veya birkaçı tarafından üstlenilmesine dair bir anlaşma yapılmış ise bu anlaşmaya uyularak fakat mirasçılar arasında tereke borçlarının paylaşımına ilişkin böyle bir anlaşma yapılmamışsa her mirasçı miras hissesi oranında sorumlu olacağını belirtmektedir⁴²³. Öğretide bu yaklaşım, mirasçılar arasındaki borcun paylaşımına veya borcun üstlenilmesine ilişkin böyle bir anlaşmanın alacaklının dışında yapılması sebebiyle; böyle bir anlaşmanın alacaklının rızası olmaması durumunda alacaklıya karşı hüküm ve sonuç doğurmaması sebebiyle eleştirilmektedir⁴²⁴. Burada borcun paylaşımına ya da borcun üstlenilmesine dair anlaşmaların, beş yıllık sürenin sona ermesinden sonra alacaklıya karşı sorumlulukta benimsenmesi halinde mirasçıların alacaklıların haklarına zarar vermek amacıyla borcu ödeme gücü bulunmayan mirasçı veya mirasçılar üzerine yüklemesi söz konusu olabileceği ifade edilmektedir⁴²⁵.

Öğretide paylı sorumluluk görüşünü benimseyen birtakım yazarlar mirasçıların kendi aralarından borcun paylaşılmasına veya borcun mirasçılardan biri

⁴²⁰ Bu ayırım için bkz. *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.364(1275 dn'dan naklen)

⁴²¹ *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.365 (naklen)

⁴²² *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.365(Bkz.1277. dn.'dan naklen)

⁴²³ *İmre, Erman*, a.g.e., s.561.

⁴²⁴ *Kocayusufpaşaoğlu*, a.g.e., s.738; *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.366.

⁴²⁵ *Ozanemre Yayla*, a.g.e., s.367.(1282. dn'dan naklen)

veya birkaçına yüklenmesine ilişkin olarak nasıl bir anlaşma yapılırsa yapılsın beş yıllık sürenin sona ermesi ile birlikte alacaklıya karşı sorumlulukta miras payları oranında sorumlu olacaklarına yer vermiştir⁴²⁶.

⁴²⁶ **Kılıçoğlu**, Taksim Sözleşmesi, s.113; **Kocayusufpaşaoğlu**, a.g.e., s.738; **Ozanemre Yayla**, a.g.e., s.368; **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, s.442-443.

SONUÇ

Miras bırakanın ölümü ile birlikte miras bırakana ait olan aktif ve pasif bütün malvarlığı değerleri mirasçılara bir küll halinde geçmektedir. Miras bırakanın mirasçısı bir veya birden fazla kimse olabilir. Mirasçının birden fazla olması durumunda bu kimselerin oluşturduğu topluluk miras ortaklığı olarak adlandırılır. Söz konusu miras ortaklığına dahil mirasçılar terekeye elbirliği ile malik olmaktadır. Miras bırakanın tek bir mirasçısının olması veya hiç mirasçısının yahut bütün mirasçılarının mirası reddetmesi üzerine terekenin devlete geçmesi durumlarında miras ortaklığı yahut mirasın paylaşılması gündeme gelmeyecektir.

Mirasın paylaşılması kavramı, miras ortaklarının elbirliği hak sahibi oldukları malvarlığı değerlerini bireysel hak sahipliğine dönüştürülmesi anlamını taşımaktadır. Mirasçılar mirasın paylaşılmasına hakim olan irade serbestisi prensibi doğrultusunda emredici hükümlere aykırı olmamak kaydıyla mirasın paylaşılmasının nasıl gerçekleştirileceğini belirleyebilirler. Mirasçılarının mirasın paylaşılmasına ilişkin olarak anlaşmaya varmaları mümkündür. Bu anlaşma elden paylaşma şeklinde yapılabileceği gibi, yazılı paylaşma sözleşmesi yapıp, ardından bu sözleşmenin ifası yoluyla da gerçekleştirilebilir. Mirasçılarının bu şekilde anlaşmaya varamamaları durumunda mirasçılardan her biri kendi miras payının terekeden ayrılarak kendisine özgülenmesi için paylaşma davası açabilir. Bu halde mirasın paylaşılması dava açmış olan ilgili mirasçı veya mirasçılar bakımından gerçekleşmiş olur.

Paylaşmanın sona ermesi ile birlikte mirasçılarının sorumluluğu bakımından birtakım sonuçlar ortaya çıkar. Doğacaktır. Mirasçılarının sorumluluğu mirasçılarının özgüleme konusu malvarlığı değerleri bakımından birbirlerine karşı sorumlulukları

ve mirasçuların tereke borçları açısından üçüncü kişilere karşı müteselsil sorumluluğu olmak üzere ikiye ayrılır.

Paylaşmanın gerçekleştirilmesi ile birlikte mirasçular, özgüleme konusu tereke mallarının üçüncü kişi tarafından zapt edilmesi ve ilgili malın ayıplı olmasından ayrıca özgüleme konusu eğer bir alacak hakkı ise alacağın varlığından ve ilgili alacağın borçlusunun ödeme gücünün bulunmamasından paylaşmanın gerçekleştirilmesinden itibaren bir yıllık zamanaşımı süresi boyunca ilgili malın veya alacağın kendisine özgülendiği mirasçıya karşı sorumludurlar. Zapttan ve ayıptan sorumluluk bakımından Türk Medeni Kanunu'nun 679'uncu maddesi kapsamındaki atıf sebebiyle Borçlar Kanunu'nun satım hükümlerinin uygulama alanı bulacağı açıktır. Özgüleme konusunun bir alacak hakkı olması halinde mirasçular alacağın varlığından ve borçlunun ödeme gücünün bulunmamasından adi kefil gibi sorumludurlar. Belirtilen hallerde mirasçuların birbirlerine karşı sorumlulukları miras payları oranındadır.

Mirasçular, tereke borçlarından ve miras bırakanın borçlarından alacaklılara karşı miras ortaklığının kurulmasından itibaren müteselsil olarak sorumludurlar. Mirasçuların miras ortaklığının kurulmasından itibaren başlayan müteselsil sorumlulukları kural olarak mirasın paylaşılmasından sonra da devam eder.

Alacaklının ifa talebi üzerine mirasçulardan her biri bütün mirasçulara ait olan ortak def'i ve itirazları ya da kendisi ile alacaklı arasındaki şahsi ilişki sebebiyle sahip olduğu kişisel def'i ve itirazları ileri sürme hakkına sahiptir. Ortak def'i veya itirazları ileri sürmek mirasçı bakımından bir hak olduğu gibi aynı zamanda da bir yükümlülük niteliği taşımaktadır. Zira ortak def'i veya itirazı ileri sürmeyen mirasçı bu savunmayı yapmayarak diğer mirasçuların durumunu ağırlaştırdığı oranda ilgili mirasçulara rücu hakkını kaybeder. Ancak kişisel def'i ve itirazları ileri sürmeyen mirasçı rücu hakkını kaybetmemektedir.

Mirasçular, mirasın geçmesinden doğan cenaze giderleri, vasiyetnamenin açılmasından doğan masraflar, vasiyeti yerine getirme görevlisine ödenecek miktarlar gibi masraflardan terekenin ilgili masrafları karşılamaya yetmemesi halinde

kanunda bu konuda bir hüküm yer almamakla birlikte genel kabul gören ve bizim de katıldığımız görüş doğrultusunda alacaklılara karşı müteselsil olarak sorumludurlar.

Mirastan ivazlı veya ivazsız feragat eden mirasçının alacaklılara karşı sorumluluğu farklılık arz etmektedir. Mirastan ivazsız feragat eden mirasçı tereke borçlarından sorumlu değildir. Miras bırakanın alacaklıları, ivazlı feragat eden kimseye karşı terekenin tereke alacaklarını karşılayamaması durumunda miras bırakanın ölümünden önceki beş yıl içinde ivazlı olarak feragat eden kişinin almış olduğu karşılıktan, bu kimsenin mirasın açıldığı andaki zenginleşmesi mevcutsa ancak bu zenginleşme çerçevesinde başvurabilirler.

Mirasın resmi tasfiyesi durumunda, tasfiyeden sonra mirasçı, miras bırakanın alacaklılarına karşı kural olarak sorumlu değildir. Fakat tasfiyenin ardından mirasçının terekeden iktisap ettiği değer varsa alacaklı alacağını bildirmemiş ise de mirasçı kazanım miktarı ile sorumlu olur.

Mirasın tutulan deftere göre kabulü durumunda her bir mirasçı, deftere yazılmış borçlardan müteselsil olarak sorumlu olur. Mirasçılar, deftere yazılmamış alacaklar bakımından sorumlu olmayacaklardır.

Mirasın reddi halinde mirasçıların miras bırakanın borçlarından dolayı miras bırakanın alacaklılarına karşı sorumluluğu sınırlıdır. Mirasçılar bu durumda mirası reddetmelerine rağmen miras bırakanın ölümünden önceki beş yıl içerisinde almış oldukları denkleştirmeye tabi karşılıksız kazandırmalar ile miras bırakanın alacaklılarına karşı sorumludur. İlgili mirasçı kötünietli olması durumunda kendisine yapılan kazandırmanın tamamı ile; iyünietli olması durumunda geri verme zamanındaki zenginleşmesi ölçüsünde sorumlu olur.

Miras payının devri hususunda devreden mirasçının payını mirasçılardan birine devretmesi veya üçüncü kişiye devretmesi durumunda sorumluluğu konusunda Türk Medeni Kanunu'nun 681'inci maddesi kıyasen uygulanacak ve devreden mirasçının sorumluluğu devam edecektir.

Mirasçılar, miras bırakanın kredi borçlarından şahsen ve müteselsilen sorumludurlar.

Miras bırakanın mirasçılardan herhangi birine borçlu olması halinde, diğer mirasçıların sorumluluğu müteselsil sorumluluk değildir. Alacaklı mirasçının söz konusu alacağı mirasın paylaşılması sırasında dikkate alınır ve terekede yer alan değerler toplamı hesaplanırken bu miktar üzerinden indirilerek paylaşmada payına ilave edilir.

Mirasçılar, miras bırakanın vergi borçlarından miras payları oranında sorumludurlar.

Devlet, miras bırakanın borçlarından yalnızca terekede yer alan malvarlığı değerleri ile sorumludur.

Kendisine rehinli mal iktisap eden mirasçı, diğer bütün mirasçılarla birlikte bu beş yıllık süre zarfında müteselsilen sorumludur. Ancak terekede bulunan ve üzerinde alacaklı lehine ipotek tesis edilmiş bir taşınmazın mirasçılardan birine veya birkaçına özgülenmesi durumunda, söz konusu özgüleme tapu memuru tarafından alacaklıya bildirilmesinden itibaren bir yıl içerisinde alacaklı, diğer mirasçılara kendilerine başvurma hakkını saklı tuttuğunu bildirmediği takdirde, ilgili borcun taşınmazın kendisine özgülediği mirasçı tarafından yüklenilmesini kabul etmiş olmaktadır. Burada beş yıllık süre dolmamış olmasına karşın mirasçıların müteselsil sorumluluğu sona erer.

Mirasçılardan birinin miras bırakanın borcunu ödemesi halinde, iç ilişkide diğer mirasçılara rücu hakkı bulunmaktadır. İç ilişkide payından fazla ödeme yapan mirasçı alacaklının haklarına halef olacak ve diğer mirasçılara miras payları oranında rücu hakkını kullanabilecektir. Bir müteselsil borcun mirasçılardan bir veya birkaçı tarafından yine mirasçılar arasında yapılacak bir anlaşmayla yüklenilmesi sadece iç ilişkide, başka bir ifadeyle mirasçılar arasındaki ilişkide hüküm ifade eder. Böyle bir anlaşma, ilgili anlaşmaya rıza göstermiş olmadıkça alacaklı bakımından hüküm ifade etmez. Eğer alacaklı mirasçılar arasında yapılan böyle bir anlaşmaya rıza gösterirse

mirasçılarının ilgili borç bakımından müteselsil sorumluluğu sona erer ve ilgili borcu yüklenmiş olan mirasçı veya mirasçılar alacaklıya karşı sorumlu olur.

Mirasçılarının tereke borçlarına ve miras bırakanın borçlarına ilişkin olarak müteselsil sorumlulukları, müteselsil borcun tamamının ifası, alacaklının bütün mirasçılarını ibra etmesi, müteselsil borcun yeni bir borç üzerinden yenilenmesi, müteselsil borcun takas yoluyla sona erdirilmesi gibi hallerde, Borçlar Hukuku hükümleri çerçevesinde sona erer. Bu çerçevede müteselsil borçlu mirasçılardan sadece birinin ibrası müteselsil borcun tamamen sona ermesi sonucunu doğurmaz. Bu halde ibra edilen mirasçıya düşen pay nispetinde diğer mirasçılarının müteselsil borçları azalır. Borçlar Hukukunda düzenlenmiş sona erme sebepleri dışında Türk Medeni Kanunu gereği tereke borcunun mirasçılardan birine veya birkaçına yüklenmesine veya mirasçılarının miras payları oranında yahut başka bir şekilde bölünmesine alacaklının rıza göstermesi durumunda da mirasçılarının müteselsil sorumluluğu sona ermektedir. Müteselsil sorumluluğu sona erdiren ve Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenmiş diğer bir hal ise ilgili borcun muaccel olması durumunda paylaşmanın tamamlanmasından yahut ilgili borç muaccel değilse borcun muaccel olmasından itibaren beş yıllık sürenin dolması halidir.

Mirasçılarının müteselsil sorumluluklarının sona ermesi alacaklıya olan borcun sona ermesi anlamına gelmemektedir. Müteselsil sorumluluğun sona ermesinden sonra mirasçılar miras bırakanın borçlarından alacaklıya karşı miras payları oranında sorumlu olmaya devam ederler.

KAYNAKÇA

1. Acar, F., (2014), *Aile Hukukumuzda Aile Konutu, Mal Rejimleri, Eşin Yasal Miras Payı, (4. Baskı)*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
2. Acar, F., (2007), Borçlar Kanunu ve Borçlar Kanunu Tasarısı Çerçevesinde Müteselsil Borçluluğa Toplu Bakış (Bk.141-147), *e-akademi, Hukuk, Ekonomi, Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi*, Şubat 2007, Sayı 60.,www.e-akademi.org.
3. Akıntürk, T.,(1971), *Müteselsil Borçluluk*, Ankara: Sevinç Yayınları.
4. Akil, C., (2012, Aralık), *Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Sulh ve Sulh Yoluyla Şarta Bağlı Hüküm Verilip Verilemeyeceği Meselesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 41*, 4-18
5. Antalya, G., (2015), *Miras Hukuku*, İstanbul: Vedat Matbaacılık.
6. Aral, F., (1979), *Türk Medeni Hukukunda Mirasın Taksimi Davası*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.(Taksim Davası)
7. Aslan, M. (2011), *Mirasçıların Vergi Borçlarından Dolayı Sorumluluğu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Vergi Hukuku Özel Sayısı, 17*, 3-4.
8. Avcı, M. Ö.,(2014), *Mirasın Mahkeme Kararıyla Paylaşılması*, İstanbul:On İki Levha Yayınları.
9. Ayiter, N.,(1978), *Miras Hukuku*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.
10. Ayiter, N., Kılıçoğlu, A. M., (1991), *Miras Hukuku*, (2.Baskı), Ankara: Savaş Yayınları.
11. Başara, İ., (2011), *Mirasın Reddi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
12. Berki, A.H., (1947), *Miras ve Tatbikat*, Türkiye Matbaacılık ve Gazetecilik.

13. Berki, Ş., (1968), Türk Medeni Kanununda Mirasçılarının Mes'uliyeti, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25/ 3-4, 107-136.
14. Berki, Ş., (1976), Türk Miras Hukukunun Esasları', *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11/3-4, 174-221.
15. Canbolat, F., (2008), Müteselsil Borcun Sona Erme Nedenleri, *Ankara Barosu Dergisi*, 3, 68-81.
16. Çeker, M., (2016), *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sigorta Hukuku*, (14. Baskı), Adana: Karahan Kitabevi.
17. Dalcı Özdoğan, N., (2015), Müteselsil Sorumluluk, Ankara:Seçkin Yayınları.
18. Demir, R., (2012), Paylaşma Davası, *İstanbul Barosu Dergisi*, 86, 6.
19. Dural, M., Öz, T.,(2012), *Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku*, (6.Baskı), İstanbul: Filiz Kitabevi Yayınları.
20. Eren, F.,(2012), *Borçlar Hukuku, Genel Hükümler*, (14.Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.
21. Erişgin N,(2003), Birlikte Mirasçılarının Miras Bırakanın Banka Hesabı Üzerindeki Tasarruf Yetkisi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 523.
22. Ertekin, Ö.,(2007), *Açıklamalı- İçtihatlı İş Hukukunda İbra*, Ankara: Kartal Yayınları.
23. Gençcan, Ö. U.,(2011), *Miras Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları.
24. Gınalı, A., (2011), Mükellefin Ölümü Halinde Mirasçılarının Sorumluluğu, *Mali Çözüm Dergisi*, 231-238.
25. Gümüş A., (1999), Bir Borç ilişkisinde Müteselsil Borçlulardan Birinin İbrasının Diğer Borçlular Bakımından Etkisi, *Prof. Dr. Selahattin Sulhi Tekinay'ın Hatırasına Armağan*, İstanbul: Beta Yayınları, 319.
26. Günay,E., (2016), *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, Ankara: Seçkin Yayınları.
27. Hatemi, H.,(2014), *Miras Hukuku*, (5.Baskı), İstanbul: Vedat Kitapçılık.
28. Hatemi, H., Gökyayla, E.,(2015), *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, (2.Baskı), İstanbul: Vedat Kitapçılık.
29. İmre, Z., (1978), *Miras Hukuku, Türk Miras Hukuku*, İstanbul: Fakülteler Matbaası.
30. İmre, Z., Erman, H.,(2015), *Miras Hukuku*, (11.Baskı), İstanbul: DER Yayınları,
31. İnal, N.,(2011), *Miras Davaları*, (3.Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

32. İnan, A., N., (1979), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
33. İnan, A. N., Ertaş, Ş., Albaş, H., (2012), *Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku*, (8.Baskı), Ankara: Seçkin Yayınları.
34. Kabukçuoğlu Özer, D., (2014), *Mukayeseli Hukukta ve Uygulamada Hayat Sigortası*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
35. Kaçak, N.,(2011), *Emsal İçtihatlarla Borçlar Kanunu*, (2. Baskı), Ankara: Adalet Yayınevi.
36. Kapancı, K. B., (2015), *Birlikte Borçlulukta Borçlular Arasındaki İlişkiler*, (2. Baskı), İstanbul: Vedat Kitapçılık.
37. Kılıçoğlu, A. M.(2015), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, (19. Baskı), Ankara: Turhan Kitabevi.
38. Kılıçoğlu, A. M., (1989), *Miras Taksim Sözleşmesi*, Ankara: Yetkin Yayınları.
39. Kılıçoğlu, A. M.,(2015), *Miras Hukuku*, (6.Baskı), Ankara: Turhan Kitabevi.
40. Kocayusufpaşaoğlu, N.,(1987), *Miras Hukuku*, (3.Baskı), İstanbul: Filiz Kitabevi Yayınları.
41. Kurtoğlu, T.,(1991), *Mirasçılarının Müteselsil Sorumluluğu*, Ankara üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
42. Mamük , D., (2013), Mirasın Paylaşılmasında Mirasçılarının İrade Özgürlüğü ve Bu Özgürlüğün İstisnaları, *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 314-329.
43. Nomer, H., (2013), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, (13. Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.
44. Oğuzman, K., Öz, T., (2014), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, (11. Baskı), İstanbul: Vedat Kitapçılık.
45. Oğuzman, K.,Seliçi, Ö., Oktay- Özdemir, S., (2015), *Eşya Hukuku*, (18. Baskı), İstanbul: Filiz Kitabevi.
46. Oğuzman, M.K., (1995), *Miras Hukuku*, (6. Baskı), İstanbul: Filiz Kitabevi Yayınları.
47. Ozanemre Yayla, H.T., (2011), *Mirasın Paylaşılması*, Ankara: Turhan Kitabevi.
48. Özdemir, H.,(2012), Mirasçılarının Mirasın Borçlarından Dolayı Sorumluluğu, *Erzican Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVI/1-2, 191.
49. Öztan, B.,(2014), *Miras Hukuku*, (6.Baskı), Ankara: Turhan Kitabevi.
50. Özüğür,A.İ., (2015), *Miras Hukuku Davaları*, Ankara: Adalet Yayınevi.

51. Petek, H, (2013), Mirasın Hükmen Reddi, *Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi*, 8, 2191- 2236.
52. Reisoğlu, S., (2014), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, (25. Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.
53. Remzi, M., Aydın, S., (2014), *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 6. Baskı, Bursa:İkinci Sayfa Yayınları.
54. Serozan,R., Engin,B.İ., (2014), *Miras Hukuku*, (4. Baskı), Ankara: Seçkin Yayınları.
55. Süphandağ, Y., (2015), *İcra İflas Hukukunda Uygulamalar*, Ankara: Bilge Yayınevi.
56. Tekinay, S.S., Akman, S., Burcuoğlu, H., Altop, A., (1993), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, (7.Baskı), İstanbul: Filiz Kitabevi Yayınları.
57. Topuz , G., Topuz,S., (2008), Miras Ortaklığında Mirasçıların Dava Arkadaşlığı, *Ankara Barosu Dergisi*, 66/3, 60-67.
58. Tunçomağ, K., (1976), *Türk Borçlar Hukuku*, C.II, (3.Baskı), İstanbul: Sermat Matbaası.
59. Turanboy, K.(2009), Mütessesil Sorumluluk Kavramı ve Mütessesil Sorumlulukta Borçlar Kanunu Tasarısının Hükümleri, e-akademi, Aylık Hukuk, Ekonomi, *Siyasal Bilimler Dergisi*, 94.
60. *Türk Borçlar Kanunu*,(2012), Ankara: Seçkin Yayınları.
61. Ulusal, M., (2016), *Tüketici Hukuku*, Ankara: Bilge Yayınevi.
62. Uyar, T., (2014), *Açıklamalı ve İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi*, (2.Baskı), Ankara.
63. Yücer, İ. (2007), Yenileme, (Tecdit), *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9/1, 233.
64. www.kazanci.com
65. www.ankarabarusu.org
66. www.e-uyar.com
67. Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü, www.mevzuat.gov.tr
68. Yargı Dünyası Dergisi

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyisim, İsim : DALKILIÇ, Nesibe Gülgün
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 05.05.1992 UŞAK
Medeni Hali : Bekar
Telefon Numarası :05321627045
E-posta Adresi : gulgundalkilic@outlook.com

EĞİTİM

DERECE	KURUM	MEZUNİYET YILI
LİSANS	ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	2014
LİSE	UŞAK ORHAN DENGİZ ANADOLU LİSESİ	2010

İŞ DENEYİMİ

YIL	YER	POZİSYON
2014- HALEN	DALKILIÇ HUKUK BÜROSU	AVUKAT

YABANCI DİL

İNGİLİZCE